

DIT WAS 2021

**JAARVERSLAG
LITERATUUR
VLAANDEREN**

INHOUD

INLEIDING 5

Doe ondertussen maar wat helpt

2021 in cijfers

HOE LEES JE DIT JAARVERSLAG? 11

OVER LITERATUUR VLAANDEREN 13

Team 15

Organisatie 17

Raad van bestuur

Adviescommissies

Beslissingscollege

Beroepscommissie

 Beroepscommissielid in de kijker:
Steven Vandervelden

Verhuizing 26

WAAR IDEEËN RIJPEN 33

AUTEURS 31

Subsidies 32

Werkbeurzen

Meer eerste aanvragers dan ooit

Werkbeurzen en gender

Opname op de auteurslijst

En meer 39

Vlaamse Auteursvereniging

Slow Writing Lab

Cross-over Lab

Talentontwikkelingsbeurzen

SchrijversAcademie

CELA

VERTALERS 44

Subsidies 45

Projectbeurzen voor literair vertalers
in het Nederlands

Stimuleringsubsidies voor literair
vertalers in het Nederlands

Projectsubsidie fragmentvertalingen
uit het Nederlands

En meer 47

Vertalershuis

Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV)

Literaire Vertaaldagen

Vertalersvakschool

UITGEVERS 55

Subsidies 56

Subsidies voor literaire tijdschriften

 Commissielid in de kijker:
Aline Lapeire

Productiesubsidies voor uitgevers

Subsidies voor doelgroepgerichte
literaire publicaties

ORGANISATIES 65

Subsidies 66

Subsidies voor literaire organisaties			
Literaire organisaties: katalysatoren van het beleid			
Beperkte slagkracht door gebrek aan indexering			
Subsidies voor literaire manifestaties			
Subsidies voor leesbevordering			
Subsidies voor literair grensverkeer			
Subsidies voor auteurslezingen			
En meer	79		
Residentiewerking Het Lijsternest			
Vervolg onderzoek 'Ongelijk maar eerlijk'			
Herman de Coninckprijs			
DE WERELD IN	81		
Subsidies	83		
Subsidie voor vertalingen			
Internationale auteursbezoeken			
Projectsubsidie voor de vertaling van een theatertekst uit het Nederlands			
En meer	90		
Residenties			
Internationale gastschrijvers			
Internationale bezoeken			
 Collega in de kijker: Diego Rodriguez			
Publishers tours			
Non-fictie			
Kinder- en jeugdliteratuur			
Internationale promotie			
Engels taalgebied			
Frans taalgebied			
Duits taalgebied			
Flirt Flamand			
ALTIJD WELKOM	112		
Netwerken	114		
BoekenOverleg			
Overleg Literaire Organisatoren			
Folio			
ENLIT			
Poëzietafel			
Samenwerking	118		
Nederlands Letterenfonds			
Taalunie			
Toneelschrijfprijs			
Prijs de Nederlands Letteren			
Internationalisering van het Nederlands en de Nederlandstalige cultuur			
CANON Cultuurcel			
ELK VERHAAL TELT	122		
Werkgroep diversiteit en inclusie	124		
Lerend netwerk	125		
Every Story Matters	126		
Iedereen Leest	130		
Nieuwe plannen			
Nog nauwer samenwerken			
Dit deed Iedereen Leest in 2021			
 Directeurs in de kijker: Paul Hermans en Sylvie Dhaene			
Het Leesoffensief	142		
Voorleestour	146		

Virtueel podium Bibliotheek Permeke	147
De KANTL: leesbevordering van en door literair erfgoed	148
COMMUNICATIE	149
Interne communicatie	150
Digitale nieuwjaarsdate	151
Online communicatie	152
Digitaal aanvraagloket	
Persberichten	
Websites, digitale nieuwsbrieven, sociale media	
Publicaties	155
Genieten van boeken. Auteurs- ontmoetingen voor de allerkleinsten	
Het Gezeefde Gedicht	
Trimaran	
Poetry International Archives	
Lyrikline	
Nieuwe boekenfiches op Flandersliterature.be	

CIJFERS	161
Algemeen	162
Balans 2021	163
Activa	
Passiva	
Resultatenrekening	168
Opbrengsten	
Kosten	
Resultaat	
Afschrijvingen 2021	175
Besluit van de raad van bestuur	177
VERSLAG REGERINGSCOMMISSARIS	179
'Literatuur Vlaanderen voert een transparant en efficiënt beleid.'	
COLOFON	184

INLEIDING

Gemengde gevoelens: het is zoiets als kleur
mengen: je hebt er méér. Je aarzelt om te kiezen.
Een oordeel is een opendeur-
dag voor de werkelijkheid,

en als alles er uiteindelijk is
hoeft dat oordeel ook niet meer:
er is zoveel rumoerige realiteit bij elkaar,
gezellig, zo zonder betekenis,

dat het wel iets lijkt. Lukraak. Stoïsch.
Omdat alles nu eenmaal zo is
en zo mag blijven. Dat verandert de zaak,

zoals poëzie. Gemengde gevoelens:
ik wil er geen enkel van missen.
Ik zie wat ik heb. Ik heb dat ik zie.

Uit: Herman de Coninck, *De gedichten*.
Amsterdam/Antwerpen 1998,
De Arbeiderspers

Doe ondertussen maar wat helpt

In de nasleep van de vijfde besmettingsgolf organiseerde Literatuur Vlaanderen op 3 februari 2022 opnieuw een digitale nieuwjaarsreceptie, na een eerste succesvolle editie in februari 2021. We beloofden iedereen twee digitale gesprekken van twintig minuten met een of twee door een algoritme bepaalde gesprekspartners – een concept dat unaniem als aangenaam en verfrissend werd ervaren. Een succesformule dus, waarbij we deze keer van tevoren naar de favoriete literaire quote van elke genodigde polsten. Alle citaten werden verzameld en gedeeld bij wijze van ijsbreker of doorstarter in geval de blinde babbel niet wilde vloten.

Met die babbels liep het steevast los, zo bleek, én het leverde een prachtige reeks spreuken en uitspraken op, waaronder de titel van deze inleiding. Het is de laatste zin uit het gedicht *Wat helpt* van de ons onlangs veel te vroeg ontvallen dichter Stijn De Paepe om de coronamoeë natie een hart onder de riem te steken.

“ Poëzie is toch nutteloos? Absoluut, maar broodnodig tegelijk. Daarom plaatsen we bij elk hoofdstuk van dit jaarverslag een gedicht dat boekdelen spreekt, relativeert, evoceert, perspectief biedt.

LITERATUUR ALS TROOST

Literatuur als troost: het is één van de vele gedaantes die welgemikte zinnen kunnen aannemen. Kan kunst dan toch de wereld redden? Niet rechttoe rechtaan, maar poëzie draait als gebalde bliksemafleider en katalysator van emoties geheid overuren in tijden als vandaag, door pandemie en oorlogsgruwel gekaapt. Poëzie is toch nutteloos? Absoluut, maar broodnodig tegelijk. Of, met de bekende woorden van Herman de Coninck: ‘Toen ik ooit lesgaf, poëzie, aan jongens die daar helemaal niet om gevraagd hadden, was de eerste vraag: moeten we dat kennen voor het examen? Nee, voor het leven, zei ik.’

We vatten het jaarverslag als vanouds graag ruimer op dan een technische verplichting. Natuurlijk presenteren we hier allereerst een feitelijk relaas van de staat van het letterenveld, maar de staat van de wereld fluistert dat het iets meer mag zijn. Niks zinvoller dan de literatuur

in dat geval zelf aan het woord te laten. Dat doen we door bij elk hoofdstuk van dit jaarverslag een gedicht te plaatsen dat boekdelen spreekt, relativeert, evoceert, perspectief biedt.

LEZEN VERGROOT KANSEN

Wie zich kan verliezen in taal, wint verbeelding voor het leven. Ook dat is een citaat uit de vers geplukte nieuwjaarsogst, dit keer van dichtster Maud Vanhauwaert. Het sluit aan bij het voorgaande, maar ook bij één van de pijlers van de nieuwe beheersovereenkomst van Literatuur Vlaanderen waar we in 2021 werk van maakten: leesbevordering. De ministers van Onderwijs en Cultuur lanceerden eind 2021 samen een Leesoffensief voor Vlaanderen. De aanleiding zijn de teleurstellende resultaten van Vlaamse scholieren op het vlak van leesvaardigheid en leesmotivatie. De adviesnota telt meer dan 50 acties en omvat een tienjarrenplan. Literatuur Vlaanderen en Iedereen Leest zetten al enkele van die acties in de steigers met bijkomende middelen van Cultuur en Onderwijs. Zo kunnen een 50-tal auteurs de komende twee schooljaren elk een semester lang met scholieren van het TSO en BSO aan de slag via creatief schrijven en lezen. Een combinatie van beproefde methodieken en artistieke overredingskracht. Het enthousiasme bij auteurs en scholen is elke keer weer zinderend groot. Een genoeg om

creativiteit zo zinvol ingezet te zien. Lezen vergroot kansen. Zo simpel kan het zijn.

We hebben er met 2021 een eerste jaar van het nieuwe beleidsplan opzitten. Een jaar met meer middelen en meer mogelijkheden. De pandemie gooide nog roet in het eten, maar niet in al onze potten. Zo zijn er nooit eerder zoveel werkbeurzen aan auteurs toegekend en nooit eerder lag het aandeel aan nieuwe aanvragers (en toekenningen!) zo hoog. Er werd een nieuwe regeling van talentontwikkelingsbeurzen voor literaire makers uitgewerkt, naast steun voor enkele initiatieven zoals de Schrijversacademie, het Slow Writing Lab en CELA. Het woordtarief voor vertalers werd intussen twee keer verhoogd en de uitgeverssubsidie voor waardevolle uitgaven werd opnieuw geactiveerd met een groter budget en ruimere ondersteuningscriteria.

“ De pandemie gooide
nog roet in het eten,
maar niet in al onze potten.

VLAANDEREN EN NEDERLAND

Ook op vraag van de sector, met name het BoekenOverleg, werkten we een traject uit om vanuit het charter voor inclusie (2018) naar meer tastbare, impactvolle resultaten op het terrein te evolueren. Het in de zomer van 2020 opgemaakte relanceplan van het BoekenOverleg werd zo goed als integraal gerealiseerd, met de eerste prijsuitreiking van de Boon als een in het oog springend resultaat. De jury én het publiek bekroonden *Een zee van liefde* van Pieter Gaudesaboos en *Mijn lieve gunsteling* van Marieke Lucas Rijneveld. Gezien de controverse over wie er uiteindelijk de shortlist haalde, kunnen we zonder meer stellen dat de Boon nu al geslaagd is. Was het ook niet Louis Paul Boon zelf die in zijn *Geuzenboek* stelde dat ‘Nederlanders gewoon Vlamingen [zijn], alleen ze zijn het vergeten’.

De samenwerking met het Nederlands Letterenfonds is overigens weer in balans, omdat onze internationale slagkracht door de extra middelen van de nieuwe beheersovereenkomst is toegenomen. Al moeten we hier door de impact van corona op de buitenlandse beurzen nog met twee woorden spreken. Niettemin, het is intussen zeker dat Vlaanderen en Nederland opnieuw voor een gezamenlijk gastlandschap gaan. De contracten zijn getekend: in 2024 staat de Nederlandstalige literatuur opnieuw in de Duitse schijnwerpers, ditmaal op de Leipziger Buchmesse. Dit is de tweede boekenbeurs van

Duitsland met 200.000 bezoekers en een eigen karakter omwille van het auteursfestival *Leipzig liest* op verschillende podia in de stad, goed voor nog eens 70.000 bezoekers. De rechtstreekse koppeling tussen auteur en lezer is nergens zo sterk als hier.

“ Literatuur Vlaanderen pleit aan de vooravond van de nieuwe beleidsperiode 2023-2027 voor een versterking van het literaire middenveld waar auteur en lezer wel bij varen.

DE KRACHT VAN DE LITERATUUR

Het is die koppeling waar de kracht van de literatuur van afhangt. De vonk kan maar overspringen als de verhalen hun publiek bereiken. Iedereen in de sector speelt daarbij een rol: boekhandels, uitgeverijen, bibliotheken, maar literaire organisaties gaan nog een stap verder. Zij zijn de werkelijke katalysatoren van het geïntegreerde letterenbeleid op het terrein. Ze maken literatuur toegankelijk voor een breed publiek en geven haar een plek in de samenleving. Ze verbinden auteurs en lezers met elkaar

en ze stimuleren de ontwikkeling, creatie, verspreiding van en reflectie over literatuur in al haar genres.

Deze werking staat echter onder druk. De nijpende financiële situatie van de zes structureel ondersteunde spelers maakt het alsmaar moeilijker werken. Terwijl het nu, na twee jaar van pandemieproblemen, meer dan ooit nodig is dat ze hun rol als versneller, aanjager en verbinder volop kunnen spelen. Literatuur Vlaanderen pleit aan de vooravond van de nieuwe beleidsperiode 2023-2027 voor een versterking van het literaire middenveld waar auteur en lezer wel bij varen.

En ondertussen doen we met z'n allen zoveel mogelijk wat helpt. Binnen de literaire praktijk en erbuiten. Laat ons dat allemaal zo nauwgezet mogelijk doen. Want het komt goed. Het levert ons ongetwijfeld allemaal iets op.

Mia Doornaert, voorzitter

Paul Hermans, directeur

31 maart 2022

Rob van Essen
Uit: NRC Handelsblad,
12 maart 2022

Wat leuk dat jullie even komen kijken

hier komt de zithoek en langs die muur hadden we de boekenkast gedacht want ja wij hebben nog boeken haha hier de eethoek en daar komt oorlog en die hele achterwand wordt een schuifpui dan kunnen we bij mooi weer zo het terras op

de gang ja dat is een heel verhaal die hadden de vorige bewoners bij de kamer getrokken maar wij hebben dat weer ongedaan gemaakt een gang vonden we toch wel handig daar komen kasten bijvoorbeeld en oorlog en daar de kapstok

wil je boven nog zien nou die trap laten we voorlopig zo het heeft wel wat zoals het is daar komt oorlog daar slapen de kinderen en daar in de grootste kamer slapen wij

je kan nog hoger hoor op zolder is nog plaats voor een hobbykamer maar hobbykamer klinkt zo duf dus noemen we het een werkruimte en daarnaast de waskamer en oorlog

kijk hier het uitzicht op de tuin majestueus zeg je nou dat is wat overdreven maar kijk hoe breed en diep wat kan je daar niet allemaal mee doen daar links misschien een moestuin daarnaast komt oorlog en daarachter is dan ruimte voor een zwembad

maar we weten nog niet zeker of dat doorgaat

2021 IN CIJFERS

Literatuur Vlaanderen investeerde in 2021 **€ 2.380.537,98** in de financiële **ondersteuning van auteurs**, illustratoren en vertalers. Dat betekent dat onze organisatie maar liefst **27,2%** van haar overheidsdotatie investeert in makers. In 2021 is de steun aan auteurs toegenomen met € 246.426,25. Het aantal lezingen bleef in 2021 door de coronasituatie lager dan in een normaal jaar, maar het aantal werkbeurzen nam fors toe. Daarnaast vloeit ook indirect via andere organisaties geld naar makers, onder meer via de tijdschriften en de manifestaties.

194 auteurs dienden een aanvraag in voor een werkbeurs bij Literatuur Vlaanderen. **140 auteurs kregen een werkbeurs toegekend**, goed voor in totaal € 1.355.400 of gemiddeld € 9.681 per auteur. De meeste aanvragen werden net als de vorige jaren gedaan in het genre illustratie en kinder- en jeugdliteratuur. Ook het aantal aanvragen voor meerdere genres blijft hoog.

“ Literatuur Vlaanderen investeert 27,2% van haar overheidsdotatie in makers.

In 2020 gingen drie succesvolle regelingen voor het eerst sinds lang achteruit. In 2021 zien we een kleine opmars, maar we zijn lang nog niet aan het succes van voor de **coronacrisis**.

Het duidelijkst blijft de **impact op de auteurslezingen**. In 2021 vonden 1.740 gesubsidieerde lezingen plaats. Dat is een kleine stijging ten opzichte van het dieptepunt in 2020 met 1.424 gesubsidieerde lezingen en nog altijd een pak minder dan de 2.937 lezingen in 2019. We registreren nu ook hoeveel van de gesubsidieerde lezingen online plaatsvinden, iets dat in 2019 nog niet aan de orde was. In 2021 was dat 23,7% van de gesubsidieerde lezingen.

Na een opmerkelijke stijging in 2019, ging het aantal **vertalingen uit het Nederlands** dat Literatuur Vlaanderen in 2020 steunde voor het eerst sinds lang omlaag. Deze daling zet nog door in 2021: we kenden subsidie toe voor de vertaling van 101 titels, tegenover 122 in 2020 en 143 in 2019. Door de internationale pandemie zetten sommige uitgevers hun productie tijdelijk stil of gingen ze die vertragen.

Het aantal **reizen van auteurs naar het buitenland** steeg in 2021 opnieuw ten opzichte van 2020. We kenden 44 travel grants toe. Dat is meer dan een verdubbeling van de 18 in 2020, maar nog altijd maar ongeveer de helft van de 78 reizen in 2019. We steunden in 2021 32 fysieke reizen en 11 online.

HOE LEES JE DIT JAARVERSLAG

HEB JE EEN MINUUTJE?

Snel weten wat Literatuur Vlaanderen drijft? We vertellen het je in 52 seconden. Maar eigenlijk is het simpel: vier slagzinnen vatten samen waar onze organisatie voor staat. Ze lopen meteen ook als een rode draad door dit jaarverslag.

1 Waar ideeën rijpen

Literatuur Vlaanderen stimuleert een breed en rijk aanbod van literair werk, dat ze tot bij steeds meer lezers brengt. In dit hoofdstuk vind je een overzicht van alle subsidie-regelingen waarmee onze organisatie het letterenveld ondersteunt: van auteur tot lezer.

2 De wereld in

Nederlandstalige literatuur verdient een internationaal publiek en daar maakt Literatuur Vlaanderen werk van. Lees hier alles over de promotie van Vlaamse literatuur in het buitenland, internationale residenties en promotie-tournees van auteurs, en de vertaling van onze literatuur in andere talen.

3 Altijd welkom

Samen met sterke partners denkt Literatuur Vlaanderen voortdurend na over wat het boekenvak nodig heeft en hoe daaraan gewerkt kan worden. In dit hoofdstuk lees je meer over belangrijke partners van Literatuur Vlaanderen en over de netwerken waarvan ze deel uitmaakt.

4 Elk verhaal telt

Lees hier alles over de projecten die Literatuur Vlaanderen organiseert en ondersteunt om iedereen de kans te geven verhalen te vertellen en te kunnen genieten van het lezen van een boek.

OVER LITERATUUR VLAANDEREN

Men isoleert een mens met werkhandschoenen
aan een bekistingsplaat. Niets wijst
op een constructiefout. Al snel knelt, knalt net niet
de scène die men leest. Men vernauwt
de spleten tot de zonflits van de ogen valt.
Wie dan inzoomt op het ter plekke draaiend gat,
wordt zijn eigen spilfiguur.
Geen mens die het ergste vreest.
Geen handlanger
die het voor mogelijk houdt.

Uit: Paul Bogaert, *Circulaire systemen*.
Amsterdam 2002, Meulenhoff.

LITERATUUR VLAANDEREN ondersteunt de letterensector in Vlaanderen met subsidies voor auteurs, vertalers, uitgevers en organisatoren. Daarnaast speelt Literatuur Vlaanderen een belangrijke rol in het bijeenbrengen van de verschillende spelers in de boekensector en hechten we veel belang aan het (samen) werken aan een rijk en divers literair landschap met een ruim en inclusief boekenaanbod.

Team

25 medewerkers
22,3 FTE in december 2021

ALGEMEEN

COMMUNICATIE

BELEID IN VLAANDEREN

INTERNATIONALE PROMOTIE

DIT ZIJN WIJ

Literatuur Vlaanderen: dat is een team van 25 enthousiastelingen, die mee het beleid voor literatuur in Vlaanderen uittekenen, subsidieaanvragen opvolgen en projecten in binnen- en buitenland ondersteunen en organiseren.

Hoe het is om bij ons te werken? Dat vertellen Rein en Joris je met veel plezier in een filmpje. En dat lees je verder in dit jaarverslag, in een interview met collega Diego, die in 2021 ons team verhoogde.

Foto's © Bob Van Mol
en Andy Huysmans

Organisatie

De organisatie van Literatuur Vlaanderen bestaat behalve het team van medewerkers uit een raad van bestuur, adviescommissies, een Beslissingscollege en een Beroepscommissie.

Per genre en thema zijn er verschillende adviescommissies die inhoudelijk advies uitbrengen over subsidieaanvragen. Over die adviezen wordt vervolgens beslist door het Beslissingscollege. De Beroepscommissie is onafhankelijk en beslist over de bezwaarschriften die door aanvragers worden ingediend.

DE RAAD VAN BESTUUR IN 2021

Mia Doornaert (voorzitter)*
Bart Van Damme*
Tine Verhelst*
Paul Hermans (directeur, adviserend)*
Christine Depuydt (regeringscommissaris, adviserend)
Martine de Clerq
Koert Debeuf
Gita Deneckere
Nele Hendrickx
Louis Ide
Tom Naegels
Ilona Terkessidis
Marnix Verduyn

* dagelijks bestuur

DE ADVIESCOMMISSIES IN 2021 (GENRES)

adviescommissie proza

Maxime Van Steen (voorzitter)
Linda Asselbergs (vervangen door Bert Van Raemdonck van juli tot en met december)
Dimitri Bontenakel
Bram Lambrecht
Sayonara Stutgard

adviescommissie non-fictie

Monica Soeting (voorzitter)
Tinneke Beeckman
Bruno De Wever
Sofie Gielis
Pete Wu

adviescommissie illustratie, kinder- en jeugdliteratuur

Frauke Pauwels (voorzitter)
Elf Albrecht
Mattias De Leeuw
Ingrid Godon
Lies Lavrijsen
Mirjam Noorduijn

adviescommissie strips

Mara Joustra (voorzitter)
Marc Bastijns
Shamisa Debroey
Steven Degryse
Judith Vanistendael

adviescommissie poëzie

Katelijne De Vuyst (voorzitter)
Obe Alkema
Çaglar Köseoglu (tot en met juni)
Asha Karami (vanaf juli)
Michaël Vandebril
Charlotte Van den Broeck

adviescommissie theater

Karel Vanhaesebrouck (voorzitter)
Mesut Arslan
Judith de Rijke
Tom Helmer
Dounia Mahammed (vanaf juli)

DE ADVIESCOMMISSIES IN 2021 (THEMA'S)

adviescommissie vertalingen in het Nederlands

Anneleen Spiessens (voorzitter
tot en met juni)

Arvi Sepp (voorzitter vanaf juli)

Bea De Koster

Arthur Langeveld

Katrien Lievois

Jeroen Vandaele

adviescommissie literair grensverkeer (ad hoc)

Lies Wijnterp (voorzitter)

Vincent Coomans

Bas Kwakman

Lidewijde Paris

Tirsa With

adviescommissie literaire tijdschriften

Warda El-Kaddouri (voorzitter tot en
met augustus)

Aline Lapeire (ad-interimvoorzitter
vanaf september)

Yves Joris

Jozefien Van Beek

Maarten Dessing (vanaf oktober)

Barbara Delft (vanaf oktober)

adviescommissie auteurslezingen

Stefan Boonen (voorzitter)

Marlies Algoet

Isabelle Thoelen

Hilde Van Belle

Samira Saleh (tot maart)

Joris Pinceel (vanaf november)

adviescommissie literaire manifestaties en organisaties

Bas Kwakman (voorzitter)

Dean Bowen

Pieter Malengier

Carmien Michels

An Pauwels

Kim Sanders

Danny Theuwis

adviescommissie letteren en samenleving

Vincent Coomans (voorzitter)

Piet Devos

Peter Heirman

Jana Kerremans

Nora Mahammed

Eefje Raets

HET BESLISSINGSCOLLEGE IN 2021

Het Beslissingscollege is samengesteld uit een voorzitter en alle voorzitters van de adviescommissies.

Jan Stuyck (voorzitter)

Maxime Van Steen (voorzitter proza)

Katelijne De Vuyst (voorzitter poëzie)

Frauke Pauwels (voorzitter illustratie, kinder- en jeugdliteratuur)

Mara Joustra (voorzitter strips)

Monica Soeting (voorzitter non-fictie)

Karel Vanhaesebrouck (voorzitter theater)

Bas Kwakman (voorzitter literaire manifestaties en organisaties)

Warda El-Kaddouri (voorzitter literaire tijdschriften) vanaf september vervangen door **Aline Lapeire**

(ad interim voorzitter literaire tijdschriften)

Anneleen Spiessens (voorzitter vertalingen in het Nederlands) – vanaf juli vervangen door **Arvi Sepp** (nieuwe voorzitter vertalingen in het Nederlands)

Jordi Casteleyn (voorzitter auteurslezingen)

Vincent Coomans (voorzitter letteren en samenleving)

DE BEROEPSCOMMISSIE IN 2021

Marleen Lippens (voorzitter)

Yusra Benfquih

Karina Rommens

Joseph Pearce

Steven Vandervelden

Meer weten over de Beroepscommissie?

Lees dan zeker [het interview met Steven Vandervelden](#), verder in dit jaarverslag.

De Beroepscommissie behandelde 13 dossiers in 2021.

5 bezwaarschriften voor een werkbeurs literaire auteurs
→ 2 x herziening besluit; 3 x handhaving besluit

2 bezwaarschriften voor een productiesubsidie
→ 2 x herziening besluit

3 bezwaarschriften voor een literaire manifestatie
→ 3 x handhaving besluit

1 bezwaarschrift voor opname op de auteurslijst
→ herziening besluit

1 bezwaarschrift voor een literair tijdschrift
→ herziening besluit

1 bezwaarschrift voor een doelgroepgerichte literaire publicatie → handhaving besluit

“De mogelijkheid om een beslissing ter discussie te stellen: die hebben we altijd en overal nodig.

Steven Vandervelden

● BEROEPSCOMMISSIELID IN DE KIJKER

Steven Vandervelden is kunst- en cultuurliefhebber in de brede zin van het woord. Hij leest graag en veel, vooral wanneer hij vakantie en dus tijd heeft. Tijdens de werkweek is hij directeur van STUK, een Huis voor Dans, Beeld en Geluid. Maar hij engageert zich ook in het kunstenveld, zit in verschillende raden van bestuur en algemene vergaderingen, en is actief in het Overleg Kunstenorganisaties (oKo), de belangenbehartiger, werkgeversfederatie en netwerkorganisatie van professionele kunstenorganisaties in Vlaanderen en Brussel. Sinds een jaar is hij ook lid van de Beroepscommissie van Literatuur Vlaanderen.

Waarom vind je het zo belangrijk om je in te zetten voor literatuur?

‘Ik ben altijd een grote lezer geweest. Literatuur gaat om het vertellen van verhalen, en tegelijk wordt de wereld ook vormgegeven door verhalen. Daarom zijn verhalen zo krachtig en belangrijk. Zelf leer ik heel veel over de wereld door verhalen te lezen. Vaak helpt fictie me daarbij zelfs meer dan non-fictie.’

“ De wereld wordt vormgegeven door verhalen: daarom zijn ze zo krachtig en belangrijk.

Is er een link tussen jouw werk en je engagement bij de Beroepscommissie?

‘Ik denk dat ik vooral gevraagd ben voor mijn ervaring in de kunstenwereld en mijn juridische achtergrond. De wereld van de literatuur ken ik veel minder goed en het ondersteuningssysteem is ook heel anders dan bij het Kunstendecreet. Dat is net heel boeiend. Ik heb al veel bijgeleerd, ook over hoe het juist in zijn werk gaat als auteurs moeten leven van hun pen. Het is heel fascinerend om te zien hoe auteurs die je al gelezen hebt hun werkproces beschrijven. Voor de podiumkunsten ben ik dat gewend, want ik loop geregeld een repetitielokaal binnen. Bij schrijvers had ik die blik achter de schermen nog nooit gehad.’

Beschrijf eens wat de Beroepscommissie doet?

‘In eerste instantie beoordelen verschillende adviescommissies inhoudelijk of een aanvraag in aanmerking komt voor een beurs of subsidie. Aanvragers kunnen beroep aantekenen tegen dat besluit als ze het er niet mee eens zijn. Dan wordt het dossier voorgelegd aan de Beroepscommissie. Die gaat niet opnieuw alles inhoudelijk wegen. Wel beoordelen we of alle formele vereisten correct opgevolgd zijn. Heeft de commissie die geoordeeld heeft rekening gehouden met alle elementen uit het reglement? Zijn alle beschikbare stukken meegenomen in de beoordeling? Had de aanvrager alle stukken tijdig ingediend? Wij oordelen dus niet meer over de inhoudelijke sterkte van het dossier, wel over de vorm en de procedure die het dossier doorlopen heeft. Het interessante is dat er via die vorm toch nog veel mogelijk is. Als je voelt dat er inhoudelijk iets niet klopt, heeft dat meestal ook wel een vormelijk aspect.’

Kun je een voorbeeld geven van een dossier waarbij je vanuit een vormelijk aspect inhoudelijk een verschil hebt kunnen maken?

‘Onlangs behandelden we het beroepsdossier van een auteur die vond dat ze meer eenheden verdiende dan het Beslissingscollege haar had toegekend. Het ging om iemand die al heel veel gepresteerd heeft, aanwezig is in allerlei delen van het literaire veld en ook in verschillende genres actief is. Haar aanvraag was door verschillende commissies behandeld, waardoor alles een beetje versplinterd was geraakt. Je voelde dat het

aantal eenheden dat ze gekregen had, niet in verhouding was met de prominente plek die ze de laatste tijd inneemt in het literaire veld.

Als Beroepscommissie hebben we het werkbeursreglement nagekeken. Daarin is de literaire persoonlijkheid één van de criteria, een aspect dat de verschillende commissies overstijgt. We hebben een aanbeveling geschreven voor de commissies: het is de bedoeling om bij auteurs die in meerdere genres actief zijn in de toekomst in het voorzittersoverleg te kijken naar dat commissie-overschrijdende criterium van de literaire persoonlijkheid. In dit geval kon de Beroepscommissie met een overkoepelende blik overzicht bieden, en weer samenbrengen wat in delen is opgesplitst. Het is ook belangrijk dat we niet alleen over het individuele dossier nadenken, maar ook over de vertaling naar een algemene aanpak voor toekomstige dossiers.’

Wat voor dossiers krijgen jullie zoal? Zijn er thema's die terugkomen?

‘Het is heel uiteenlopend, maar bij werkbeursaanvragen komt de kwestie van het aantal eenheden wel geregeld terug. Dat is vaak gelinkt aan een genderissue, waarbij een vrouwelijke auteur ervan overtuigd is dat ze niet evenveel eenheden krijgt als haar mannelijke evenknie. De cijfers tonen nog steeds aan dat vrouwen minder worden gesubsidieerd dan mannen. De kloof wordt gelukkig langzaam dichtgereden maar er is nog steeds een groot verschil. Er is nog heel wat werk

“ Er is nog heel wat werk te verrichten op het vlak van genderevenwicht.

te verrichten op het vlak van genderevenwicht, net als voor mensen met een diverse achtergrond.’

Hoe kan de Beroepscommissie een antwoord bieden op de genderproblematiek?

‘Het begint met gendergelijkheid in de commissie. Onze Beroepscommissie is heel evenwichtig samengesteld, zowel op het vlak van gender, maar ook als je kijkt naar ieders persoonlijke bijdrage en invalshoek. Wij proberen ons echt bewust te zijn van de genderproblematiek en elke aanvraag zo eerlijk mogelijk te beoordelen.

Daarnaast is het van groot belang dat de reglementen voortdurend in vraag gesteld worden en worden aangepast aan nieuwe maatschappelijke evoluties. Literatuur Vlaanderen levert op dat vlak degelijk en gedegen werk. De organisatie spant zich in om mensen met een diverse achtergrond een plaats te geven in het subsidiesysteem door bijvoorbeeld slam poetry als een ernstig literair genre te benaderen. Het is heel belangrijk om genres gelijkwaardig te beoordelen en niet enkel de fictieroman als heilige graal naar voren te schuiven.’

Kan de maker ook een hefboom zijn in deze genderproblematiek?

‘Zeker! Zo schreef Yusra Benfquih niet alleen een tekst over de positie van de vrouw, maar heeft ze hem ook zelf ingesproken en opgenomen. Het zou op papier ook werken, maar nu komt het nog zoveel straffer binnen. De tekst werd verspreid via sociale media in het kader van de reeks STUKtalks die Benfquih modereerde. Alleen al via de instagrampagina van STUK is de video bijna 7.000 keer bekeken. Heel knap! Voor mij was dit een absoluut literair en artistiek hoogtepunt van 2021. Toevallig was Yusra Benfquih in 2021 ook mijn collega in de Beroepscommissie.’

Wat is voor jou de relevantie van de Beroepscommissie?

‘De adviescommissies leveren doorgaans fantastisch werk. Maar: volledige objectiviteit bestaat niet. In sommige gevallen is het goed dat er een tweede controle gebeurt om te kijken of alles correct is gelopen. Die mogelijkheid om beroep aan te tekenen, om een beslissing ter discussie te stellen: die hebben we altijd en overal nodig. Ook al leidt dat niet altijd tot een herziening van de beslissing.

Aanvragers kunnen hun bezwaarschrift ook mondeling toelichten. Ze kunnen in dialoog treden met de Beroepscommissie. Dat is nuttig voor hen én voor ons. Een dossier, hoe goed geschreven ook, blijft een tekst op papier. Als je iemand live voor je hebt, merk je hoe emotioneel het allemaal is. We spreken

over mensen hun inkomen, maar het beoordelen van een dossier van een kunstenaar of een auteur gaat over zoveel meer dan de puur economische kant van de zaak. Dat gaat over iets wat die persoon met hart en ziel heeft neergezet en waarin hij of zij niet gehoord is, of toch niet zoals gewild.’

“ Het beoordelen van een dossier van een kunstenaar of een auteur gaat over zoveel meer dan de puur economische kant van de zaak.

Heeft het wel zin om beroep aan te tekenen? Zijn het niet steeds dezelfde namen die steun krijgen?

‘Het heeft zeker zin, want er zijn altijd dingen die nog aangepast worden. Vriendjespolitiek is echt niet aan de orde. Ik ben onder de indruk van de degelijke en toch ook warme beoordelingsprocedures van Literatuur Vlaanderen. Er zal altijd kritiek zijn als je moet beoordelen en het is onvermijdelijk dat sommige mensen zich benadeeld voelen. Ik ben een kunstliefhebber en ik werk heel veel met kunstenaars. Natuurlijk vind ik het jammer dat niet iedereen krijgt wat hij graag zou willen. Maar tegelijkertijd is het ook mooi dat er vanuit schaarste dingen ontstaan.’

Heb je een ultieme tip voor aanvragers om te vermijden dat ze langs de Beroepscommissie moeten passeren?

‘Mijn absolute tip: maak werk van je dossier! Integreer de parameters uit de reglementen en probeer inzicht te geven in je werkproces. Zelfs als je intuïtief werkt en geen helder proces hebt, kun je dat beschrijven, desnoods op een intuïtieve manier. Het zijn allemaal goede pennen, dus ze kunnen dat perfect.

Ik merk ook dat mensen die al lang meedraaien en een zekere reputatie hebben verworven soms wat non-chalant worden in hun dossiers. Maar de commissies wisselen wel eens en de leden zijn vaak jonge mensen die zo objectief mogelijk willen beoordelen. Het is de moeite waard om je dossier af te stemmen op de reglementen, ook al heb je al wat naam en faam in de literaire wereld.’

Wordt alles op die manier niet te veel geformaliseerd en is dat niet tegennatuurlijk voor een creatieve geest?

Diep in mij denk ik soms ook ‘laat me toch gerust met al die dossiers’. Ik vind het jammer om te zien dat we als maatschappij niet slagen in de planlastvermindering. Ook in mijn eigen beroepsleven loop ik daar tegenaan. Ik heb onlangs een groot dossier moeten schrijven voor het Kunstendecreet. We hebben daar met velen maanden aan gewerkt. We kunnen ons afvragen of dat wel de moeite is. Maar als we zo eerlijk, gedegen en objectief mogelijk willen beoordelen, heb je dossiers nodig die naast elkaar kunnen liggen, die je kunt wegen en die op dezelfde vragen antwoorden geven.’

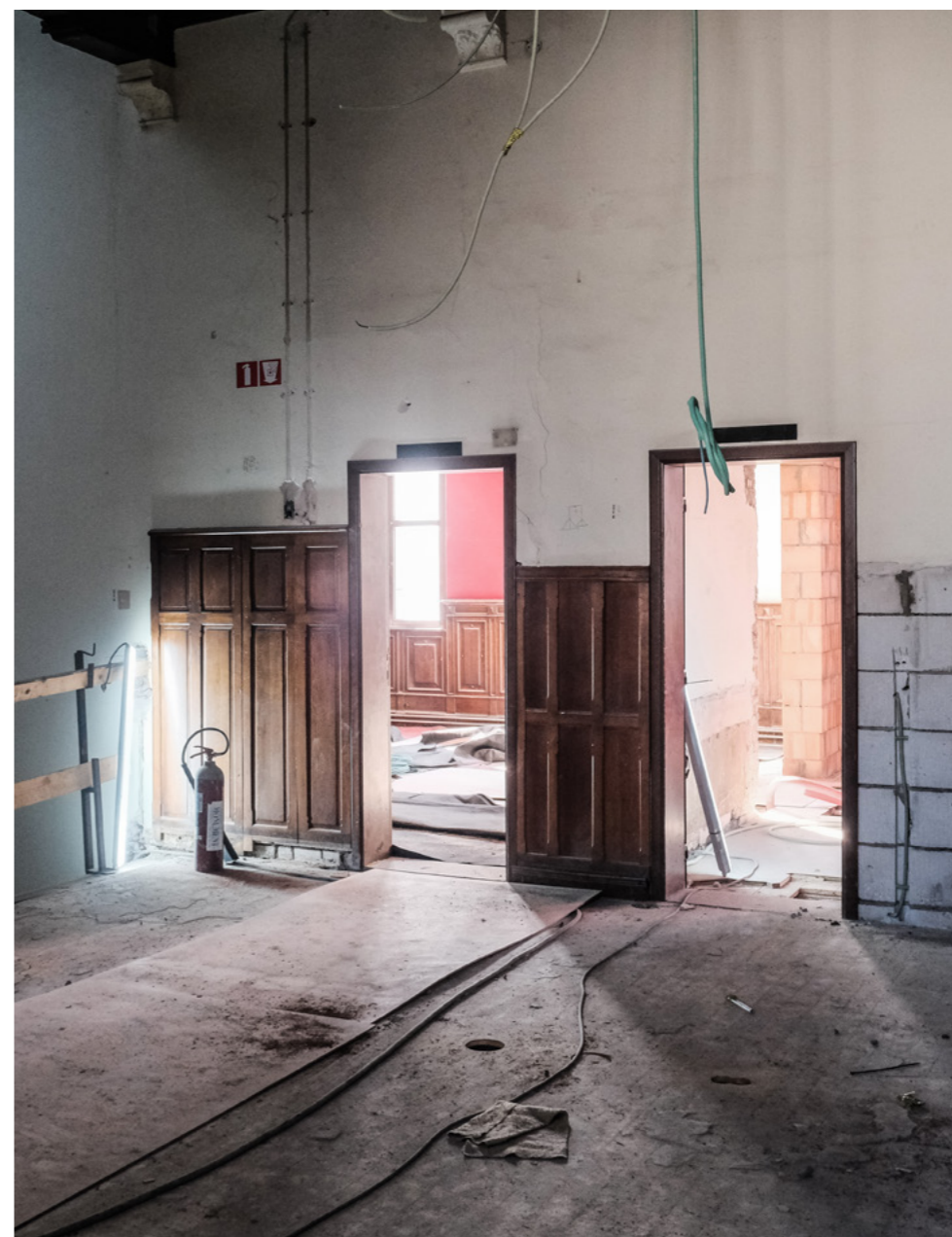
“Natuurlijk vind ik het jammer dat niet iedereen krijgt wat hij graag zou willen. Maar tegelijkertijd is het ook mooi dat er vanuit schaarste dingen ontstaan.

Verhuizing

Literatuur Vlaanderen en Iedereen Leest plannen samen in te trekken in een gezamenlijk pand in de Lange Leemstraat in Antwerpen. Het pand heeft tot op vandaag de werktitel Hotel Dumont en is op die manier ook opgenomen op de lijst van bouwkundig erfgoed. Het was immers de geoloog en mijnbouwkundige André Dumont die het herenhuis in neogotische stijl liet bouwen. Het werd in 1878 door architect Joris Helleputte ontworpen. Pas in 1883 was het pand afgewerkt.

De verhuisplannen van Literatuur Vlaanderen en Iedereen Leest gaan al een hele tijd terug, omdat het project gaandeweg heel wat vertraging kende. De eerste gesprekken dateren van 2012. Het oorspronkelijke budget van 2019 was dan ook achterhaald ten opzichte van de huidige post-coronaprijzen. In mei 2020 ontvingen we nieuwe offertes van drie verschillende aannemers. Naar aanleiding van het geactualiseerde dossier van juni 2020, zegde Vlaanderen een extra investering van € 750.000 toe die op 9 juli 2021 werd bekrachtigd. De stad Antwerpen verleende opnieuw uitstel van erfpachtbetalingen tot begin 2023, wanneer het gebouw naar verwachting opgeleverd zal zijn.

Daarnaast kende de stad een bijkomende investerings-subsidie van € 187.500 toe. Alles samen investeren Vlaanderen en stad Antwerpen samen net geen € 3,1 miljoen in deze nieuwe site.

“ Waar het eind 19de eeuw begon met André Dumont, de ontdekker van het Kempisch steenkoolbekken, nemen we de fakkel over met een veel duurzamere bron van energie: boeken en literatuur.

Restauratie en renovatie: **Callébaert - Architecten bvba**
 Kerkstraat 328 - 3031 Drongen
 T +32 9 395 20 10 - E info@callébaert-architecten.be

STUDEBUREAU
 Techniek: **Emaze energy consulting**
 Koning Albert I plein 33 - 9820 Mellebeke
 T +32 9 130 01 43 - E info@emaze.be

Stabifant: **Lime bvba**
 Kerkstraat 300 - 9000 Gent
 T +32 9 233 93 22 - E info@lime.be

Stabifant restauratie: **Tricomult nv**
 Lindendreef 1 bus 9.2 - 3340 Lummen
 T +32 11 52 91 61 - E info@tricomult.be

Landschapsgroep: **Muller Gras bv**
 Kerkstraat 300 - 9000 Gent
 T +32 9 233 93 22 - E info@tricomult.be

CONTROLLE ORGaan
 EPB en veiligheidsadvies: **Feyn bvba**
 Professeur DeWulfstraat 108 - 9170 Fossenoort
 T +32 57 33 27 18 - E info@feyn.be

AANNEMER: **Monument Goedeleven nv**
 Pijlweider 196 - 2130 Brasschaat
 T +32 3 601 93 51 - E info@monument-goedeleven.be

LITERATUUR VLAANDEREN | **iedereenleest.** | **Vlaanderen**

SLOPEN EN WEER OPBOUWEN

Sinds 22 maart 2021 is het bouwproject werkelijk gestart, waarbij het voorjaar in het teken stond van de sloop van het later aan het oorspronkelijke gebouw aangebouwde achterpand. Na de zomer kon de opbouw beginnen, wat intussen tot de gestage verrijzenis van een tuinpaviljoen leidde. Ook in het originele Hotel Dumont zijn structuurwerken aan de gang om de monumentale pracht van weleer te herstellen en te verzoenen met de vereisten van een moderne kantoorwerking.

We kijken ernaar uit om begin 2023 onze intrek te nemen in dit nieuwe huis. Waar het eind 19de eeuw begon met André Dumont, de ontdekker van het Kempisch steenkoolbekken, nemen we de fakkel over met een veel duurzamere bron van energie: boeken en literatuur. Van brandstof voor machines naar brandstof voor de geest: dat willen we graag in de nog te bedenken nieuwe naam voor het pand verwerken.

WAAR IDEEËN RIJPEN

Woordwerkplaatsenergie

IJzerhard herfsttijloos warkruid
zwarte mosterd boskartelblos rijs-
bes haarbladaderranonkel long-
drinker bottelroos paarlevinker
van de tongriem gesneden lente-
zwier stofzaad zomeradonis net-
vlies spiegelklok porseleinbloempje
zeepostelein ruige scheefkelk elkeen
steenbreek oorschelp dauwnetel heel-
blaadjes kraaiheide wij akkerwinde
omdat het licht binnen woorddruppels
wordt gereflecteerd staan taalzegenb
ogen aan de hemel tegenover de zon.

Uit: Mark van Tongele, *Roeivlucht*.
Amsterdam/Antwerpen 2021, Atlas Contact

Literatuur Vlaanderen stimuleert een breed en rijk aanbod van literair werk, dat ze tot bij steeds meer lezers brengt. In dit hoofdstuk vind je een overzicht van alle subsidieregelingen waarmee onze organisatie het letterenveld ondersteunt: van auteur tot lezer. En meer. Lees bijvoorbeeld over Passa Porta en de andere vijf organisaties die Literatuur Vlaanderen structureel ondersteunt. Ontdek hoe ze hun rol invullen als katalysatoren van het geïntegreerde letterenbeleid.

Douglas Stuart, Edouard Louis en Annelies Beck in een programma van Passa Porta. © Caroline Lessire

Subsidies

WERKBEURZEN

194 aanvragen

140 toekenningen

502 eenheden

€ 1.355.400 toegekend

€ 1.324.685,99 uitbetaald

€ 9.681 gemiddeld per werkbeurs

Beoordeling: adviescommissies genres

Een goed boek, een bevlogen theatertekst of een wervend stripverhaal begint met een idee van een auteur of illustrator. Om dat idee tot in de puntjes uit te werken heeft die auteur of illustrator tijd en ruimte nodig. Literatuur Vlaanderen ondersteunt hen daarom met een werkbeurs, een subsidie voor literaire creatie.

- Auteurs en illustratoren van alle genres (proza, kinder- en jeugdliteratuur, theater, poëzie, strips en non-fictie) kunnen een werkbeurs aanvragen.
- Werkbeurzen worden toegekend in eenheden. Eén eenheid staat in 2021 gelijk aan € 2.700.
- Auteurs en illustratoren ontvangen een werkbeurs van twee tot acht eenheden, afhankelijk van de beoordeling van hun werkplan.
- Toegekende bedragen worden niet per se ook volledig aan de aanvrager uitbetaald. Literatuur Vlaanderen werkt met een inkomensgrens: verdient een auteur meer, dan wordt maar een deel van de subsidie ook werkelijk betaald (of soms zelfs helemaal niets).

Wil je weten welke auteurs en illustratoren in 2021 een werkbeurs ontvingen om zich toe te leggen op de creatie van nieuw literair werk? Je vindt alle toegekende werkbeurzen in 2021 op onze website. Je kunt nog verder verfijnen op genre of een zoekterm (bijvoorbeeld de familienaam van een auteur) intikken. Welke bedragen werkelijk werden uitbetaald, kun je niet terugvinden. Om privacyredenen maakt Literatuur Vlaanderen dat niet bekend.

WERKBEURZEN IN 2021

auteurs met 5 of meer publicaties

77 toekenningen

94 aanvragen

318 eenheden

auteurs met 1 tot 4 publicaties

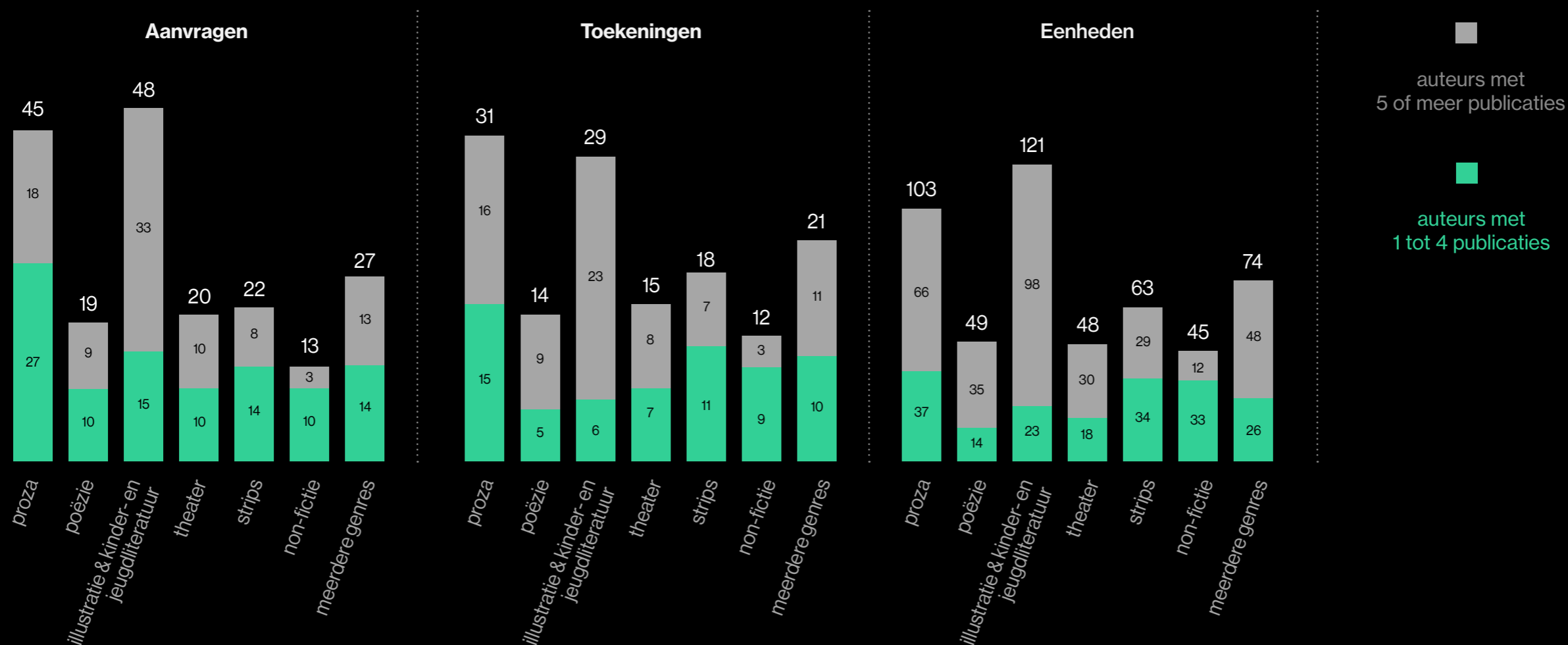
63 toekenningen

100 aanvragen

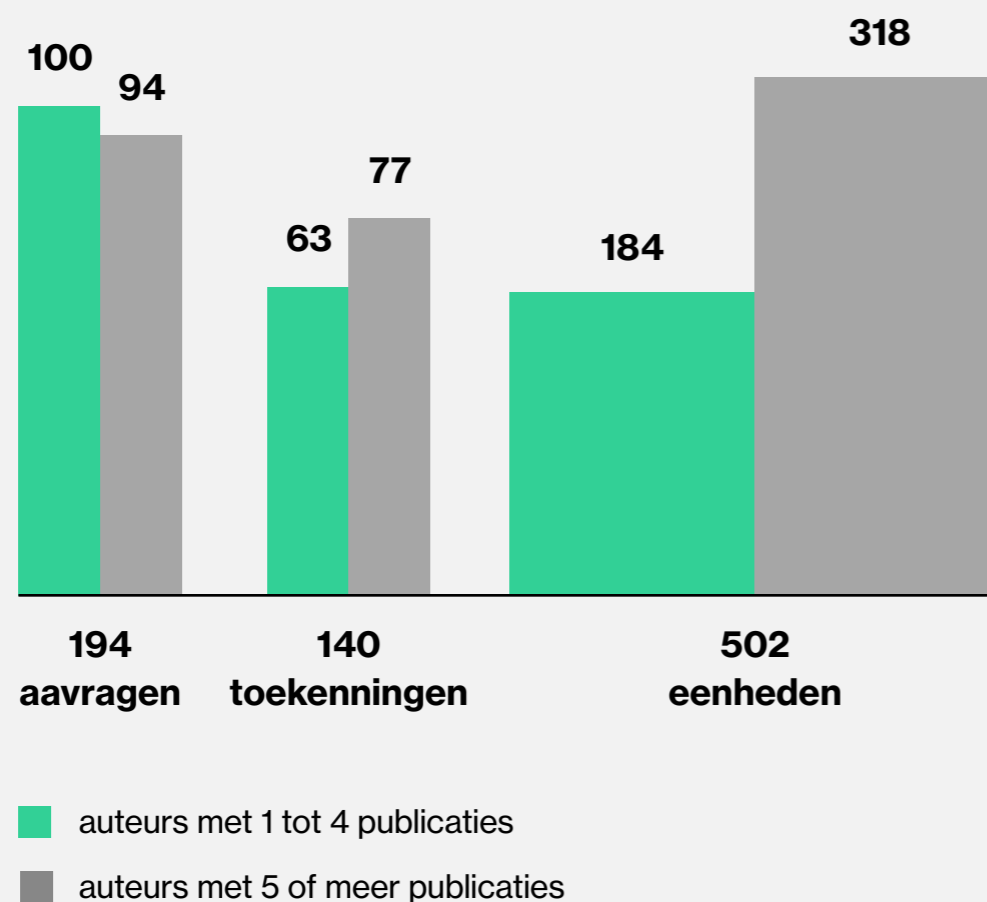
185 eenheden

WERKBEURZEN PER GENRE

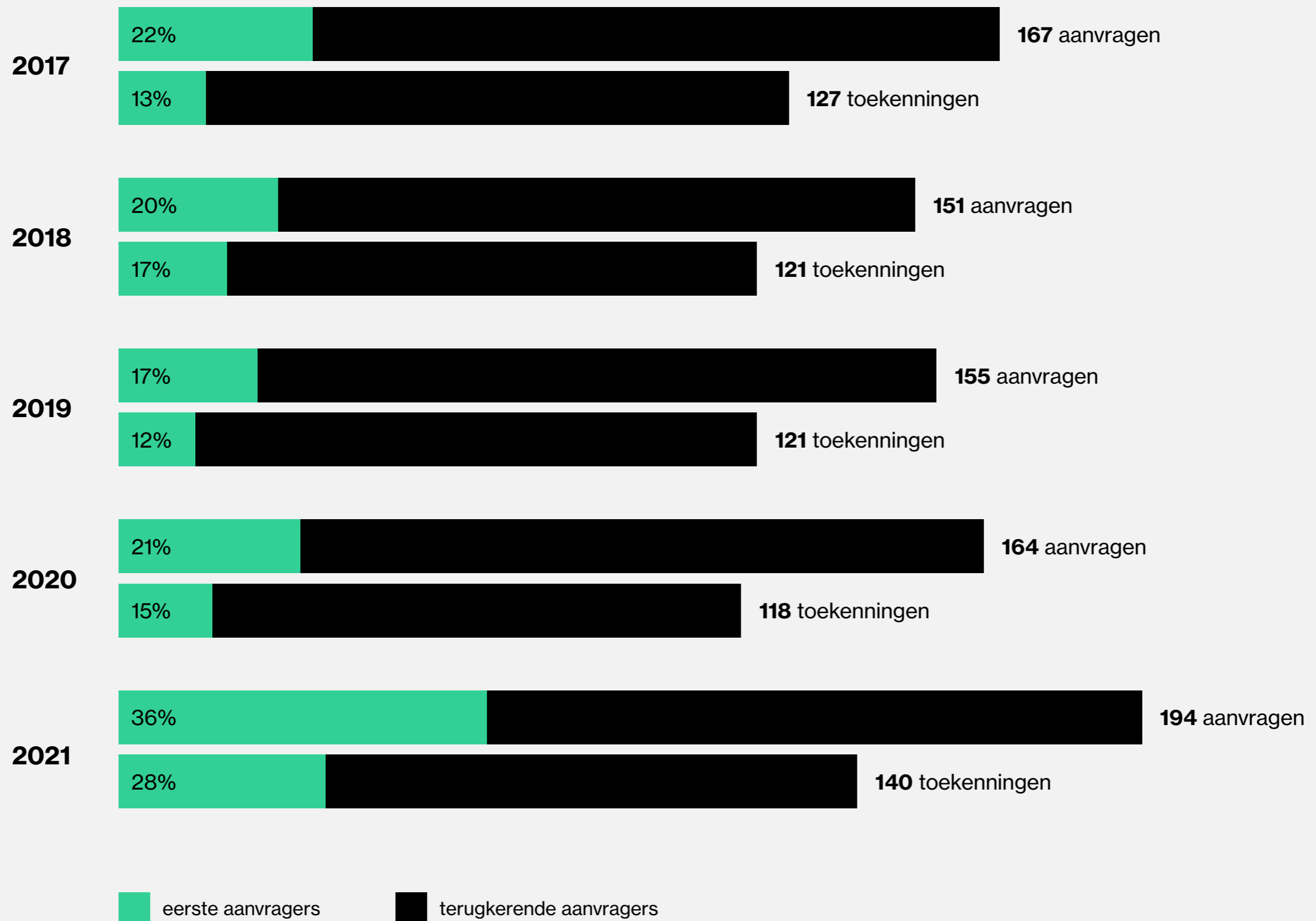
MEER EERSTE AANVRAGERS DAN OOIT

In 2021 was er voor het eerst één regeling voor alle auteurs en illustratoren die subsidie aanvragen voor literaire creatie. Dit reglement is niet langer afhankelijk van het aantal publicaties dat al van een auteur of illustrator verscheen. Wel zijn er twee verschillende aanvraaggrondes: één voor wie 5 of meer publicaties heeft en één voor wie 1 tot 4 publicaties heeft.

Tot en met 2020 waren er vier verschillende reglementen: werkbeurzen voor literaire auteurs, werkbeurzen voor non-fictieauteurs, werkbeurzen voor stripauteurs en stimuleringsbeurzen voor literaire auteurs. Het samenvoegen van deze reglementen tot één regeling verklaart meteen de opvallende stijging in het aantal aanvragen én het aantal toekenningen. Zo konden auteurs met één publicatie vroeger slechts één keer een stimuleringsbeurs aanvragen. Vanaf 2021 kunnen ze meermaals een werkbeurs aanvragen.

In 2021 kwam 36% van de aanvragen voor een werkbeurs van een auteur die nog niet eerder een beroep deed op dit systeem, tegenover 21% in 2020. Maar ook het aandeel werkbeurzen dat aan eerste aanvragers werd toegekend lag nog nooit hoger: 28% in 2021 tegenover slechts 15% in 2020, en vergelijkbare cijfers in de voorgaande jaren. De bijzonder opvallende stijging zou te maken kunnen hebben met het nieuwe, eengemaakte reglement. Toch is het expliciet de bedoeling om met dit reglement niet alleen de gevestigde waarden maar ook nieuwe namen te blijven aanspreken.

WERKBEURZEN EN GENDER

Literatuur Vlaanderen houdt sinds 2019 nauwgezet cijfers bij over haar subsidies voor auteurs en de relatie tot gender. Dat blijft een broos evenwicht, maar sinds 2020 zien we een lichte verbetering, die aangeeft dat een gestage, trage verandering is ingezet. We maken er een punt van om deze informatie consequent te delen met ons team en onze adviescommissies, en gaan er met hen een dialoog over aan. Bewustmaking is alvast de eerste stap om eraan te werken!

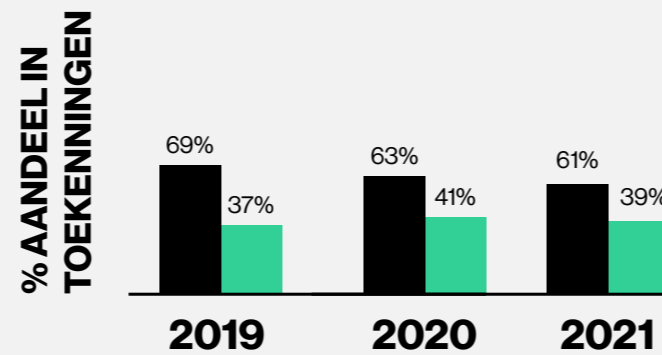
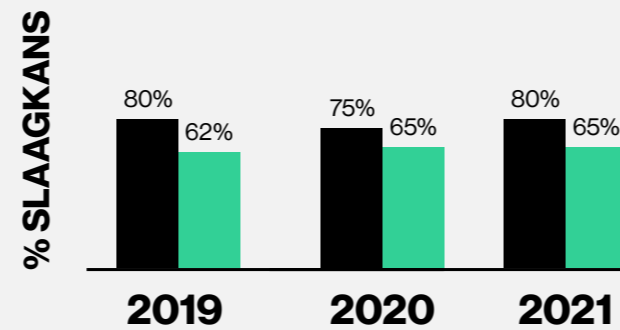
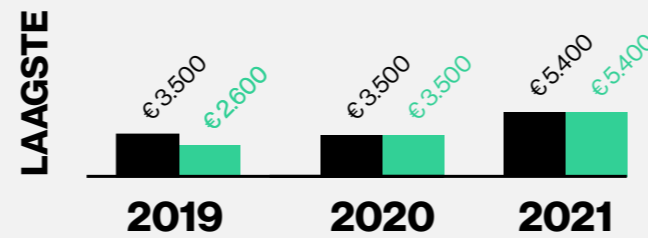
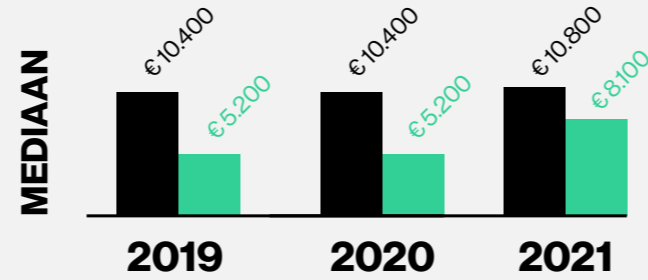
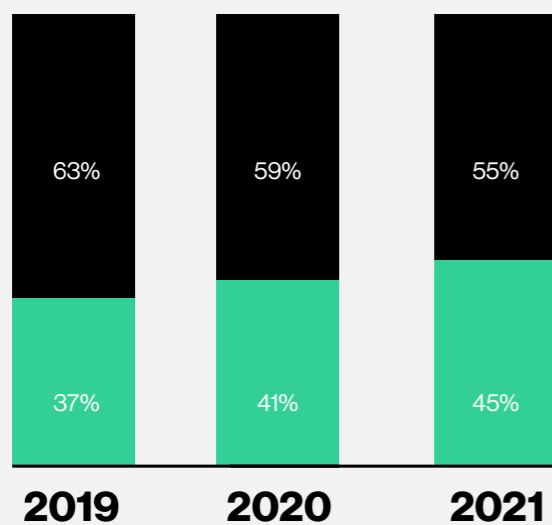
DE CIJFERS IN 2021

- Vrouwelijke auteurs dienden **45% van de aanvragen** in, de overige 55% van de aanvragen werden geschreven door mannelijke auteurs. We zien daar de voorbije jaren wel een voorzichtige stijging: van 37% vrouwelijke aanvragers in 2019 naar 45% in 2021.
 - Mannelijke auteurs hadden een slaagkans van 80%, voor vrouwelijke auteurs lag die **slaagkans 15% lager** (65%). Het algemeen slaagpercentage bedroeg 73%.
 - Van alle toegekende beurzen ging 39% naar een vrouw en 61% naar een man.
 - De **gemiddelde beurshoogte** bedroeg in 2021 € 9.623,57. Voor alle succesvolle mannelijke aanvragers lag dat gemiddelde iets hoger (€ 10.577,65), voor alle vrouwelijke aanvragers met een beurs dan weer aanzienlijk lager (€ 8.149,09).
- De algemene **mediaan** was € 8.100. Voor alle succesvolle mannelijke aanvragers lag dat cijfer aanzienlijk hoger, op € 10.800, voor alle succesvolle vrouwelijke aanvragers viel het samen met de algemene mediaan (€ 8.100).
 - De hoogste beurs toegekend aan een man bedroeg € 21.600, voor een vrouw was dat € 16.200.
 - In 2021 kwam een werkbeurseenheid overeen met € 2.700, terwijl dit in 2019 en 2020 nog € 2.600 was. Dit verklaart ook de algemene stijging van de absolute bedragen in de grafieken.

In de cijfers gaan we uit van een binair onderscheid tussen man en vrouw. We willen daarbij geen onrecht doen aan genderfluiditeit of alternatieve genderbelevingen. Deze binaire indeling maken we om praktische redenen en is ingegeven door de beschikbare data. Hetzelfde geldt voor intersectionaliteit: bij gebrek aan correcte data geven deze cijfers geen zicht op de specifieke drempels voor vrouwen van kleur (en evenmin op die voor mannen van kleur). Ook op dit vlak doen de cijfers een stukje tekort aan de realiteit en zou de analyse verrijkt kunnen worden.

% AANTAL AANVRAGERS

■ mannen ■ vrouwen

HARDNEKKIG PROBLEEM, TRAGE VERBETERING

Het aandeel vrouwelijke aanvragers stijgt lichtjes, van 37% in 2019 naar 45% in 2021. Het overwicht van mannelijke aanvragers in de toekenningen daalt dan weer lichtjes, van 69% in 2019 naar 61% in 2021.

Toch blijft het slaagpercentage voor vrouwelijke aanvragers nog steeds onder het gemiddelde en krijgen mannen gemiddeld hogere beurzen.

Literatuur Vlaanderen blijft de cijfers nauwgezet monitoren om te zien of de voorzichtig positieve tendens voor vrouwelijke aanvragers zich ook de komende jaren verderzet. Daarnaast bedenken we met het hele team concrete acties waarmee we het onevenwicht kunnen doorbreken.

OPNAME OP DE AUTEURSLIJST

915 auteurs op de lijst in totaal

397 auteurs geven minimaal één lezing

38 nieuwe namen in 2020

Beoordeling: [adviescommissie auteurslezingen](#)

Auteurs, illustratoren, striptekenaars, vertalers of slamdichters die graag over hun werk vertellen kunnen zich aanmelden voor de auteurslijst van Literatuur Vlaanderen. Zij komen dan in aanmerking voor subsidie wanneer zij een auteurslezing geven. Auteurs moeten voldoen aan de criteria voor opname op de auteurslijst en de lezingen moeten als doel hebben het publiek aan te zetten tot lezen. Na opname op de lijst kunnen auteurs maximaal 15 keer per jaar rekenen op een subsidie van € 100.

In 2021 hebben zich in totaal 73 auteurs kandidaat gesteld voor de auteurslijst. Van hen werden er 38 opgenomen (52%). Auteurs van de auteurslijst gaven in 2021 gemiddeld 4 gesubsidieerde lezingen.

Wil je weten welke auteurs in aanmerking komen voor een subsidie voor lezingen? Je vindt een [overzicht op de auteurslezingenwebsite](#).

... en meer

VLAAMSE AUTEURSVERENIGING

€ 60.000

Literatuur Vlaanderen ondersteunde de werking van de Vlaamse Auteursvereniging (VAV) in 2021 met € 60.000. Dat ging gepaard met een nieuwe overeenkomst die Literatuur Vlaanderen met de VAV afsloot voor de periode van 2021 tot en met 2025.

De VAV is de belangenvereniging van en voor Vlaamse auteurs. Ze vertegenwoordigt zowel auteurs van proza, poëzie, toneel, scenario's, kinder- en jeugdliteratuur, literaire non-fictie en strips als illustratoren en literair vertalers. De werking van de Vlaamse Auteursvereniging berust op twee pijlers: Vlaamse auteurs individueel informeren en bijstaan en hen collectief vertegenwoordigen en verdedigen.

Literatuur Vlaanderen en de VAV werken zowel formeel als informeel geregeld samen. Door de deelname van de VAV aan de kerngroep van het BoekenOverleg zijn

er veel kansen tot gesprek, overleg en uitwisseling van informatie. Thema's waren in 2021 onder meer:

- opvolging van het onderzoek en vervolgonderzoek Ongelijk maar eerlijk door Kila Van der Starre;
- juridisch advies en informatieverschaffing voor auteurs verbeteren en beter afstemmen op noden van auteurs;
- de nieuwe regeling voor talentontwikkeling;
- evaluatie van het nieuwe werkbeurzenreglement;
- evaluatie van de nieuwe werkwijze met het modelcontract bij ondersteuning van auteurslezingen;
- gezamenlijke communicatie over het innovatiemechanisme.

Op de agenda stond ook het plannen van een overleg tussen auteurs en adviescommissies over poëtica's en auteurscarrières, en bij uitbreiding over de sociale positie van de auteur. Dit werd uitgesteld, omdat Literatuur Vlaanderen het overleg live wil organiseren, en niet digitaal. Wordt vervolgd in 2022.

SLOW WRITING LAB

2 beurzen van € 7.000

In 2021 namen voor het eerst twee auteurs uit Vlaanderen deel aan het Slow Writing Lab. Yusra Benfquih en Samira Saleh stapten in een intensief traject van een jaar met enkele andere jonge schrijvers, om zich op creatief en professioneel gebied te ontwikkelen.

Samira Saleh en Yusra Benfquih. © Illias Teirlinck en Mathias Hannes

In het meerjarenplan voor de nieuwe beleidsperiode 2021-2025 is talentontwikkeling een van de speerpunten van Literatuur Vlaanderen. Aansluiten bij het Slow Writing Lab kon op korte termijn, en gaf Literatuur Vlaanderen de kans om meteen al op kleine schaal in te zetten op talentontwikkeling. Het Slow Writing Lab is daarbij een meer dan degelijke partner: in 2015 organiseerde het Nederlands Letterenfonds dit traject voor de eerste keer in samenwerking met Nederlandse kunstopleidingen en literaire organisaties.

Samen met negen andere talenten werkten Yusra en Samira een jaar lang intensief aan een persoonlijk creatief onderzoek. Ze werden daarbij begeleid door mediakunstenaar Michiel Koelink, het Nederlands Letterenfonds en de andere partners.

Vanaf 2022 zal Literatuur Vlaanderen een grotere rol opnemen in het Slow Writing Lab. Ze zal hiervoor samenwerken met het Koninklijk Conservatorium Antwerpen en het Brusselse RITCS.

CROSS-OVER LAB

€ 7.500

Cross-overLab 2021 is een creatief traject van zes maanden dat zes deelnemers uit verschillende disciplines via coachingsessies, workshops en masterclasses begeleidt om over te schakelen naar een andere discipline waarin zij nog niet professioneel hebben gewerkt. Het is een initiatief van het Vlaams Audiovisueel Fonds, het Nederlands Film Fonds en deAuteurs, met steun van deBuren, Literatuur Vlaanderen, het Lira Fonds, het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Creative Europe en het Nederlands Letterenfonds.

In 2021 werden uit 60 inzendingen deze zes projecten geselecteerd:

- Domien Huyghe en Gudrun Wylleman met *Jack & De slinkende stad*
- Amira Daoudi met *Loulou*
- Yamina Takkatz met *Les boucles d'oreilles*
- Willemiek Kluijfhout met *Lady Lazarus*
- Michael van Peel met *Passe-Partout*
- Lisette Ma Neza met *Hier en daar*

Deelnemers aan het Cross-overLab: Michael van Peel, Yamina Takkatz, Gudrun Wylleman, Amira Daoudi, Lisette Ma Neza (op gsm-scherm), Domien Huyghe en Willemiek Kluijfhout.
© Amir Khidojatov

Coaches Nolwenn Guiziou, Esther van Driesum, Niels 't Hooft en Michael De Cock begeleiden deze talenten. Op zaterdag 6 november werden in Lumière Cinema in Maastricht de projecten gepresenteerd voor professionals en een jury. Loulou van Amira Daoudi ontving als winnaar een prijs van € 5.000 waarmee ze een coach onder de arm kon nemen om haar project verder te ontwikkelen. Zij zal als grafisch ontwerper en artdirector, gespecialiseerd in het maken van film posters, een cross-over maken naar documentaire.

TALENTONTWIKKELINGSBEURZEN

In 2021 legde Literatuur Vlaanderen de bouwstenen voor een nieuwe subsidieregeling die vanaf 2022 werd opengesteld: de talentontwikkelingsbeurzen voor auteurs, illustratoren en vertalers. We gingen daarvoor in gesprek met verschillende spelers uit het literaire (midden)veld en doorzochten het huidige aanbod aan talentontwikkelingsinitiatieven in Vlaanderen en Nederland.

Met een talentontwikkelingsbeurs kunnen auteurs, illustratoren en vertalers kosten voor hun artistieke of professionele verdieping en ontwikkeling deels financieren. Het kan gaan om inhoudelijk-creatieve of zakelijke verdieping, in Vlaanderen of in het buitenland. Met deze beurs wil Literatuur Vlaanderen inspelen op de steeds meer hybride beroepspraktijk van makers, en verschillende aspecten van die beroepspraktijk (en de kosten die daaraan verbonden zijn) in rekening nemen.

Auteurs, vertalers en illustratoren kunnen op een laagdrempelige basis en via een maandelijkse aanvraagronde een projectvoorstel en bijhorende begroting indienen. Aanvragers kunnen per jaar maximaal € 2.500 subsidie krijgen voor één project of voor meerdere kleinere projecten. Voor een project in het buitenland kunnen ze maar één keer per jaar een beurs ontvangen. Literatuur Vlaanderen vergoedt maximaal 80% van de begrote kosten. Minstens 20% van de kosten wordt dus door de aanvrager zelf gedekt. De eerste deadline valt op 1 februari 2022.

SCHRIJVERSACADEMIE

€ 25.000

Creatief Schrijven, het steunpunt voor al wie graag schrijft of wil schrijven, legde in 2021 een plan voor bij Literatuur Vlaanderen om te investeren in haar SchrijversAcademie. Die ondersteunt talentvolle aspirant-schrijvers bij de ontwikkeling van hun literaire persoonlijkheid en geeft hun een goede basis mee om het te kunnen maken als publicerend auteur. Dit doet ze in een tweejarige opleiding en door gepaste theorie, oefeningen, begeleiding en feedback aan te bieden. Alle docenten bij SchrijversAcademie zijn publicerende auteurs.

Zowel Creatief Schrijven als Literatuur Vlaanderen engageert zich om de nodige inspanningen te doen om de vergoedingen van de auteurs-docenten de komende schooljaren structureel te kunnen verhogen. Dat zal verspreid over drie jaar gebeuren: van € 265 in schooljaar 21-22 over € 275 in schooljaar 22-23 tot € 300 in schooljaar 23-24.

De middelen die Literatuur Vlaanderen investeert worden gradueel afgebouwd: € 25.000 in 2021, € 15.000 in 2022 en € 10.000 in 2023.

CELA

€ 20.000

CELA (Connecting Emerging Literary Artists) is een duurzaam Europees programma voor literaire talentontwikkeling en bestaat uit een netwerk van 11 professionele literaire organisaties uit 10 Europese landen. Het biedt getalenteerde auteurs, vertalers en literaire professionals de vaardigheden, instrumenten en netwerken om een stabiele en gediversifieerde loopbaan uit te bouwen. Zo bereiken zij het Europese publiek met een rijk geschakeerd en kwalitatief proza-aanbod.

CELA wordt mogelijk gemaakt met middelen van Creative Europe, het Nederlands Letterenfonds en de deelnemende partners, waaronder Vlaams-Nederlands huis deBuren. In 2021 steunde Literatuur Vlaanderen deBuren voor de verdere ontwikkeling van CELA met een subsidiebedrag van € 20.000. Naast de financiële steun werken we ook inhoudelijk samen: dit kan gaan over de verspreiding van vertalingen, de promotie van de Vlaamse auteurs en vertalers en het delen van kennis en netwerk.

Subsidies

PROJECTBEURZEN VOOR LITERAIR VERTALERS IN HET NEDERLANDS

34 aanvragen

34 toekenningen

€ 102.000 toegekend

€ 3.000 gemiddeld per projectbeurs

Beoordeling: adviescommissie vertalingen
in het Nederlands

Met een projectbeurs wil Literatuur Vlaanderen vertalers tijd en ruimte bieden om te werken aan de Nederlandse vertaling van literair werk. Vertalers kunnen een projectbeurs aanvragen als ze minstens twee literaire vertalingen of toneelteksten in het Nederlands gepubliceerd hebben. De projectbeurs is strikt gebonden aan een vertaalproject dat leidt tot een boekpublicatie of tot de opvoering van een toneelstuk.

Wil je weten welke vertalers in 2021 een projectbeurs ontvingen om zich toe te kunnen leggen op een vertaalproject? Je vindt alle toegekende projectbeurzen in 2021 op onze website.

STIMULERINGSSUBSIDIES VOOR LITERAIR VERTALERS IN HET NEDERLANDS

3 aanvragen

3 toekenningen

€ 4.000 toegekend

€ 1.333 gemiddeld per subsidie

Beoordeling: adviescommissie vertalingen
in het Nederlands

Met een stimuleringssubsidie wil Literatuur Vlaanderen talentvolle vertalers de financiële slagkracht en extra motivatie geven om zich verder te ontwikkelen als literair vertaler. Beginnende vertalers kunnen een subsidie aanvragen wanneer ze al een eerste literaire vertaling gepubliceerd hebben. De subsidie wordt maximaal vier keer toegekend aan een vertaler.

Wil je weten welke vertalers in 2021 een stimuleringssubsidie ontvingen om zich toe te kunnen leggen op een vertaalproject? Je vindt de toegekende stimuleringssubsidie in 2021 op onze website.

PROJECTSUBSIDIE FRAGMENTVERTALINGEN UIT HET NEDERLANDS

39 aanvragen

34 toekenningen

19 talen

5 genres

€ 25.500 toegekend

€ 750 per project

Beoordeling: team internationaal

Met haar subsidies voor een fragmentvertaling uit het Nederlands geeft Literatuur Vlaanderen literair vertalers ruimte en tijd om een fragmentvertaling te maken van een Vlaams literair werk dat ze graag willen vertalen en gepubliceerd zien. Met de fragmentvertaling kunnen zowel de vertaler als het team van Literatuur Vlaanderen vervolgens buitenlandse uitgevers proberen te overtuigen om het volledige boek, de strip of de theatertekst in vertaling uit te geven of op te voeren.

Er werden in 2021 twee rondes voorzien. We merken dat deze regeling perfect inspeelt op de noden van veel vertalers uit het Nederlands én bovendien veel resultaten (lees: gepubliceerde boekvertalingen) oplevert.

Wil je weten welke vertalers een subsidie voor een fragmentvertaling uit het Nederlands kregen in 2021? Je vindt alle toegekende subsidies voor fragmentvertalingen in 2021 op onze website.

... en meer

VERTALERSHUIS

18 vertalers

€ 17.100 leefgeld

€ 17.370,04 huur

€ 9.436,06 andere kosten

Beoordeling: team internationaal

Het Vertalershuis is een plek in hartje Antwerpen waar Literatuur Vlaanderen elke maand twee tot vier vertalers uit het Nederlands verwelkomt. Zij verblijven daar twee weken tot twee maanden om rustig te werken aan de vertaling van Nederlandstalig literair werk in een andere taal en zich onder te dompelen in de Vlaamse cultuur en de gesproken taal.

De coronapandemie en de bijgaande maatregelen hebben een impact gehad op de bezetting van het Vertalershuis in het voorjaar van 2021. De deuren van de residentie bleven gesloten tot eind april. Van begin mei

tot eind december verbleven er zeventien vertalers die Nederlandstalige literatuur in acht verschillende talen vertaalden: Bulgaars, Deens, Duits, Frans, Hongaars, Italiaans, Spaans en Tsjechisch. Daarnaast was er ook één vertaalster die uit het Engels in het Nederlands vertaalt te gast in het Vertalershuis. De bezettingsgraad bedroeg 63,50%.

Bovenop de eigen middelen die Literatuur Vlaanderen voor het Vertalershuis reserveerde, kon ze rekenen op een projectsubsidie van € 5.000 van Antwerpen Boekenstad.

Wil je weten welke vertalers in het Vertalershuis verbleven in 2021? Je vindt [een overzicht van alle verblijven in het Vertalershuis](#) op onze website.

VERTALERS AAN HET WOORD

De gasten van het Vertalershuis schrijven na hun verblijf een verslag. Dit zijn enkele reacties van vertalers die in 2021 in Antwerpen verbleven.

© rv

“ Ik heb de hele tijd de pers nauwkeurig gevolgd. Voor vertalers zoals ik, die uit een ver land komen, is een ‘live aanraking’ met het leven hier essentieel. Thuis in Bulgarije heb ik niet veel mogelijkheden om de ontwikkelingen in Vlaanderen – en vooral de taal! – direct te volgen.

Aneta Dantcheva verbleef een maand in het Vertalershuis om er te werken aan de Bulgaarse vertaling van *Oorlog en terpentijn* van Stefan Hertmans.

Miriam Boolsen werkte in oktober 2021 aan haar Deense vertaling van *De Kapellekensbaan* van Louis Paul Boon in het Vertalershuis.

© rv

“ Een verblijf in het Vertalershuis is vooral een mogelijkheid om heel geconcentreerd te werken en je ergens in te verdiepen, je helemaal over te geven aan de wereld van iemand anders. En dat is zoveel aangener en spannender als die iemand echt een volledige wereld weet te scheppen, niet alleen in het vertellen maar in de taal zelf.

“ Het zogenaamde Oostkasteel, een prachtig gebouw uit de vroege 20e eeuw, met dakterrassen en bijhorend uitzicht over Antwerpen, was mijn uitvalsbasis om de sympathieke stad te verkennen. De schitterende en soms verrassend eigenwijze architectuur, de gezellige Dageraadplaats op loopafstand en de tastbare multiculturele sfeer hebben mijn verblijf verrijkt, net als de uitstekende pains au chocolat van de bakker schuin tegenover. Wat een verademing na maanden in mijn home office.

© rv

Vertaalster Nederlands-Duits **Hannah Perron** werkte in de zomer in Antwerpen aan haar vertaling van Paul Verhaeghes essay *Over normaliteit en andere afwijkingen*.

Gonzalo Fernández Gómez werkte tijdens zijn verblijf in het Vertalershuis aan de Spaanse vertaling van *Pieter Bruegel. De biografie* van Leen Huet. Hij schreef tijdens zijn verblijf een tekst over de vertaler als brug tussen culturen voor onze website.

© rv

“ Een verblijf in het Vertalershuis is een mooie kans om in contact te komen met collega-vertalers uit andere taalgebieden. Dat is heel verrijkend en vaak ook gezellig. We leren altijd wel iets van elkaar, wisselen informatie uit en vertellen verhalen over onze ervaringen in de boekenwereld.

EXPERTISECENTRUM LITERAIR VERTALEN

€ 15.000

Literatuur Vlaanderen werkt samen met het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV), net als het Nederlands Letterenfonds, de universiteiten van Utrecht en Leuven en de Taalunie. Literatuur Vlaanderen zit in de bestuursvergadering en heeft zo een duidelijke stem bij beslissingen over de jaarplanning en de begroting van het ELV.

2021 was een feestjaar voor het ELV. De organisatie vierde haar 20-jarig jubileum. Wegens de coronamaatregelen verliep het inhoudelijke aanbod in grote mate digitaal. Twee speerpunten stonden centraal in de werking: de vertaler zichtbaar maken (onder meer door #RoemDeVertaler) en bijdragen aan een meer divers en inclusief vertalersveld.

Individuele begeleiding

Het ELV zet, samen met Literatuur Vlaanderen en het Nederlands Letterenfonds, ontwikkelingstrajecten en mentoraten op voor vertalers in en uit het Nederlands.

- In 2021 werden elf vertalers geselecteerd om te werken aan een tekst waarvoor nog geen uitgever gevonden is (ontwikkelingstraject). Het ging om acht

vertalers in het Nederlands, van wie vijf Vlamingen, en drie vertalers uit het Nederlands.

- Vijftien vertalers werkten aan een vertaling waarvoor ze een uitgeverscontract hebben (mentoraat): zeven vertalers in het Nederlands, van wie drie Vlamingen, en acht vertalers uit het Nederlands. Voor het eerst kwam een mentoraat tot stand in samenwerking met De Tank, een BIPOC-denktank. BIPOC staat voor Black, Indigenous and People of Color.

Cursussen

In de periode van half september tot half november 2021 organiseerde het ELV zes parallelle online cursussen: literair vertalen Nederlands-Afrikaans, Afrikaans-Nederlands en Nederlands-Indonesisch, een masterclass toneel Nederlands-Frans en twee professionaliseringscursussen voor beginnende vertalers in en uit het Nederlands met focus op de ‘kleinere’ talen.

ESLT Summer School

Van 7 tot 10 september 2021 organiseerde het ELV samen met Britse en Italiaanse partners de vijfde editie van de ESLT Summer School. De zomercursus vond voor de tweede keer op rij volledig online plaats. In totaal negentien vertalers en opleiders uit Europa doorliepen een programma met lezingen, workshops en forumdiscussies met betrekking tot het literair

vertaalonderwijs. Onder de geselecteerde deelnemers bevonden zich negen vertalers die in of uit het Nederlands vertaalden.

Module Kennismaking met literair vertalen

Eind 2021 lanceerde het ELV de online module ‘Kennismaking met literair vertalen’. In vier korte video’s laten zeventien literair vertalers en vertaaldocenten je kennismaken met het vertaalvak. De video’s zijn te vinden in de Kennisbank, samen met enkele opdrachten en leestips.

LITERAIRE VERTAALDAGEN

€ 3.413

De Literaire Vertaaldagen van 2020 werden verplaatst naar 2021. Voor de tweeëntwintigste editie vonden tien workshops plaats in Amsterdam én Antwerpen, in plaats van de twee traditionele ontmoetingsdagen in Nederland. De tien workshops waren volledig online te volgen in januari en februari 2021.

Het thema was ‘Van auteur tot redacteur tot vertaler’, over de weg die een literaire vertaling aflegt: vanaf het oorspronkelijke manuscript van de auteur tot het vertaalde boek dat in een ander land in de winkel ligt. Hoe werken de drie menselijke schakels die essentieel zijn op deze weg – de auteur, de redacteur en de vertaler – met elkaar samen?

Literatuur Vlaanderen organiseerde twee workshops in Antwerpen. Tijdens de eerste workshop gingen auteur Bart Moeyaert, vertaler Laura Pignatti en redacteur Federico Appel van uitgeverij Sinnos met elkaar in gesprek over de Italiaanse vertalingen van Moeyaerts boeken.

Tijdens de tweede workshop ging het Vlaams-Nederlandse vertalersduo Els de Roon Hertoge en Annelies de hertogh in gesprek met vertaler Robert Chandler over het vertalen van 'Stalingrad' van de Russische auteur Vasili Grossman.

Eind 2021 kwam de kerngroep, waar Literatuur Vlaanderen deel van uitmaakt, een eerste keer samen om de editie van 2022 voor te bereiden.

© rv

The image shows a screenshot of a Zoom meeting. On the left, a presentation slide is displayed. The slide features a book cover for 'Bianca' by Bart Moeyaert, with the author's name at the top and the title at the bottom. To the right of the cover, the title 'Bianca' is written in a large, bold font. Below the title, there are two bullet points: '■ Bart Moeyaert, Bianca (Sinnoos, 2019)' and '■ Italiaanse vertaling: Laura Pignatti'. At the bottom right of the slide is the logo for 'LITERATUUR VLAANDEREN'. On the right side of the Zoom window, there are three video thumbnails. The top thumbnail shows two people in a room with bookshelves, with the name 'Boekowski | Techniek' below it. The middle thumbnail shows a woman with long dark hair, with the name 'Laura Pignatti' below it. The bottom thumbnail shows a man with glasses and a beard, with the name 'Federico Appel' below it.

VERTALERSVAKSCHOOL

€ 5.000

Literatuur Vlaanderen opende in 2021 voor het derde jaar haar huis voor de Vertalersvakschool. Die heeft, naast de opleidingsmogelijkheden voor toekomstige literair vertalers in Amsterdam, ook een aanbod voor Vlaamse vertalers via haar afdeling in Antwerpen.

In Antwerpen werd een nieuwe lichter vertalers Frans klaargestoomd voor het vak door een groep vooraanstaande vertalers: Marijke Arijs, Rokus Hofstede, Katrien Vandenberghe, Jeanne Holierhoek, Martin de Haan en Katelijne de Vuyst. Naast het reguliere vertaalprogramma volgden de studenten samen met hun Nederlandse collega's onder meer een workshop stijl- en tekstanalyse en een over de fiscale aspecten van het literair vertalen.

Daarnaast vonden nog deze cursussen plaats in 2021:

- van januari tot juni 2021: online opstapcursussen literair vertalen uit het Engels, Frans, Spaans en Duits voor dertien Vlaamse studenten;
- vanaf oktober 2021: hybride eerste jaar Engels, Duits en Frans voor acht studenten die doorstroomden vanuit de opstapcursussen, deels georganiseerd in het gebouw van Literatuur Vlaanderen;
- van januari tot mei 2021: online cursus literair vertalen uit het Japans onder begeleiding van Luk Van Haute;
- vanaf november 2021: hybride cursus literair vertalen uit het Chinees onder begeleiding van Mark Leenhouts, deels vanuit de vestiging in Amsterdam.

Subsidies

SUBSIDIES VOOR LITERAIRE TIJDSCHRIFTEN

9 tijdschriften

€ 203.250 toegekend

Beoordeling: adviescommissie literaire tijdschriften

Met haar subsidies voor literaire tijdschriften ondersteunt Literatuur Vlaanderen waardevolle en kwaliteitsvolle tijdschriften waarin literatuur centraal staat. De hoofddoelstelling van deze ondersteuning is een correcte vergoeding van auteurs, vertalers en illustratoren.

De meerjarige subsidie voor de periode 2017-2020 liep af. Voor 2021 gold een eenjarig reglement met enkele aanpassingen:

- De maximumsubsidie werd opgetrokken van € 30.000 naar € 40.000.
- Het minimumpercentage van de toegekende subsidie dat besteed moet worden aan de uitbetaling van auteurs, vertalers en illustratoren werd verlaagd van 65% naar 50%.
- De subsidie kan ook deels worden ingezet voor promotie- en beheerskosten.

Op 1 oktober 2021 konden literaire tijdschriften een aanvraag indienen voor een meerjarige subsidie voor de periode 2022-2025. In het voorjaar van 2021 ging Literatuur Vlaanderen en haar adviescommissie daarom in gesprek met de literaire tijdschriften die op dit moment ondersteund worden.

Uit de evaluatie van het vorige subsidiereglement bleek dat de opvolgingsprocedure beter kan. De tijdschriften-redacties en de commissieleden moeten elkaar elk jaar op de hoogte houden over de werking en dat zorgt op dit moment voor een hoge werklast bij beide partijen. Literatuur Vlaanderen ging in het najaar dan ook aan de slag om de procedure te vereenvoudigen.

Wat blijft van de gesprekken, is dat het een open en hartelijke dialoog was tussen redactie- en commissieleden. Beide groepen leerden elkaars werking beter kennen en begrijpen: een troef om nog beter samen te werken aan een sterker tijdschriftenveld.

Wil je weten welke literaire tijdschriften in 2021 subsidie ontvingen? Je vindt alle toegekende subsidies voor literaire tijdschriften op onze website.

“Ik houd graag
een pleidooi
voor de literaire
tijdschriften:
lees ze!
Abonneer je!

Aline Lapeire

 COMMISSIELID IN DE KIJKER

Aline Lapeire zette zich vijf jaar lang in voor de adviescommissie literaire tijdschriften, maar in 2022 neemt ze afscheid. Onze huisfotograaf Bob Van Mol wilde Aline graag fotograferen op haar favoriete leesplek. ‘In bed en in bad’ kwamen niet in aanmerking, dat begrepen we natuurlijk. Ook ‘op haar pendeltrein tussen Gent en Brussel’ was moeilijk, want een foto met mondmasker vonden we maar niks. Dus ging Bob met Aline naar deBuren, waar ze werkt als literair programmamaker.

Is er een link tussen jouw werk bij de Buren en de tijdschriften?

‘Zeker. Zo ben ik er betrokken bij de Schrijfresidentie, waarbij we elk jaar 18 jonge Vlaamse en Nederlandse auteurs meenemen naar Parijs om daar twee weken intensief aan nieuwe teksten te werken. Dankzij het netwerk van literaire tijdschriften in Vlaanderen en Nederland krijgen deze auteurs de kans om door redacties begeleid en gepubliceerd te worden. Dat is een enorme stimulans.’

In 2014 vroeg Literatuur Vlaanderen of je lid wilde worden van de adviescommissie literaire tijdschriften. Waren het je eerste stappen in die wereld?

‘Ik was verbaasd toen ik gevraagd werd, maar het leek me wel interessant. Ik vind het belangrijk dat opkomend schrijftalent in Vlaanderen ook buiten het commerciële systeem plaats kan vinden om te publiceren. Het is boeiend om te zien wat er allemaal ontstaat bij de literaire tijdschriften. Welke jonge stemmen schrijven nieuwe teksten? Over welke thema's? In welke genres? Vijf jaar geleden kende ik bijvoorbeeld echt niet veel van het Vlaamse beeldverhaal. Door Stripgids en Pulp Deluxe ontdekte ik hoeveel in dat medium mogelijk is.

Dankzij mijn werk voor de commissie bij Literatuur Vlaanderen heb ik trouwens ook ontdekt dat ik best graag een dossier inhoudelijk evalueer en in gesprek ga met anderen in de culturele sector. Dus dat doe ik nu regelmatig. Zo zat ik onlangs in een jury van Sabam for Culture en maak ik deel uit van ‘de 30 van 2030’. Met deze denktank

“ In de commissie zitten heeft mijn structureel engagement in de bredere literaire sector aangewakkerd.

bereiden we Gent voor om in 2030 hopelijk verkozen te worden tot culturele hoofdstad van Europa. In de commissie zitten heeft mijn structureel engagement in de bredere literaire sector aangewakkerd.’

We moeten het vragen: zijn literaire tijdschriften nog wel relevant?

‘Algemene tijdschriften hebben het al moeilijk om lezers te vinden, dus dat geldt voor een niche zoals de literaire tijdschriften evengoed. Ook denk ik dat

literatuur onder druk staat, door een aanbod van allerlei ontspanningsmogelijkheden. Het lezerspubliek grijpt bovendien vaak naar wat het kent of herkent, waardoor er minder ruimte is voor literaire ontdekking. De abonneecijfers zijn daarom niet altijd bijzonder hoog, maar ik vind dat persoonlijk niet het belangrijkste.

Ik hou graag een pleidooi voor de literaire tijdschriften: lees ze! Abonneer je! Sommigen tijdschriften werken met thema's, andere zijn gespecialiseerd in literatuurgeschiedenis en nog andere doen vernieuwend literair onderzoek. Er zijn er die zich meer toeleggen op jong talent en andere meer op gevestigde namen. In ieder geval: elk tijdschrift bezorgt je literaire ontdekkingen.'

De literaire tijdschriften zijn er niet alleen voor lezers, maar ook voor beginnende schrijvers, toch?

'Klopt! Het is als jonge auteur erg waardevol om je bij een redactie te kunnen aansluiten. Je kunt een netwerk aanboren, gebruikmaken van de aanwezige knowhow en tegelijkertijd zelf redactie-ervaring opdoen. Ik vind het super dat redacties zich blijven inzetten om jonge stemmen een podium te geven en innovatie in de literatuur mogelijk te maken. Literaire tijdschriften hebben op die manier een sleutelfunctie in het literaire veld.

Veel schrijvers die nu gevestigd zijn en grote oplages verkopen, passeerden door het netwerk van literaire tijdschriften. Als niemand hen ooit een kans had gegeven, hadden ze nu misschien bij een bank gewerkt.'

Je was vijf jaar lid van de adviescommissie literaire tijdschriften, en was in 2021 ook voorzitter. Hoe blik jij terug op die periode?

'Het was leuk om de andere commissieleden en de mensen van Literatuur Vlaanderen beter te leren kennen. De bijeenkomsten verliepen altijd in een prettige sfeer. Natuurlijk verschil je soms van mening over de kwaliteit van bepaalde nummers of bij de evaluatie van een plan van een tijdschrift. Maar daar konden we steeds een gegronde discussie over voeren. Kortom een hele fijne periode.'

“ Ik vind het super dat redacties zich blijven inzetten om nieuwe stemmen een podium te geven en innovatie in de literatuur mogelijk te maken.

Kreeg je als commissielid wel eens kritiek?

'Natuurlijk kun je niet voor iedereen goed doen. Veel tijdschriften hebben nood aan meer steun dan er middelen zijn. Het is vaak een moeilijke afweging, hoe we moeten omgaan met de beschikbare middelen. Maar door er met een groep mensen een inhoudelijke discussie over te voeren, denk ik dat we het budget steeds op de best mogelijke manier verdelen. We moedigen de tijdschriften ook aan om eigen financiering

te vinden, door partnerschappen of via advertenties. Literatuur Vlaanderen biedt graag een gedeeltelijke ondersteuning, maar een tijdschrift kan nog meer waarmaken als het aantal abonnees wordt opgedreven of als er andere externe financiering gevonden wordt. Dat vergt inspanningen, maar in de afgelopen jaren hebben een aantal tijdschriften hierop ingezet, met resultaat.'

Heb je tijdens je vijf jaar bij Literatuur Vlaanderen de tijdschriften zien groeien?

'Absoluut. Het is vooral dankbaar wanneer ze niet alleen rekening houden met wat Literatuur Vlaanderen belangrijk vindt, maar ook ondervinden dat wat we vragen

goed is voor het tijdschrift. Zo stellen wij bijvoorbeeld de uitdrukkelijke vraag naar een meer inclusieve redactie. Een redactie heeft haar eigen netwerk, dat geleidelijk aan uitbreidt. Je kunt je voorstellen dat het niet gemakkelijk is als er dan een commissie vraagt om een risico te nemen en nieuwe mensen te zoeken buiten die al geëngageerde groep. Maar verschillende tijdschriften hebben de meerwaarde hiervan ontdekt. Door redactieleden met een andere culturele achtergrond te betrekken, merk je dat er teksten gepubliceerd worden die drie jaar geleden misschien niet op de radar waren verschenen. Een tijdschrift als Kluger Hans werkt nu met open oproepen, waar een enorm verscheiden groep aan schrijvers mee aan de slag gaat. Zo debuteren veel beginnende schrijvers daar.'

Je hebt natuurlijk heel veel gelezen. Welke artikels sprongen er voor jou uit?

'Ik denk met plezier terug aan enkele themanummers die ons verrast hebben, en waarover alle commissieleden enthousiast waren. Zo was er een nummer van DW B over hedendaagse Poolse literatuur met geweldige teksten van Szczepan Twardoch, Joanna Mueller, Marta Podgórnik. Allemaal auteurs die ik eerder niet kende! Of de Deus Ex Machina met theater teksten, een nY-nummer over feest, de rubriek Het Gezeefde Gedicht in De Poëziekrant ... Dat is natuurlijk waar het allemaal om draait: goede teksten en interessante invalshoeken ontdekken.'

“ Dat is natuurlijk waar het allemaal om draait: goede teksten en interessante invalshoeken ontdekken.

“ Ik hoop dat de tijdschriften zich kunnen blijven ontwikkelen en dat ze hun functie als platform, organisator en broedplaats kunnen blijven ontplooien.

Hoe is de dynamiek tussen de commissie en de tijdschriften?

‘Ik zou het jammer vinden als de redacties zouden denken dat wij in een ivoren toren zitten. Uiteindelijk is onze missie dezelfde als die van hen: kwaliteitsvolle tijdschriften uitbouwen die een goede voedingsbodem voor beginnende auteurs zijn, en meer enthousiasme voor literatuur in Vlaanderen. Bovendien werkt iedereen, ook de leden van de adviescommissie, puur vanuit liefde voor literatuur. Vanuit de hoop dat auteurs een kans krijgen en dat er interessante literaire vernieuwing ontstaat.

Soms ben je als commissielid eens streng op een detail, maar we beseffen allemaal dat de redacties grotendeels op engagement en enthousiasme drijven. We hebben veel respect en eerbied voor de manier waarop ze dat aanpakken. De redacties verwonderen ons ook met frisse ideeën en slimme oplossingen.’

In 2021 organiseerde Literatuur Vlaanderen voor de eerste keer gesprekken tussen de adviescommissie en de redacties van de literaire tijdschriften. Hoe was dat voor jou?

‘In het begin vroeg ik me af of dit persoonlijke contact

onze onafhankelijkheid niet zou beïnvloeden. Maar het is heel interessant gebleken om een aantal zaken rechtstreeks te bespreken met de redacties en hun visie mondeling te horen. Je leert de mensen achter het tijdschrift beter kennen. Ook voor de redacties is dit zinvol: voor hen is het altijd bang afwachten hoeveel subsidie de commissie hen heeft toegekend. Ze ontvangen een samenvatting van verschillende meningen maar ze weten niet precies van wie die zijn en wie wat heeft gezegd over hun tijdschrift. Met de persoonlijke gesprekken kunnen we dat voor een deel oplossen, dus dat willen we in de toekomst vaker doen.’

Welke toekomst zie je voor het literaire tijdschrift?

‘Ik hoop dat de tijdschriften zich kunnen blijven ontwikkelen en dat ze hun functie als platform, organisator en broedplaats kunnen blijven ontplooien. Veel tijdschriften hebben plannen rond podcasting, evenementen, talentontwikkelingstrajecten ... Het zou bovendien fijn zijn als er nog nieuwe kwalitatieve literaire tijdschriften en platformen zouden ontstaan. Elke vier jaar kunnen zij zich kandidaat stellen om meegenomen te worden in de meerjarige regeling.’

Tot slot: hoe ga je je afscheid van de commissie vieren?

‘Ik zou willen zeggen: door nog eens allemaal in levenden lijve op café te gaan. Het is er door de coronasituatie nog niet van gekomen, maar hopelijk gauw!’

We regelen het.

PRODUCTIESUBSIDIES VOOR UITGEVERS

17 aanvragen

13 toekenningen

€ 58.102,50 toegekend

Beoordeling: adviescommissies genres

Met productiesubsidies wil Literatuur Vlaanderen uitgevers stimuleren om waardevol en bijzonder literair werk te publiceren. In eerste instantie is de subsidie bedoeld voor kwaliteitsuitgaven met een beperkt verkooppotentieel die marktcorrigerende hulp kunnen gebruiken. Een productiesubsidie maakt het ook mogelijk om de verkoopprijs te drukken, om zo een grote(re) verspreiding van de uitgave mogelijk te maken. Bij het beoordelen van de aanvragen gaat bijzondere aandacht naar de manier waarop de geplande publicaties bijdragen aan een breed, rijk en divers literair landschap.

In 2020 stond deze regeling *on hold* wegens ontoereikend budget. In 2021 blies Literatuur Vlaanderen de productiesubsidies nieuw leven in, met enkele wijzigingen:

- Literatuur Vlaanderen kijkt niet langer naar de woonplaats van de auteur of vertaler van de publicatie maar naar de vestigingsplaats van de uitgeverij. Op die manier hanteren we dezelfde werkwijze als het Nederlands Letterenfonds, en steunen onze organisaties voortaan uitgevers uit eigen land. De vestigingsplaats van de uitgeverij moet sinds 2021 dus België zijn om bij Literatuur Vlaanderen te kunnen aanvragen. Nederlandse uitgeverijen die werk publiceren van Nederlandstalige auteurs en vertalers uit België, kunnen nu terecht bij het Nederlands Letterenfonds.
- Het maximale subsidiebedrag werd verhoogd van € 2.500 voor niet-geïllustreerde boeken en € 4.000 voor geïllustreerde boeken naar € 6.000 voor alle publicaties. Er wordt dus geen onderscheid meer gemaakt tussen publicaties met en zonder illustraties.
- Kosten voor redactie en promotie worden vanaf 2021 ook meegeteld als directe productiekosten. Op basis hiervan wordt dan de hoogte van het maximale subsidiebedrag berekend.

Wil je weten welke uitgeverijen in 2021 subsidie ontvingen om literair werk te publiceren? Je vindt alle toegekende subsidies voor productiesubsidies op onze website.

SUBSIDIES VOOR DOELGROEPGERICHTE LITERAIRE PUBLICATIES

4 aanvragen

3 toekenningen

€ 17.000 toegekend

Beoordeling: adviescommissie letteren en samenleving

Iedereen heeft het recht om te genieten van lezen en literatuur. Daarom ondersteunt Literatuur Vlaanderen kwaliteitsvolle en met zorg uitgegeven literaire werken voor specifieke doelgroepen.

Wil je weten welke organisaties in 2021 subsidie voor een doelgroepgerichte publicatie ontvingen? Je vindt alle toegekende subsidies voor doelgroepgerichte publicaties op onze website.

Subsidies

SUBSIDIES VOOR LITERAIRE ORGANISATIES

6 aanvragen

6 toekenningen

€ 1.652.900 toegekend
+ € 80.000 Emile Verhaerenmuseum

Beoordeling: adviescommissie literaire manifestaties en organisaties

Literaire organisaties maken literatuur toegankelijk voor een breed publiek en geven haar een plek in de samenleving. Ze verbinden auteurs en lezers met elkaar en ze stimuleren de ontwikkeling, creatie, verspreiding van en reflectie over literatuur in al haar genres. Literatuur Vlaanderen steunt daarom literaire organisaties, die literatuur centraal stellen in de werking naar hun doelgroepen.

Behoud de Begeerte, Passa Porta, PEN Vlaanderen, Poëziecentrum, Villa Verbeelding en VONK & Zonen: dat zijn de zes organisaties die Literatuur Vlaanderen

structureel ondersteunde in 2021. Deze organisaties, en nog een aantal andere, dienden ook een conceptnota in, in aanloop naar de meerjarige subsidie die ze kunnen aanvragen voor de beleidsperiode 2023-2027. Al deze organisaties hadden vervolgens een gesprek met de leden van de adviescommissie literaire organisaties.

Los van de meerjarige subsidie aan zes organisaties kende Literatuur Vlaanderen in 2021 nog een laatste keer een subsidie van € 80.000 euro toe aan het Emile Verhaerenmuseum. Dat is een gevolg van de verlenging van de overdracht van provinciale middelen. Vanaf 2022 ontvangt het museum deze middelen via het Gemeentefonds.

Wil je weten welk subsidiebedrag organisaties in 2021 ontvingen? Je vindt alle toegekende subsidies voor literaire organisaties op onze website.

LITERAIRE ORGANISATIES: KATALYSATOREN VAN HET BELEID

De literaire organisaties zijn de katalysatoren van het geïntegreerde letterenbeleid op het terrein. Zij kunnen de beleidsprioriteiten van het letterenbeleid, de krijtlijnen die Literatuur Vlaanderen uitzet, waarmaken in de praktijk. Daarbij staat niet alleen de auteur centraal, maar evengoed de lezer.

Deze werking staat echter onder druk. De nijpende financiële situatie van de zes structureel ondersteunde spelers maakt het alsmat moeilijker werken. Terwijl het nu, na twee jaar van pandemieproblemen, meer dan ooit nodig is dat ze hun rol als versneller, aanjager en verbinder volop kunnen spelen. Literatuur Vlaanderen pleit aan de vooravond van de nieuwe beleidsperiode 2023-2027 voor een versterking van het literair middenveld waar auteur en lezer wel bij varen.

UNIEK EN ARTISTIEK UITMUNTEND

Een onderzoek in 2019 naar het literaire landschap in Vlaanderen evalueerde de werking van de literaire organisaties in het algemeen positief: met beperkte middelen werd heel wat gerealiseerd. Aan de werkpunten die naar boven kwamen, is ondertussen stevig gewerkt. Het ging onder meer over versnippering en een gebrek aan samenwerking, inhoudelijke vernieuwing en diversiteit.

De oprichting van het Overleg Literaire Organisatoren (OLO) was daarin een belangrijke stap. Ondertussen zijn de organisaties goed op de hoogte van elkaars werking, wat de afstemming, het vermijden van dubbel werk en de onderlinge samenwerking vanuit de eigen expertise vergemakkelijkt.

De literaire organisaties vervullen elk één of meerdere functies die hun artistieke uitmuntendheid en hun unieke karakter onderstrepen. Literatuur Vlaanderen koppelt deze functies de komende jaren duidelijker aan beleidsprioriteiten als talentontwikkeling, literaire innovatie, professionalisering en diversiteit. Ook de wederzijdse verhouding met kunstenaars wordt scherper benoemd: de organisatie werkt in functie van de kunstenaar, niet omgekeerd. Niet onbelangrijk: de organisaties zijn helemaal mee met deze evolutie in het beleid, en omarmen de randvoorwaarden van goed bestuur, *fair practice* en het charter voor inclusie.

DE CIJFERS

De literaire organisaties ontvingen een vast bedrag voor de periode 2017-2020. De periode werd verlengd tot en met 2022. De bedragen werden voor enkele organisaties aangepast na het verplaatsen van de provinciale middelen

voor literatuur en door de overdracht van DAC-middelen*. Sinds 2021 steunt Literatuur Vlaanderen ook Behoud de Begeerte, dat voordien de subsidie via het Kunstendecreet ontving.

Organisatie	Basissubsidie	Provinciale middelen	DAC-middelen*	Totaal
Poëziecentrum	€ 315.000	€ 30.000	€ 167.000	€ 512.000
VONK & Zonen	€ 150.000			€ 150.000
PEN Vlaanderen	€ 40.000			€ 40.000
Passa Porta	€ 500.000	€ 35.000		€ 535.000
Villa Verbeelding	€ 90.000		€ 184.000**	€ 274.000
Behoud de Begeerte	€ 325.900			€ 325.900
			TOTAAL	€ 1.836.900

* Het Derde Arbeidscircuit (DAC) is een tewerkstellingsmaatregel die ontstaan is in 1982 met het oog op jobcreatie. Doel van de maatregel was langdurig werklozen te werk te stellen in de niet-commerciële sector. Op dit ogenblik zijn de meeste DAC-projecten geregulariseerd en geïntegreerd in de decreten, en dus uitdovend.

** Overdracht vanaf 2022, hier toegevoegd ten voordele van het totaaloverzicht.

POËZIECENTRUM is het kennis- en expertisecentrum in Vlaanderen en Nederland voor Nederlandstalige poëzie en poëzie in vertaling. De basisdoelstelling van de organisatie is om poëzie te propageren, dichters te ondersteunen en zo veel mogelijk mensen op zo veel mogelijk manieren in aanraking te brengen met het genre.

Lisette Ma Neza en Tom Lanoye op de Startshow van de Poëzieweek, georganiseerd door Poëziecentrum.
© Simon Bequoye

VONK & ZONEN (co-)produceert samen met literaire makers innovatieve vormen van literatuur, en ondersteunt deze makers zowel professioneel als zakelijk. De organisatie zet literaire makers aan het roer en verbindt via hen poëzie en literatuur met andere disciplines zoals muziek, video en podcast.

TussenTIJDcongres 2021, een productie van VONK & Zonen. © Michaël Vandebril

PEN VLAANDEREN is een onderdeel van PEN International, een wereldwijd vertakte schrijversvereniging. De organisatie zet zich in voor vrijheid van meningsuiting, internationale samenwerking tussen schrijvers, en literatuur als bindmiddel voor vrede en verstandhouding. Een speerpunt in de werking van PEN Vlaanderen is de PEN-flat, die tijdelijk onderdak biedt aan schrijvers die hun land moesten ontvluchten om wat ze schreven.

PEN Vlaanderen zette in 2021 een lege stoel op een 40-tal literaire podia. De stoel is symbolisch voor schrijvers die er niet bij kunnen zijn omdat ze in de gevangenis verblijven omwille van wat ze schreven. © Natalie Ariën

Internationaal literatuurhuis **PASSA PORTA** is een unieke en meertalige ontmoetingsplek in hartje Brussel. Lezers komen bij Passa Porta samen met geliefde schrijvers uit binnen- en buitenland en ontdekken er nieuw talent. Auteurs en vertalers krijgen er een podium of een werkplek. Elke twee jaar viert het Passa Porta Festival Brussel als literatuurstad met de komst van honderd schrijvers en kunstenaars uit de hele wereld.

Gaea Schoeters presenteert Dead Ladies Show #6 voor Passa Porta. © Anna Van Waeg

VILLA VERBEELDING is de enige literaire organisatie met jeugdliteratuur en illustratie als focus, en bovendien de enige literaire organisatie in Limburg. Ze brengt jeugd- en prentenboeken tot leven in workshops, lezingen, masterclasses en tentoonstellingen binnen en buiten de muren van het huis in Hasselt.

Illustratoren Benjamin Leroy en Merel Eyckerman op de opening van de ABC kamer in Villa Verbeelding.
© Boumediene Belbachir

BEHOUD DE BEGEERTE tilt de literaire voorstelling op tot een spannend theateraal genre dat als volwaardige podiumkunst wordt gepresenteerd. De organisatie produceert een aantrekkelijk en kwaliteitsvol aanbod waarin verschillende genres een plek krijgen en toert met deze producties in binnen- en buitenland.

Tijdens de auteurstournee Saint Amour viert Behoud de Begeerte de literaire liefde. © Dries Luyten

BEPERKTE SLAGKRACHT DOOR GEBREK AAN INDEXERING

Literatuur Vlaanderen kan enkel rekenen op indexatie van het loonaandeel van haar dotatie (18%). In het niet-loonaandeel (82%) zitten ook de subsidies voor de organisaties, waardoor het subsidiebedrag sinds de aanvang van de meerjarige periode in 2017 ongewijzigd is gebleven. Waar de organisaties met structurele ondersteuning via het Kunstendecreet nog op een indexatie van het standaard vastgelegde loonaandeel van 60% konden rekenen, is er voor de literaire organisaties tot dusver niets veranderd. Sinds 2017 is de gezondheidsindex met 13% gestegen en werd de spilindex al vijf keer overschreden. Dat deed de lonen met minstens 10% stijgen, naargelang het paritair comité. Deze wettelijke loonaanpassingen zijn volledig voor rekening van de organisaties. Daarnaast is er de algemene stijging van de consumptieprijzen met energie als opvallende uitschieter. Door deze aanhoudende stijging van loon- en werkingskosten gaat de slagkracht van de organisaties sterk achteruit. Literatuur Vlaanderen pleit daarom voor koopkrachtherstel en vraagt meer middelen om minstens de personeelskosten van door haar gesubsidieerde organisaties te kunnen indexeren. Dat zou kunnen door het uitbreiden van het loonaandeel in de beheersovereenkomst met de loonkosten van de structureel ondersteunde organisaties, waaronder ook Iedereen Leest en de Vlaamse Auteursvereniging.

‘We werken met mensen, voor mensen, maar al veel jaren met hetzelfde budget’, zegt Ilke Froyen van Passa Porta. ‘De loonkosten stijgen, waardoor we elk jaar minder kunnen doen voor hetzelfde bedrag. En dat botst met onze ambities.’ Leander Coorevits van Behoud de Begeerte bevestigt: ‘We passen het principe van *fair pay* toe in alles wat we doen: zo stelden we met de organisaties adviezen op voor minimumtarieven voor kunstenaars. Maar voor onze eigen medewerkers kunnen we dit niet waarmaken. Iedereen werkt vanuit een grote passie voor wat we doen, de werklust ligt erg hoog. En dan kunnen we ze nog niet eens op een billijke manier vergoeden. Dat klopt toch niet.’ Carl De Strycker van Poëziecentrum verwoordt het zo: ‘Wij verlonen onze medewerkers correct – volgens barema, rekening houdend met de anciënniteit. Maar door de niet-indexering van de subsidie eten die medewerkers elkaar systematisch op.’

“ De loonkosten stijgen, waardoor we elk jaar minder kunnen doen voor hetzelfde bedrag. En dat botst met onze ambities.

Ilke Froyen, Passa Porta

HET MIDDENVELD VERSTERKEN

Ook de versterking van het literaire middenveld is een belangrijke strategische opdracht van Literatuur Vlaanderen. In de actuele beheersovereenkomst met de Vlaamse Regering staat daarover onder meer dat Literatuur Vlaanderen ‘ook overeenkomsten inzake ondersteuning zal afsluiten met andere organisaties binnen het literaire veld’.

‘Met ons zessen dekken wij zelfs niet alle honken’, zegt Pim Cornelussen van Vonk & Zonen. ‘Niet alle verschillende genres, vormen, noden en actiedomeinen zijn vertegenwoordigd in het veld’, vult Ilke Froyen aan. Maar zonder extra middelen botsen zij op hun limieten om hierin zelf verder te groeien. Scherpe keuzes worden aangemoedigd, maar het aanwezige voluntarisme botst geregeld op de grenzen van de realiteit. De organisaties verenigen zich, gaan een engagement aan om samen het middenveld te versterken. ‘Het literaire middenveld kent leemtes die ervoor zorgen dat er expertise en infrastructuur ontbreekt waar wij een beroep op zouden kunnen doen. Die leemtes zelf vullen kost te veel tijd en geld’, stelt Carl De Strycker.

“ Met ons zessen dekken
wij zelfs niet alle honken.

Pim Cornelussen, VONK & Zonen

WAT MET NIEUWE SPELERS?

Naast de zes organisaties die Literatuur Vlaanderen nu structureel ondersteunt, staan er nog enkele andere klaar om een aanvraag in te dienen in 2022. Organisaties met soms sterke plannen, met een totaal andere, maar vaak even waardevolle werking. Niet elke organisatie die zich aanmeldt, moet ook structureel worden verankerd. Maar de kloof tussen de manifestatieregeling en de zes structurele organisaties is vandaag te groot.

In het meerjarenplan 2021-2025 vroeg Literatuur Vlaanderen extra middelen voor de ‘tussenruimte’. De € 100.000 waarin werd voorzien, zal via een vernieuwd, ruimer opgevat manifestatiereglement ook doorvloeien naar organisaties die in het verleden uit de boot vielen. Door niet alleen artistieke kosten, maar ook organisatiekosten van artistiek betrokkenen te weerhouden.

Vanaf 2023 vroeg Literatuur Vlaanderen in het meerjarenplan (2020) nog eens € 100.000 om de literaire organisaties in Vlaanderen structureel te kunnen blijven ondersteunen. Ondertussen is duidelijk dat dit niet voldoende zal zijn. Niet alleen door de stijgende loon- en werkingskosten van de al ondersteunde organisaties. Er is ook nood aan investeringen in nieuwe spelers. Spelers met onderbouwde plannen, die een antwoord bieden op de noden in het veld, denk bijvoorbeeld aan een organisatie voor strips en graphic novels.

Literatuur Vlaanderen pleit daarom met overtuiging voor een sterker middenveld, zonder te vervallen in simplismen en algemeenheden. Een groeimodel zonder einde? Neen. Een ruimere invulling van de basisbehoeften in de sector? Ja!

“ Een groeimodel zonder einde? Neen. Een ruimere invulling van de basisbehoeften in de sector? Ja!

SUBSIDIES VOOR LITERAIRE MANIFESTATIES

26 aanvragen

15 toekenningen

€ 127.650 toegekend

Beoordeling: adviescommissie literaire manifestaties en organisaties

Literatuur Vlaanderen ondersteunt literaire evenementen met een bovenlokaal karakter en publieksbereik. Manifestaties die aandacht hebben voor diversiteit, zowel wat betreft het doelpubliek als wat betreft de inhoudelijke invulling van het evenement, worden aangemoedigd door Literatuur Vlaanderen. Aandacht voor kwetsbare literaire genres en nieuwe vormen van literatuur is een pluspunt.

Wil je weten welke literaire en stripmanifestaties in 2021 subsidie ontvingen? Je vindt alle toegekende subsidies voor literaire en stripmanifestaties in 2021 op onze website.

SUBSIDIES VOOR LEESBEVORDERING

17 aanvragen

10 toekenningen

€ 94.026 toegekend

Beoordeling: adviescommissie letteren en samenleving

Literatuur Vlaanderen ondersteunt met subsidies voor projecten leesbevordering organisatoren die mensen warm maken om te beginnen met lezen of hen laten kennismaken met boeken die ze nog niet kennen.

Wil je weten welke leesbevorderingsprojecten in 2021 subsidie ontvingen? Je vindt alle toegekende subsidies voor leesbevordering in 2021 op onze website.

SUBSIDIES VOOR LITERAIR GRENSVERKEER

7 aanvragen

5 toekenningen

€ 54.500 toegekend

Beoordeling: adviescommissie literair grensverkeer

Samen met de Taalunie en het Nederlands Letterenfonds wil Literatuur Vlaanderen de grenzen in het Nederlandse taalgebied dunner maken. Daarom ondersteunen ze leesbevorderende en literaire projecten en initiatieven die de uitwisseling van kennis en expertise stimuleren tussen de verschillende delen van ons taalgebied. Deze subsidieregeling past in een samenwerkingsovereenkomst tussen de drie organisaties. De Taalunie stelt hiervoor € 65.000 euro per jaar ter beschikking.

Wil je weten welke projecten en initiatieven in 2021 subsidie voor literair grensverkeer ontvingen? Je vindt alle toegekende subsidies voor literair grensverkeer in 2021 op onze website.

SUBSIDIES VOOR AUTEURSLEZINGEN

1.740 gesubsidieerde lezingen

201 gecompenseerde lezingen

€ 194.100 toegekend
(incl. € 20.100 coronacompensatie)

€ 388.040,99 vanuit de markt via Literatuur Vlaanderen naar de auteurs

85.297 bezoekers in totaal

Gemiddeld 49 bezoekers per lezing

397 auteurs geven minimaal één lezing

Gemiddeld 4 lezingen per auteur

Beoordeling: adviescommissie auteurslezingen

Slam poets, striptekenaars of schrijvers die vertellen over hun werk kunnen een publiek als geen ander begeistern en warm maken om (meer) te gaan lezen. Daarom ondersteunt Literatuur Vlaanderen organisatoren die een auteur uitnodigen met een subsidie van 100 euro per lezing.

De afgelopen jaren steeg het aantal gesubsidieerde lezingen voortdurend. De coronacrisis heeft aan die groei abrupt een einde gemaakt. Uiteraard gaan we ervan uit

dat dit een tijdelijke terugval is. In 2021 vonden er 1.740 gesubsidieerde lezingen plaats. Dat is toch opnieuw een stijging tegenover 1.424 lezingen in 2020, maar nog altijd veel minder dan de 2.937 lezingen in 2019.

Coronacompensatie

Auteurs kregen bij iedere nieuwe besmettingsgolf te maken met geannuleerde opdrachten. Daarom besliste Literatuur Vlaanderen om de compensatieregeling (die in 2020 werd opgestart) deels in 2021 door te trekken. Auteurs konden dus opnieuw compensatie aanvragen (€ 100 per lezing) voor elke definitieve annulering. 201 lezingen werden op die manier gecompenseerd.

Online lezingen

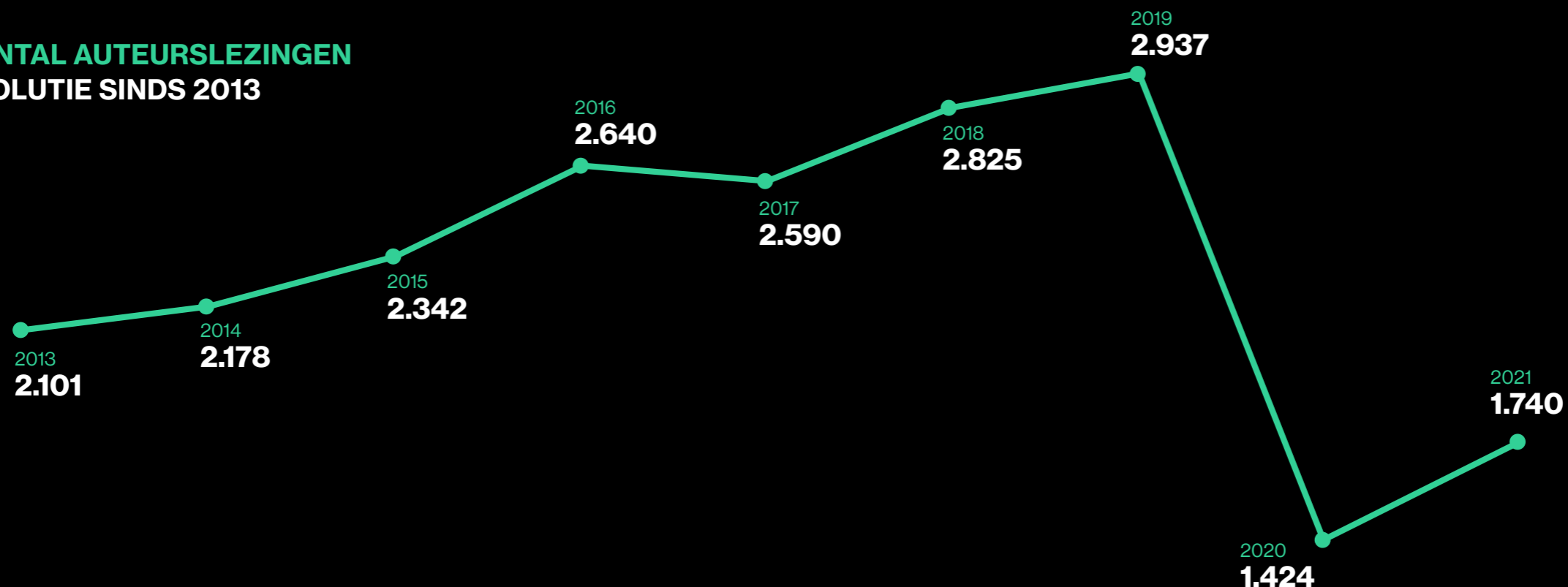
Literatuur Vlaanderen kent sinds het begin van de coronacrisis subsidies toe voor online lezingen. Op die manier vangt ze het inkomstenverlies van auteurs (waar ze nagenoeg allemaal mee te maken hebben gekregen) gedeeltelijk op. We registreren nu ook hoeveel van de gesubsidieerde lezingen online plaatsvinden. In 2021 was dat 23,7% van de gesubsidieerde lezingen. Om de online lezingen onder de aandacht te brengen, organiseerde Literatuur Vlaanderen begin 2021 samen met Iedereen Leest een webinar over online lezingen, waarvoor de opkomst en het enthousiasme zowel bij auteurs als bij organisatoren groot was.

Eerste lezers

Om auteurslezingen positief onder de aandacht te blijven brengen, publiceerden we in de zomer van 2021 een brochure over lezingen voor eerste lezers. De geplande video-opnames in scholen en bibliotheken van auteurslezingen voor deze doelgroep (als extraatje bij de brochure) zijn helaas niet doorgedaan wegens de stijgende besmettingscijfers in het najaar van 2021.

Wil je weten welke auteurs in 2021 een subsidie voor auteurslezingen ontvingen? Je vindt alle toegekende subsidies voor auteurslezingen in 2021 op onze website.

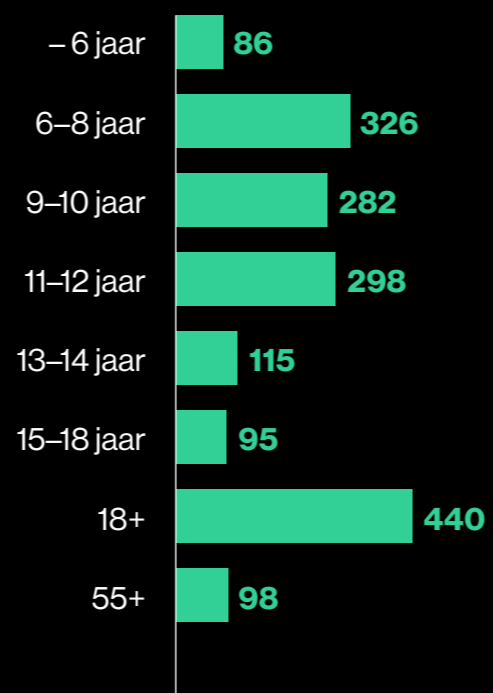
AANTAL AUTEURSLEZINGEN EVOLUTIE SINDS 2013

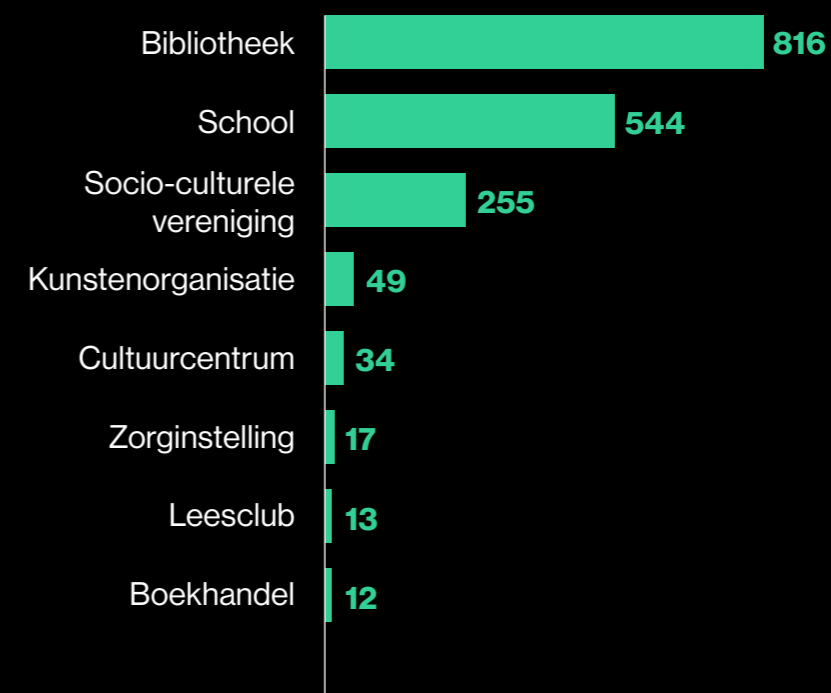
AUTEURSLEZINGEN 2021 PER GENRE

PER LEEFTIJD

PER ORGANISATIE

... en meer

RESIDENTIEWERKING HET LIJSTERNEST

Negen Vlaamse schrijvers verbleven in 2020 in Het Lijsternest, het voormalige huis van Stijn Streuvels in Ingooigem. Het Letterenhuis stelt Het Lijsternest elke zomer open voor het publiek. In de wintermaanden nemen schrijvers er hun intrek. Twee tot acht weken lang kunnen ze er ongestoord werken. Om dit mogelijk te maken sloot Literatuur Vlaanderen in 2020 een nieuwe samenwerkingsovereenkomst af met Passa Porta. De overeenkomst loopt tot eind 2022.

In 2021 verbleven deze auteurs in de residentieplek in het Lijsternest:

- **Bart Van Der Straeten** | 04.01 – 19.01
- **Sebastien Conard** | 01.02 – 16.02
- **Bieke Depoorter** | 15.02 – 02.03
- **Lies Van Gasse** | 01.03 – 16.03
- **Jonas Bruyneel** | 15.03 – 30.03
- **Fairuz Ghammam** | 04.10 – 26.10
- **Hannah Roels** | 25.10 – 09.11
- **Seppe Decubber** | 08.11 – 23.11
- **Dieter Vandenbroucke** | 22.11 – 07.12

© Het Lijsternest

VERVOLG ONDERZOEK 'ONGELIJK MAAR EERLIJK'

€ 5.700

In 2021 kreeg literatuurwetenschapper Kila van der Starre de opdracht een vervolg op te starten van het onderzoek 'Ongelijk maar eerlijk', dat ze een jaar eerder afrondde. Dat onderzoek was er gekomen op verzoek van het Overleg Literaire Organisatoren (OLO), de Buren, de Vlaamse Auteursvereniging (VAV) en Literatuur Vlaanderen. Van der Starre onderzocht de vergoeding van literaire auteurs, literair vertalers en illustratoren in Vlaanderen. Ze voerde daarvoor een databaseonderzoek uit en nam een enquête af bij een gerichte steekproef aan literaire opdrachtgevers. Uit haar rapport 'Ongelijk maar eerlijk' bleek dat er opvallende verloningsverschillen waren tussen verschillende spelers.

Op basis van het rapport bleek dat vervolgonderzoek gewenst was. Niet alleen zou het goed zijn om het perspectief van de literaire makers beter te belichten, ook de specifieke lezingencontext op scholen en in bibliotheken door kinder- en jeugdauteurs vroeg meer onderzoek. Met het vervolgonderzoek willen de opdrachtgevers kijken of verdere aanpassingen en bewustmaking nodig zijn. Van der Starre stelt de resultaten van het vervolgonderzoek voor op het OLO van 22 april 2022.

HERMAN DE CONINCKPRIJS

€ 20.000

Op 21 maart 2021 maakte juryvoorzitter Elke Brems de winnaar van de Herman de Coninckprijs bekend. Die ging naar Alfred Schaffer voor zijn bundel *Wie was ik*. Literatuur Vlaanderen stelt jaarlijks, nog tot en met 2022, € 20.000 ter beschikking aan organisator Behoud de Begeerte voor het prijzengeld (€ 7.500), de voorbereiding, de organisatie en de prijsuitreiking van de Herman de Coninckprijs.

Dit waren de genomineerde bundels:

- *Guillaume* van Kreek Daey Ouwens (Wereldbibliotheek)
- *& rol* door van K. Michel (Atlas Contact)
- *Wie was ik* van Alfred Schaffer (De Bezige Bij)
- *Het stad in mij* van Maud Vanhauwaert (Das Mag)
- *Big Data* van Anne Vegter (Querido)
- *Parkplan* van Wout Waanders (De Harmonie)debuut

Tijdens de online voorstelling stelde Piet Piryns De 44 voor, een bloemlezing met de beste gedichten van de Herman de Coninckprijs 2021. Wie het boek kocht, kreeg er het gratis postergedicht bij.

DE WERELD IN

Buitenland 1

stel je voor dat er diep binnenin je
een buitenland ligt, dennen,
sneeuw en barakken, land
zonder bodem, je haalt het niet op

stel je voor dat de tijd niet bestaat
en jij wel nog, stel dat je nooit abrikozen
gegeten hebt, trouwens, het woord
abrikoos was verdwenen en moskou,
je broer, promenade, ze waren geweken,
terug naar het schuim van de zee

er zijn onvoorstelbare dingen gebeurd
en je kunt het niet zeggen het was
als een nacht zonder dag en dan nog een
en nog een en het gebeurt dat je kruierende
wateren hoort of een dichtklappend hek
in de wind, dat is het buitenland, fluister je,
dat is het lied van een reddeloos land

Uit: Miriam Van hee, *Buitenland*.
Amsterdam 2007, De Bezige Bij

Nederlandstalige literatuur verdient een internationaal publiek en daar maakt Literatuur Vlaanderen werk van. Lees hier alles over de promotie van Vlaamse literatuur in het buitenland, auteursresidenties en andere reizen, en de vertaling van onze literatuur in andere talen. Ontdek ook welke internationale gasten we in 2021 (eindelijk nog eens) mochten ontvangen.

Subsidies

SUBSIDIE VOOR VERTALINGEN

109 aanvragen

101 toekenningen

€ 261.858,96 toegekend

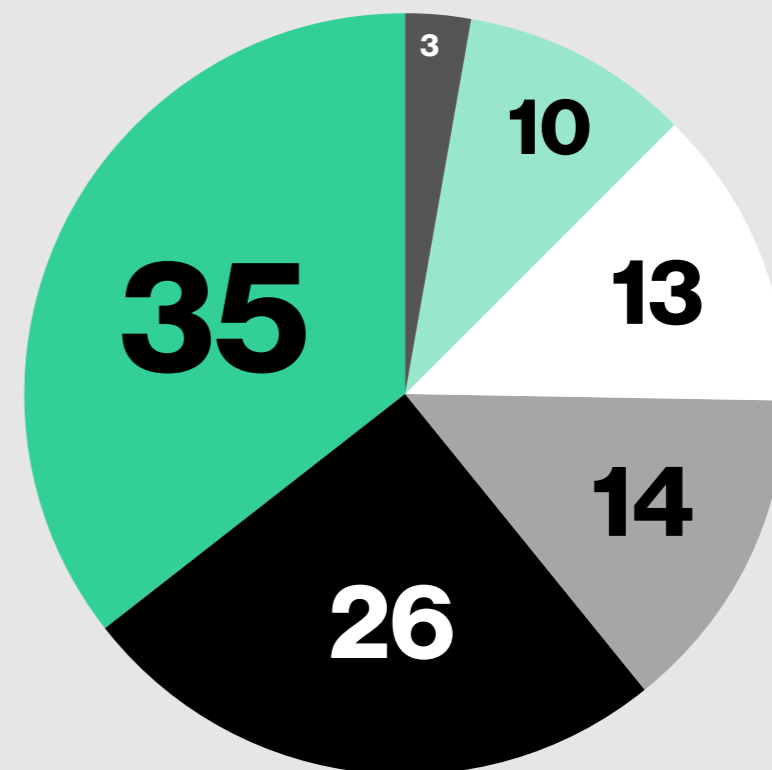
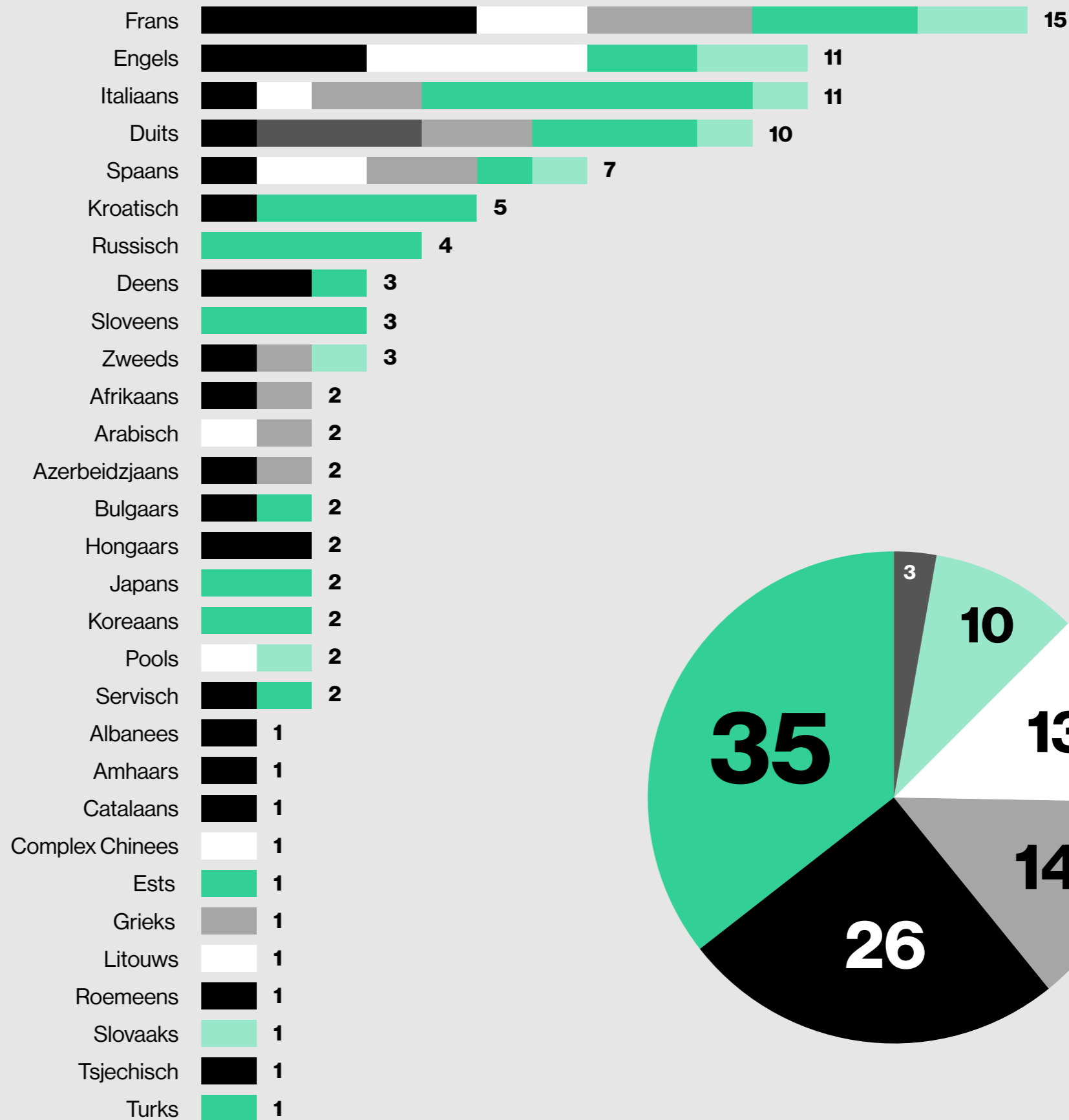
€ 2.592,66 gemiddeld per vertaling

Literatuur Vlaanderen ondersteunt buitenlandse uitgeverijen en theatergezelschappen die kwaliteitsvol literair werk van Vlaamse auteurs, illustratoren, strip- en theaterauteurs in vertaling uitgeven met een translation grant. Ze vergoedt daarbij een deel van de vertaal- en soms ook productiekosten, met een maximum van € 8.000 per subsidie.

Wil je weten aan welke buitenlandse uitgevers een translation grant is toegekend in 2021? Je vindt alle toegekennde translation grants in 2021 op onze website.

Wil je op de hoogte blijven van de vertalingen die Literatuur Vlaanderen steunt? Volg ons dan zeker op Instagram.

**101 SUBSIDIES
VOOR VERTALINGEN
IN 30 TALEN**

VLAAMSE LITERATUUR IN BUITENLANDSE TIJDSCHRIFTEN

Literatuur Vlaanderen steunt niet alleen de vertaling van boeken, maar krijgt geregeld ook de vraag van buitenlandse tijdschriften om een themanummer te maken. In 2021 verscheen er een Special Feature over literatuur uit Vlaanderen in het online tijdschrift Asymptote. Met het Duitse stripmagazine voor kinderen POLLE werden plannen gesmeed voor een special in 2022.

THEMANUMMER KINDER-COMIC MAGAZIN POLLE

€ 4.900

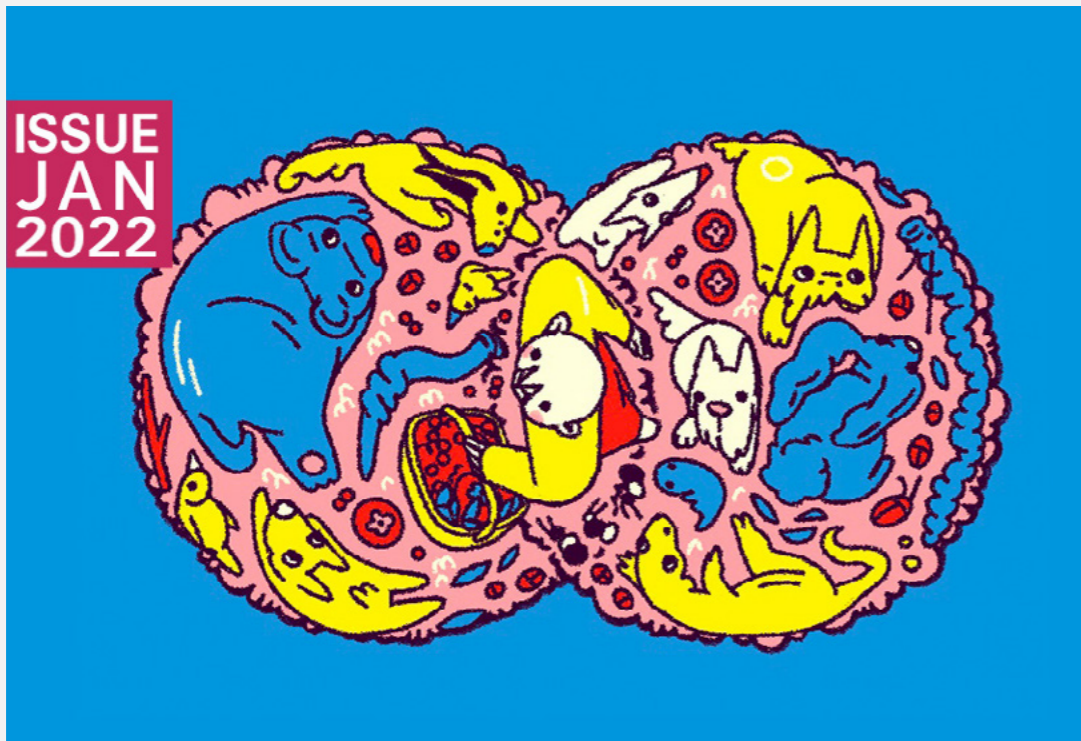
Literatuur Vlaanderen besloot om een editie van het Duitse kinderstriptijdschrift POLLE te steunen waarvan de helft van de bijdragen door auteurs uit Vlaanderen gemaakt werd. Deze editie verschijnt in het voorjaar van 2022 en bevat werk van Brecht Evens, Nix, Wauter Mannaert, Thijs Desmet, Jango Jim en Helene Lespagnard. Op het Erlangen International Comic Salon, in juni 2022, zal een kleine delegatie uit Vlaanderen die een bijdrage leverde aan POLLE aanwezig zijn voor onder meer workshops en een tekenbattle.

THEMANUMMER ASYMPOTOTE

€ 10.000

Literatuur Vlaanderen werkte in het najaar van 2021 samen met het internationale online literair tijdschrift Asymptote aan een Flemish Literature Special Feature, die in januari 2022 zou verschijnen. Er werd een open call gelanceerd voor vertalers Nederlands-Engels die een fragment proza, non-fictie, theater of poëzie wilden vertalen van een auteur uit Vlaanderen.

Acht in het Engels vertaalde fragmenten werden geselecteerd en zijn ondertussen online beschikbaar:

- Kartonnen dozen van Tom Lanoye, vertaald door Jonathan Reeder;
- Mont Prudent van Frederik Willem Daem, vertaald door David Colmer;
- Geen gebouw dat onze naam draagt van Neske Beks, vertaald door Layla Benitez-James & Neske Beks;
- Gedichten uit Onder een koperen hemel van Stefan Hertmans, vertaald door Donald Gardner;
- Prinses Caraboo van Javasû van Charlotte Van den Broeck, vertaald door David McKay;
- Vertel het iemand van Rachida Lamrabet, vertaald door Johanna McCalmont;
- Gesprek met de regen van Stijn Devillé, vertaald door Sara Vertongen;
- Graz van Bart Moeyaert, vertaald door Sebastian Smallshaw.

INTERNATIONALE AUTEURSBEZOEKEN

44 aanvragen

41 toekenningen

32 fysieke reizen, **9** online lezingen

15 landen

€ 21.700 toegekend

€ 529,27 gemiddeld per auteursbezoek

Literatuur Vlaanderen ondersteunt buitenlandse organisatoren die een podium bieden aan Vlaamse auteurs of illustratoren met een recente vertaling. Met een travel grant wil Literatuur Vlaanderen bijdragen aan de promotie van het vertaalde werk in het land waar het verschijnt, maar ook auteurs en illustratoren de kans geven hun internationale netwerk uit te breiden.

In 2021 werd het maximale bedrag voor de travel grant opgetrokken van € 500 naar € 600. Naar analogie met de auteurslezingen krijgen auteurs voor elke reis (en dus per travel grant) een honorarium van € 100, dat aanvullend moet zijn op het honorarium dat de organisator of uitgever in het buitenland betaalt voor hun optreden.

Het overige bedrag dekt (een deel van) de reiskosten van auteurs die naar het buitenland reizen om hun vertaalde werk te promoten of technische onkosten in het geval van digitale ontmoetingen.

In 2021 steeg het aantal auteursbezoeken ten opzichte van het dieptepunt in 2020. Uiteraard tellen we door de aanslepende coronacrisis nog altijd niet het aantal reizen van 2019, dat bijna het dubbele was.

Wil je weten welke auteurs en illustratoren in 2021 met een travel grant naar het buitenland reisden of een internationale lezing gaven? Je vindt [alle toegekende travel grants in 2021](#) op onze website.

41 TRAVEL GRANTS
WAARVAN 11 VIRTUEEL
EN 30 OP LOCATIE

Virtueel

Op locatie

PROJECTSUBSIDIE VOOR DE VERTALING VAN EEN THEATERTEKST UIT HET NEDERLANDS

10 aanvragen

6 toekenningen

€ 10.060 toegekend

Een projectsubsidie voor de vertaling van een theatertekst uit het Nederlands geeft auteurs de kans om een tekst integraal te laten vertalen in een andere taal. Literatuur Vlaanderen helpt bij het vinden van een geaccrediteerde vertaler en leidt de vertaling in goede banen. De toegekende subsidie gebruikt Literatuur Vlaanderen om de vertaler te vergoeden. Met de vertaling kunnen de auteur, de vertaler én Literatuur Vlaanderen de tekst promoten bij buitenlandse uitgevers, gezelschappen, agentschappen of mediatoeren. Het ultieme doel is dat de tekst opgevoerd en/of uitgegeven wordt.

Deze prille regeling wierp al enkele vruchten af. Een aantal vertalingen die in 2020 en 2021 met een projectsubsidie werden gemaakt, vonden ondertussen hun weg naar een lezing of publicatie. Zo werd de Duitse vertaling van *Komt op/gaat af* van Nico Boon gebruikt bij een opvoering tijdens het Oostenrijkse DramatikerInnenfestival.

De Engelse vertaling van *The Wetsuitman* van Freek Mariën kreeg dan weer een online lezing door het Britse gezelschap Foreign Affairs. De tekst gaat in 2022 in Londen bij dit gezelschap in première en steekt ook de oceaan over voor een opvoering in het Cherry Arts Centre in New York.

Wil je weten welke teksten dankzij deze subsidieregeling vertaald werden in 2021? Je vindt [alle toegekende projectsubsidies voor de vertaling van een theatertekst uit het Nederlands in 2021](#) op onze website.

... en meer

RESIDENTIES

Het ontbreekt auteurs al wel eens aan de nodige tijd en ruimte om een boek in alle rust af te maken. Samen met het internationaal literatuurhuis Passa Porta ontwikkelde Literatuur Vlaanderen daarom een beleid voor Vlaamse auteurs die op residentie gaan in binnen- en buitenland. Behalve een optimale werkplek bieden deze residenties meestal ook heel wat onvergetelijke lokale ervaringen en kansen om auteurs van over de hele wereld te ontmoeten.

Hoewel de pandemie in 2021 de normale werking nog steeds verstoortte, kon Passa Porta aan drie schrijvers een buitenlands schrijfverblijf aanbieden.

Deze residenties konden doorgaan:

- **Yves Petry**
01.09 – 30.09 | Academia Belgica, Rome
- **Kristien Dieltiens**
01.10 – 30.10 | Academia Belgica, Rome
- **Toon Horsten**
16.11 – 17.12 | Literarisches Colloquium, Berlin

Vijf geplande verblijven moesten worden uitgesteld: de residenties van Max Greyson (uitwisseling Nederlands Letterenhuis, Amsterdam), Els Beerten en Sylvie Marie (uitwisseling National Centre for Writing, Norwich) en Yusra Benfquih en Fleur Pierets (Somerset-Oost, Zuid Afrika) worden ingehaald in 2022.

INTERNATIONALE GASTSCHRIJVERS

De Taalunie geeft afdelingen neerlandistiek buiten het Nederlandse taalgebied de kans om een Nederlandse of Vlaamse gastschrijver te ontvangen. Ze doet dit in samenwerking met Literatuur Vlaanderen en het Nederlands Letterenfonds.

In 2021 verfijnde de Taalunie de regeling met de bedoeling deze aantrekkelijker te maken voor de internationale afdelingen neerlandistiek. Zo wordt bijvoorbeeld de link gelegd met auteurslezingen.be aan Vlaamse zijde en de Schrijverscentrale in Nederland. Het gevolg hiervan wordt wellicht pas duidelijk wanneer reizen opnieuw makkelijker wordt.

INTERNATIONALE BEZOEKEN

€ 21.931,05

Ook in 2021 bleef corona een verregaande impact hebben op de aanwezigheid van het team van Literatuur Vlaanderen op internationale beurzen. Toch konden enkele reizen doorgaan.

Annulaties in het voorjaar

Alle beurzen in het voorjaar werden geannuleerd: het stripfestival van Angoulême, de Leipziger Buchmesse, de London Book Fair en de Bologna Book Fair voor kinder- en jeugdliteratuur kenden, soms al voor het tweede jaar op rij, geen fysieke editie. In plaats van te reizen voerden onze medewerkers van thuis uit digitale gesprekken met uitgevers wereldwijd.

Frankfurter Buchmesse

De Frankfurter Buchmesse 2021 was de eerste beurs die de medewerkers van Literatuur Vlaanderen sinds de uitbraak van corona konden bezoeken. De beurs draaide nog niet op volle toeren, maar zowel ons team als de uitgevers die ze er ontmoetten, waren erg enthousiast om elkaar voor het eerst in lange tijd

weer ‘in het echt’ te kunnen spreken. Iedereen is ervan overtuigd dat live gesprekken een heel andere dynamiek geven en broodnodig zijn. Daarnaast werden voor en na de beurs ook digitale afspraken ingepland met uitgevers die niet naar Frankfurt konden reizen.

Stripfestival Quai des Bulles

Op vrijdag 29 oktober bezocht een medewerker van Literatuur Vlaanderen het stripfestival Quai des Bulles in het Franse Saint-Malo. Quai des Bulles is, naast het Festival International de la BD in Angoulême en Lyon BD, een van de belangrijkste stripfestivals in Frankrijk. Er werd contact gelegd met de artistieke leiding van het festival met als uitkomst regelmatig contact over Franse vertalingen van strips en graphic novels uit Vlaanderen, met het oog op de presentatie van auteurs op het festival door middel van een tentoonstelling, interviews, panels, signeursessies etc.

Sharjah International Book Fair

De directeur van Literatuur Vlaanderen reisde samen met bestuurder Koert Debeuf naar de boekenbeurs in Sharjah om de bestaande contacten met de Arabische uitgeverswereld aan te halen en nieuwe contacten te leggen.

Naast een heel aantal uitgevers, stond er ook een overleg met de voorzitter en directeur van de organisator, Sharjah Book Authority (SBA) op het programma. Er werden eerste gesprekken gevoerd over een toekomstige samenwerking met Vlaanderen in de vorm van een uitwisseling van auteurs of een vertalerstraject tussen de talen Nederlands en Arabisch en welke verschillende andere organisaties hierbij betrokken kunnen worden.

© Juan Dopico Massobrio

Werkbezoek Baskenland

Midden november nam een medewerker van Literatuur Vlaanderen deel aan een werkbezoek naar het Baskenland, georganiseerd door het Etxepare Basque Institute. Het bezoek paste in het memorandum van overeenstemming dat de regeringen van Vlaanderen en Baskenland op 15 november ondertekenden, en waartoe ook culturele uitwisseling behoort. Het werkbezoek

ging naar San Sebastián, Vitoria-Gasteiz en Bilbao, waar een reeks ontmoetingen werden georganiseerd met Baskische cultuurprofessionals. Zo ontmoette de delegatie onder meer iemand van de Baskische PEN-afdeling, het literaire festival Gutun Zurria, het illustratiefestival Irudika, het Azkuna Zentro Albóndiga Bilbao en de Euskal Herriko Bertsozale.

Diego heeft een bijzondere band opgebouwd met Esther, zijn 'meter' toen hij bij Literatuur Vlaanderen begon te werken.

“Het is mijn missie om mensen te helpen die leven van hun pen.

Diego Rodriguez

 COLLEGA IN DE KIJKER

Het internationale team van Literatuur Vlaanderen kan sinds de zomer van 2021 rekenen op de enthousiaste ondersteuning van Diego Rodriguez. Hij is afkomstig uit Ecuador, woont al een tijdje in België en studeerde culturele studies en taal- en letterkunde. Diego: 'Bij Literatuur Vlaanderen krijg ik de kans om mezelf te ontplooiën. Het is ook fijn samenwerken met de collega's: we hebben een sterke band en er is veel collegialiteit.'

Waarom solliciteerde je bij Literatuur Vlaanderen?

‘In de vacature stond duidelijk aangegeven dat nationaliteit niet uitmaakte. Ik kan me niet herinneren dat ik dat zo openlijk tegenkwam in andere vacatures. Bij Literatuur Vlaanderen voelde ik de bereidheid om een ‘derdelander’ aan te nemen, met de hele papierwinkel die daarbij komt kijken. De vacature was warm en uitnodigend en dat zijn zeker geen loze woorden gebleken. Tijdens mijn eerste maanden was er bijvoorbeeld altijd gezelschap op kantoor om me wegwijs te maken – ook al werkte iedereen zo goed als volledig van thuis uit. Literatuur Vlaanderen is een open, flexibele en begripvolle werkgever. Door mijn studies kon ik niet direct voltijds aan de slag, dus werd er een regeling uitgewerkt waarbij ik eerst halftijds werkte en pas na mijn studies voltijds. Dat vond ik een heel mooi engagement.’

Collega Esther de Gries is jouw ‘meter’. Hoe gaat dat?

‘Esther heeft mij van bij het begin als persoonlijke begeleider bijgestaan. Zeker in het begin was het wat zoeken: ik moest de inhoud van mijn nieuwe job leren kennen, maar was tegelijk ook nog mijn thesis aan het afwerken. Ik kon met al mijn vragen altijd bij Esther terecht. Op die manier is er een heel mooie professionele band tussen ons ontstaan. Ondertussen is Esther nog altijd mijn officiële meter, maar eigenlijk staat het hele team altijd klaar voor mij. Ze zijn allemaal bereid om me te helpen met wat dan ook. Dat geeft een heel warm gevoel.’

Als vrienden je vragen wat voor werk je doet, wat zeg je dan?

‘Ik vind het heel fijn om uit te leggen wat ‘promotie van Vlaamse boeken in het buitenland’ betekent. Ik zeg hen dan dat we aanwezig zijn op beurzen, subsidies toekennen en één-op-één gesprekken voeren met buitenlandse uitgevers. We werken nauw samen met het

“ Bij Literatuur Vlaanderen voelde ik de bereidheid om een ‘derdelander’ aan te nemen, met de hele papierwinkel die daarbij komt kijken.

Nederlands Letterenfonds voor heel wat projecten die plaatsvinden in het buitenland, zoals bijvoorbeeld de Leipziger Buchmesse. Mijn vrienden en ouders, maar ook ikzelf, staan ervan versted dat het mogelijk is om op afstand met Nederland samen te werken voor een evenement in Duitsland.

En ik zeg altijd iets over de werkcultuur en de samenwerking tussen de collega's. We hebben een sterke band en er is veel collegialiteit. Als collega's aangeven dat ze te veel werk hebben, neemt iemand anders iets van hen over. Daarnaast vind ik het heel fijn om samen pauze te nemen en elkaar na het werk te zien.'

Hoe kijk jij terug op je eerste halfjaar bij Literatuur Vlaanderen?

'Ik werk er nog niet lang, en toch heb ik al veel boeiende momenten meegemaakt. Hét hoogtepunt van 2021 was de Frankfurter Buchmesse, die ik mocht bijwonen. Hoewel het door corona een speciale editie was met veel minder bezoekers, vond ik de grootsheid van het evenement indrukwekkend. Het was adembenemend om al die mensen bij elkaar te zien, terwijl het er nog niet eens half zoveel waren als in een 'normaal' jaar. In een heel grote hal lopen mensen in pak met kleine laptoptasjes. Ze zien eruit alsof ze medicijnen verkopen, maar ze verkopen dus rechten van boeken.

Mijn creativiteit kan ik kwijt in de Instagrampagina van Flanders Literature, waar we foto's posten van de Vlaamse titels die we in vertaling steunen. Ik heb geen

“ In een heel grote hal lopen mensen in pak met kleine laptoptasjes. Ze zien eruit alsof ze medicijnen verkopen, maar ze verkopen dus rechten van boeken.

communicatieachtergrond, maar krijg de kans om bij te leren. Zo kreeg ik een interessante Canva-opleiding van de collega's en ook enkele tips om onze huisstijl consequent door te trekken. Het is een uitdaging om van een pagina vol boeken iets levendigs te maken. Dat doen we onder meer door meer gezichten te tonen, uitgevers of vertalers in beeld te brengen. Ik merk dat daardoor het engagement van onze volgers stijgt. Fijn is dat!

Je maakt ook deel uit van het team van Every Story Matters, een Europees project dat diversiteit en inclusie in boeken nastreeft.

'Klopt! Afgelopen zomer hebben we everyeffortmatters.eu gelanceerd, een Engelstalig platform met tips en artikels voor iedereen in de boekensector die zich wil engageren voor een inclusiever boekenveld. Dit project geeft me hoop. Dankzij deze boeken zullen kinderen van jongs af leren dat diversiteit normaal is, op het vlak van cultuur, fysieke of mentale beperkingen, genderidentiteit, seksuele geaardheid enzovoort. Ik ben dan ook heel trots om te werken voor een organisatie die zich daarvoor engageert.'

Hoe zie je je toekomst bij Literatuur Vlaanderen?

'Ik zie heel veel kansen en ben benieuwd naar wat er nog allemaal komt! In ieder geval is het mijn missie om mensen te helpen die leven van hun pen. En waar kan dat beter dan bij Literatuur Vlaanderen? Ik vind het leuk om aan de basis te zitten en samen na te denken

over hoe we de huidige omstandigheden kunnen verbeteren. Want er zit ook een minder romantisch kantje aan het boekenvak. Achter de schermen bieden wij steun aan auteurs, illustratoren, vertalers en uitgevers. Ik wil graag mijn steentje bijdragen aan het beleid om al die spelers in het boekenvak zo goed mogelijk te ondersteunen.'

PUBLISHERS TOURS

NON-FICTIE

€ 3.711,37

Literatuur Vlaanderen nodigde vijf buitenlandse uitgevers uit voor een digitale publishers tour voor non-fictie. We nodigden bewust een klein aantal uitgevers uit, deels door de digitale moeheid die duidelijk begon te wegen, maar ook omdat de coronapandemie ervoor zorgde dat veel uitgevers hun productie uitstelden. We selecteerden daarom vijf overtuigde deelnemers met al enkele vertalingen uit het Nederlands in hun fonds, maar nog veel potentieel.

De buitenlandse uitgevers en deelnemende auteurs kregen voor aanvang een cadeaupakket opgestuurd. Op die manier probeerden we het culinaire aspect van een fysieke publishers tour en het gemis van informele contacten tijdens koffiepauzes en borrels op te vangen.

Dit stond op het programma:

- Auteurs Bart Van Loo, Charlotte Van den Broeck, Ignaas Devisch en Tinneke Beeckman waren aanwezig en stelden hun meest recente boek voor.
- Vervolgens presenteerden auteurs Matthias M.R. Declercq en de zussen Hind en Fatima-Zahra Eljadid

hun boeken met een videofilmje van elk vier minuten. Die filmpjes kun je ook op YouTube bekijken.

- Omdat alle geselecteerde uitgevers ecologisch geïnspireerde titels in hun fonds hebben, nodigden we ook auteur Geert Buelens uit. Hij vertelde over het boek waaraan hij werkt. Dat gaat over 1972 als een cruciaal jaar in het ecologische denken.

Tot slot organiseerden we een virtueel rechtencentrum. Non-fictieuitgevers uit Vlaanderen en Nederland kregen de kans hun buitenlandse collega's te spreken in break-outrooms gedurende tien minuten. Deze ideale eerste kennismaking met elkaar kan worden voortgezet wanneer de vakbeurzen weer op volle toeren draaien.

Kijk naar het filmpje
over *Kruimeldief* van
Hind en Fatima-Zahra Eljadid

Kijk naar het filmpje
over *De ontdekking van Urk*
van Matthias M.R. Declercq

KINDER- EN JEUGDLITERATUUR

€ 14.574,60

In november 2021 organiseerde het team van Literatuur Vlaanderen voor de achtste keer een publishers tour voor kinder- en jeugdliteratuur, en voor het eerst sinds lang gebeurde dat helemaal live. Het concept: we nodigen een groep van maximaal tien buitenlandse uitgevers uit voor een midweek in Antwerpen.

Ze ontmoeten Vlaamse en Nederlandse uitgevers en vooral veel auteurs en illustratoren op allerlei verschillende plekken in een veelvoud aan formats. De bedoeling is dat de deelnemers geïnspireerd naar huis gaan, dat hun interesse in bepaalde titels gewekt is, en dat ons team een langdurige professionele relatie met hen opbouwt.

Door een negatief reisadvies voor België moesten de Deense en Duitse deelnemers jammer genoeg op het laatste moment afzeggen. Gelukkig bleven er nog vijf deelnemende uitgeverijen over: Balivernes uit Frankrijk, Mladinska knjiga uit Slovenië, Zygzaki uit Polen, Camelozampa uit Italië en Versant Sud uit Brussel.

“ Fantastisch om je werk rechtstreeks aan de uitgevers te mogen voorstellen. Het voorleesmoment was erg bijzonder: samen gewoon genieten van een verhaal. Dan ervaar je weer de kracht van woorden.

Gerda De Preter, auteur

Op het programma stonden ontmoetingen met zeventien auteurs en illustratoren, drie vertalers en zes Nederlandstalige uitgevers op elf locaties in Antwerpen en Gent. Met mondkmaskers, ventilatie en afstand werd het hele programma zo veilig mogelijk georganiseerd. Het geheel zorgde na afloop voor veel enthousiasme en inspiratie bij deelnemers aan beide kanten.

“ Wat doet het deugd te mogen vertellen over je boeken aan een geïnteresseerde groep uitgevers van overal, de vonk te voelen overspringen, en dan maar hopen dat er een vuurtje ontstaat. Grote dank aan Literatuur Vlaanderen om dit in deze hele vreemde tijd toch mogelijk te maken!

Kathleen Vereecken, auteur

“ Na het bijwonen van de publishers tour staan er maar liefst 22 titels op ons lijstje die we misschien willen uitgeven! Bovendien hebben we ook enkele illustratoren ontmoet met wie we rechtstreeks zouden willen samenwerken. Kortom: deze uitstap had niet beter kunnen zijn.

Francesca Segato, uitgeefster bij Camelozampa

INTERNATIONALE PROMOTIE

Literatuur Vlaanderen wil auteurs en illustratoren uit Vlaanderen een internationaal podium bieden, en dat mag je letterlijk nemen. Buitenlandse organisatoren kunnen een travel grant aanvragen wanneer ze een auteur uitnodigen. Maar het team van Literatuur Vlaanderen promoot onze auteurs ook actief door te netwerken met festivalorganisatoren of zelf internationale projecten op te zetten, al dan niet in nauwe samenwerking met partners als het Nederlands Letterenfonds of Kunstenpunt. Door de coronapandemie stond dit onderdeel van onze werking in 2021 uiteraard op een laag pitje. Maar toch valt er een en ander te vertellen over projecten in het Duitse, Engelse en Franse taalgebied, waar Literatuur Vlaanderen de focus op legt in haar presentatiebeleid.

ENGELS TAALGEBIED

€ 858,49

Lize Spit reisde naar Londen en Cheltenham om de Engelse vertaling van *Het smelt* te promoten. De reis vond plaats in het kader van het programma New Dutch Writing van het Nederlands Letterenfonds. Na een online optreden op het Durham Literature Festival, werd Lize

Spit op 11 oktober geïnterviewd op het Cheltenham Literature Festival, samen met auteur Nancy Trucker. Ze bespraken met moderator Octavia Bright de invloed die vroegtijdige trauma's kunnen hebben op het leven van volwassenen. De dag nadien ging Spit in Flanders House in gesprek met de Nederlandse auteur Jaap Robben en journaliste Suzi Feay. Literatuur Vlaanderen nam de reis-, verblijf- en honorariumkosten voor Spits trip naar de UK voor haar rekening.

FRANS TAALGEBIED

€ 1.495

Literatuur Vlaanderen promoot theaterteksten van Vlaamse auteurs in Frankrijk, in samenwerking met Kunstenpunt, het Fonds Podiumkunsten en Maison Antoine Vitez. In 2021 vonden een aantal lezingen van vertaalde Nederlandse en Vlaamse teksten plaats in Frankrijk.

- Op het prestigieuze Festival d'Avignon werden de vertalingen van *Woestzoeker* (Jan Sobrie & Raven Ruëll), *Kale bomen ruisen niet* (Magne van den Berg) en *Spraakwater* (Frank Siera) voorgelezen in het teksttheatercentrum La Chartreuse. Na de lezingen volgde een nagesprek met de auteurs en/of vertalers.

- *Woestzoeker* kreeg eerder in 2021 ook een lezing op het festival Regards Croisés in Grenoble.
- Tijdens het festival Textes sans frontières vonden op verschillende plekken in het noorden van Frankrijk en in Luxemburg geënceneerde lezingen plaats van *Dagen zonder data* van Jessa Wildemeersch, *Spraakwater* van Frank Siera, *Woestzoeker* van Jan Sobrie & Raven Ruëll en *Kale bomen ruisen niet* van Magne van den Berg.
- Jessa Wildemeersch woonde op zondag 5 december de lezing van een in het Frans vertaald fragment uit haar *Dagen zonder data* bij in het Franse Thionville en nam deel aan een nagesprek.

DUIJS TAALGEBIED

DramatikerInnenfestival

€ 858,49

Op het DramatikerInnenfestival (8-13 juni) in het Oostenrijkse Graz werden drie Duitse vertalingen van theaterteksten uit Vlaanderen voorgesteld:

- *The Wetsuitman* van Freek Mariën (vertaald door Barbara Buri en intussen opgenomen in het fonds van Verlag der Autoren);
- *Hertenleer* van Anna Carlier (vertaald door Christine Bais en ook opgenomen bij Verlag der Autoren);
- *Komt op/gaat af* van Nico Boon (vertaald door Christine Bais, en ook opgenomen bij Verlag der Autoren).

De teksten van Freek Mariën en Anna Carlier vulden een audio-installatie in een zogenaamde Textgarten. *Hertenleer* kreeg ook een geënceneerde lezing tijdens een wandeling door de stad. Nico Boon werd uitgenodigd om zijn voorstelling twee avonden te spelen. Ook teksten van de Nederlandse auteurs Lot Vekemans, George Elias Tobal, Magne van den Berg, Jibbe Willems en Casper Vandeputte werden vertoond op het festival. Daarnaast zat Stijn Devillé, auteur en artistiek leider van Het nieuwstedelijk in Leuven, in de jury van de prestigieuze Retzhofer Dramapreis, een van de belangrijkste prijzen voor Duitstalige toneeltekst. Op uitnodiging van

ASSITEJ België en Kunstenpunt gingen Ruth Mariën en Mieke Versyp in gesprek met Duitse collega's over dramaturgie voor jeugdtheater. Het gesprek werd ook in een livestream uitgezonden.

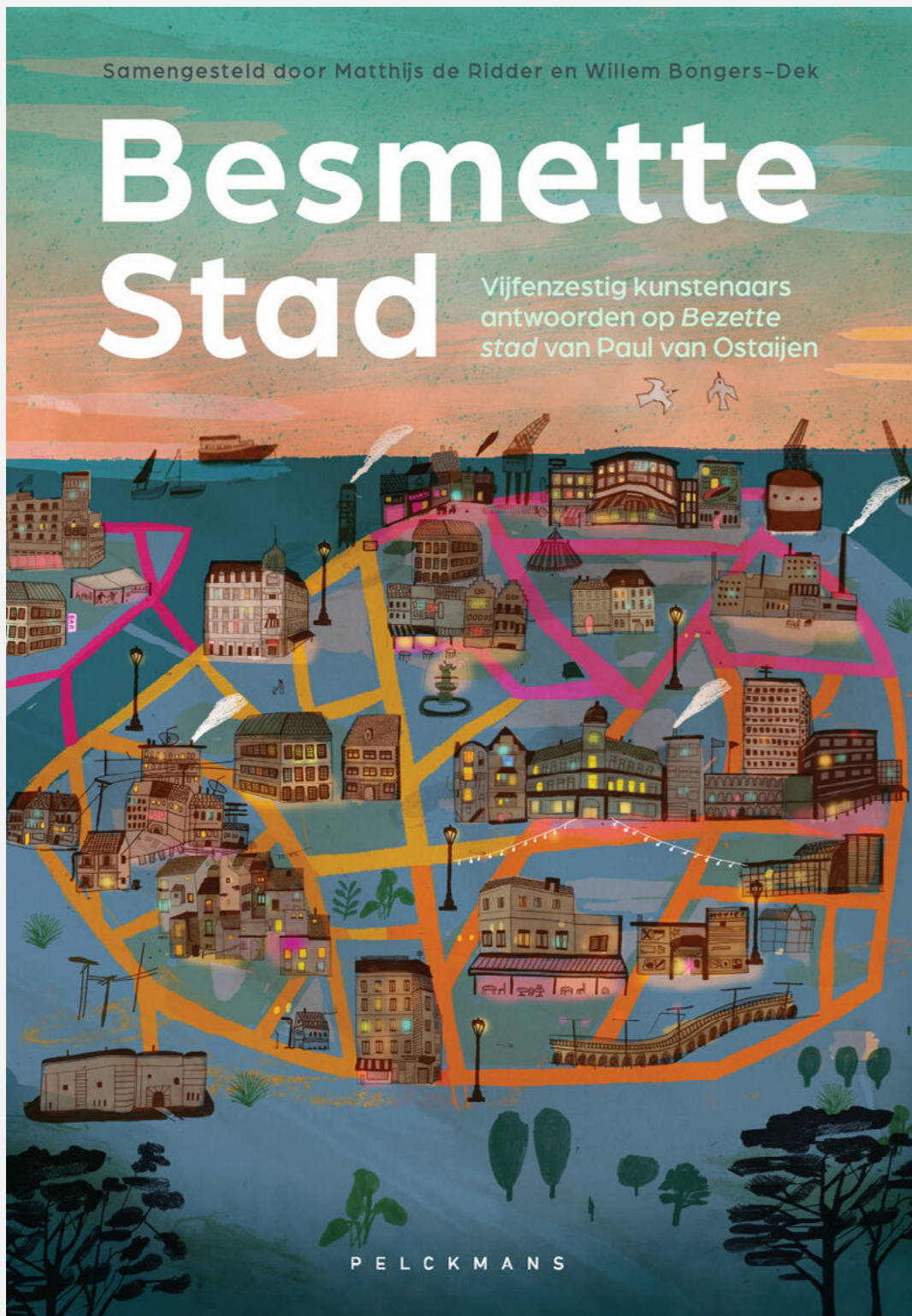
Gastland Leipziger Buchmesse

€ 5.020

Vlaanderen wordt samen met Nederland gastland op de Leipziger Buchmesse in 2024. Het contract met de Duitse boekenbeurs werd op de Frankfurter Buchmesse 2021 ondertekend. De eerste voorbereidingen voor het gastlandschap werden daarvoor al gestart.

- Er werd een team samengesteld met medewerkers van het Nederlands Letterenfonds en Literatuur Vlaanderen dat instaat voor de uitwerking van het gastlandschap.
- In 2021 organiseerden we samen drie digitale publishers tours: voor proza, non-fictie en kinder- en jeugdliteratuur. Tijdens zo'n namiddag stellen we onze literatuur voor aan een Duits uitgeverspubliek. Met een afwisselend programma proberen we bij uitgevers extra interesse te wekken voor onze boeken, met de bedoeling om in 2024 een mooie selectie Duitse vertalingen te presenteren aan het lezerspubliek in Leipzig.

- Daarnaast maakten we in 2021 ook een aantal podcastafleveringen voor de serie *Kopje Koffie*, die ingaat op recente vertalingen in het Duits. Zo ging Charlotte Van den Broeck met journaliste Katharina Borchardt in gesprek over *Wagnisse*, de Duitse vertaling door Christiane Burkhardt van *Waagstukken*. De Vlaamse Vertegenwoordiging in Berlijn en de Nederlandse Ambassade in Berlijn nemen de kosten van deze podcastopnames voor hun rekening.
- In 2021 startten ook de voorbereidingen voor de boekenbeurs in 2022. Het was de bedoeling om met een auteursdelegatie naar de beurs te trekken om de Vlaams-Nederlandse campagne op gang te trekken. Door corona kon dit uiteindelijk niet doorgaan, op een auteursbezoek van Johan de Boose na.
- De aanbestedingen voor een Duits PR-bureau en een Nederlandstalig designbureau werden eind 2021 gelanceerd, om begin 2022 een beslissing nemen en de campagne voor de komende drie jaar uit te zetten.

De Aftocht / Der Rückzug

**125 JAAR PAUL VAN OSTAIJEN,
OOK IN DUITSLAND!**

€ 15.000

De Vlaamse dichter Paul van Ostaijen schreef zijn *Bezette Stad* in Berlijn en liet heel wat sporen na in de Duitstalige wereld. Dat was voor deBuren de aanleiding om het project *De Aftocht / Der Rückzug* op te zetten, in samenwerking met partners in Nederland, Vlaanderen en Duitsland.

In 2021 was het 125 jaar geleden dat van Ostaijen werd geboren. Tegelijkertijd vierden zijn dichtbundels *Bezette Stad* en *De feesten van angst en pijn* hun eeuwfeest. *De Aftocht / Der Rückzug* is een vervolg op *Besmette Stad*. Met dit project onderzochten Vlaams-Nederlands Huis deBuren en het Paul van Ostaijengenootschap sinds maart 2020 een jaar lang de parallellen tussen de crisis die aan de basis ligt van *Bezette Stad* en de coronacrisis waarin we zelf geworpen zijn.

'De Aftocht / Der Rückzug' zal in 2022 uitmonden in acht avondvullende shows in vier landen en een tentoonstelling rond Paul van Ostaijen in Münster.

FLIRT FLAMAND

€ 119.090,53, waarvan € 50.000
subsidie Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In 2019 was Vlaamse literatuur eregast op de Foire du Livre de Bruxelles, onder het motto Flirt Flamand. Het werd een duurzame relatie, die in 2021 met een symbolisch literair huwelijk werd bezegeld. Daarnaast organiseerden we ontmoetingen tussen Nederlandstalige en Franstalige auteurs, én tussen lezers aan beide kanten van de taalgrens. We filmden 11 grensoverschrijdende avonturen, ontwikkelden een tweetalige Tinder voor lezers én een innoverend digitaal literair theaterstuk.

Je leest het al: door de aanhoudende coronacrisis moest de Foire du Livre in 2021 – en daardoor ook Flirt Flamand – noodgedwongen een andere vorm aannemen. In plaats van de vertrouwde beurs op Tour & Taxis in februari traden we hors les murs van 6 tot 16 mei 2021. Flirt Flamand, het liggend streepje tussen onze Nederlandstalige en Franstalige literatuur, nam de vorm aan van een online literair festival. We zetten dan ook sterk in op de ontwikkeling van een aantrekkelijke, toegankelijke en interactieve website en de uitbouw van een online community. Dit deden we voor derde keer op rij met het Antwerpse communicatiebureau Shtick, dat

Flirt Flamand

ons zoals steeds wist te verrassen met zijn creativiteit, speelsheid en efficiëntie.

Literatuur Vlaanderen voorziet elk jaar € 40.000 voor Flirt Flamand, maar dat bleek in deze online formule niet voldoende. Bovenop de eigen investering van net geen € 70.000 konden we rekenen op € 50.000 subsidie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Een extra reden om de ontmoetingen met auteurs uit beide landshelften te laten plaatsvinden op bijzondere plekken in Brussel.

11 ontmoetingen op buitengewone plekken in Brussel

Tussen 6 en 16 mei lanceerde Flirt Flamand dagelijks via social media om 12 uur een video waarin een

Nederlandstalige en Franstalige auteur elkaar ontmoeten. Curator Michaël Vandebril stelde een unieke reeks samen waarin alle genres vertegenwoordigd waren. De gesprekken waren intiem en onderhoudend, en vonden op bijzondere plekken in Brussel plaats. Lezers werden uitgenodigd om de recente boeken, al dan niet vertaald in het Nederlands of Frans, te ontdekken in de lokale boekhandel of bibliotheek.

In de 11 afleveringen spreekt elke auteur zijn eigen taal. We maakten telkens een versie met Franse en eentje met Nederlandse ondertitels. De Foire du Livre nam de Frans ondertitelde reeks op in haar programma, Flirt Flamand focuste in haar promotie op de Nederlands ondertitelde versie. Je kunt de filmpjes nog steeds herbekijken.

“ Daar had ik zelfs niet bij stilgestaan, dat uitgevers bij de keuze van de vertaler voor een Belgisch boek geen rekening houden met het feit dat je daarvoor best een Belgische vertaler kiest.

Reactie op Facebook

FLIRT #01

David Van Reybrouck & Caroline Lamarche
(Friche Josaphat/Josaphatsite)

FLIRT #02

Gerda Dendooven, Bart Moeyaert
& Carl Norac (Flagey)

FLIRT #03

Seckou & Lisette Lombé
(Muntpunt)

FLIRT #04

Peter Terrin & Adeline Dieudonné
(De Markten)

FLIRT #05

Judith Vanistendael & Barrack Rima
(Lagrange Points)

FLIRT #06

Delphine Lecompte Serge Delaive
(Boutique maelstrÖm 4 1 4)

FLIRT #07

Yannick Pelegrin, Lars Bové
& Mélanie Rutten (La Bellone)

FLIRT #08

Paul Verrept & Laurence Vielle
(Het Goudblommeke in Papier)

FLIRT #09

Frederik Van den Stock
& Monsieur lou (Atelier Mille)

FLIRT #10

Lize Spit & Jérôme Colin
(Passa Porta)

FLIRT #11

Bart Van Loo & Thomas Gunzig
(Koninklijke Bibliotheek)

Tinder voor lezers: de MATCHMAKER

Aan de hand van een paar rake vragen zocht onze MATCHMAKER je literaire soulmate in de andere helft van het land. Lezers konden zo – wie weet – de eeuwige liefde vinden, maar vooral ook dat ene lievelingsboek, aan de andere kant van de taalgrens, dat ze nog niet kenden. Met deze digitale applicatie wilden we Franstalige en Nederlandstalige lezers in België dichterbij elkaar brengen, en hen elkaars literatuur beter laten leren kennen.

132 Nederlandstalige lezers maakten een profiel aan op de MATCHMAKER, 47 Franstaligen deden hetzelfde. Dat is een geslaagde start die groeimarge toelaat naarmate de publieksaandacht voor Flirt Flamand verder toeneemt. Daarom plannen we om in de editie van 2022 voort te bouwen op het concept van de MATCHMAKER.

“ Welkom bij de Flirt Flamand MATCHMAKER. Zeg ik ‘hallo’ of ‘bonjour’?

Openingszin chatbot

Symbolisch literair huwelijk: Thomas Gunzig trouwt met Lize Spit

Kan liefde bloeien in twee landstalen met een hardnekkige culturele grens? Auteurs Thomas Gunzig en Lize Spit gingen speciaal voor Flirt Flamand een verregaand engagement aan. Op 5 mei 2021, aan de vooravond van Flirt Flamand, trouwden ze met elkaar op een symbolische plek in Brussel: de Koninklijke Bibliotheek of KBR.

Het huwelijk was het hoogtepunt van de literaire flirt die lezers gedurende twaalf dagen konden volgen via een vernieuwende theater-app (zie verder). De pers was massaal aanwezig: het huwelijk stond niet alleen in Franstalige en Nederlandstalige papieren én online kranten, maar haalde ook het VRT- en RTBF-nieuws. #THOMIZE: virtueel theater in je broekzak

Onder de titel #THOMIZE, een vernieuwend literair experiment, schreven auteurs Thomas Gunzig en Lize Spit elkaar WhatsApp-berichtjes, elk aan hun kant van ons land. Tussen 24 april en 5 mei 2021 konden lezers hun tweetalige flirt volgen op hun smartphone.

Hoogtepunt van het verhaal was hun huwelijk, dat ook écht plaatsvond in de KBR. Door de omstandigheden waren voornamelijk pers, en slechts enkele andere genodigden, er live bij.

Meer dan 3.000 lezers downloadden de gloednieuwe storytelling app SKGN, ontwikkeld door het theatergezelschap SKaGen, en volgden de digitale voorstelling #THOMIZE. 1.913 toeschouwers deden dat in het Nederlands, 238 in het Frans, 817 volgden de tweetalige voorstelling. In de virtuele foyer werd de ontluikende romance van Thomas en Lize met veel vuur besproken. De voorstelling is nog altijd beschikbaar, alle informatie staat op [de website van SKaGeN](#).

“ Toch fantastisch dat mensen aan beide kanten van de taalgrens samen kijken. Vraiment génial. La culture relie les gens.

Reactie virtuele foyer #THOMIZE

“ Leve de literatuur! Leve de poëzie!
Leve boeken! Leve het lezen van onze zo
mooie taal! Oh ja, ik wil ook flirten.

Reactie op Facebook

Samenwerking met media- en andere partners

We konden voor Flirt Flamand rekenen op een fijne samenwerking met **VRT**, en dan vooral met langzullenwelezen.be. Op die website werd gedurende het online festival veel aandacht aan de deelnemende auteurs geschonken. Bovendien werden bezoekers van de website ook doorverwezen naar onze videoreeks op YouTube. LangZullenWeLezen vergrootte het Flirt Flamand-publiek ook door het evenement geregeld te vermelden in de nieuwsbrief en op social media. Het huwelijk van Lize Spit en Thomas Gunzig haalde bovendien het VRT Journaal.

Daarnaast werkten we eveneens goed samen met **De Standaard**. De podcast die oorspronkelijk gepland was, kwam er niet. Maar we kregen wel veel redactionele aandacht, in de vorm van een Flirt Flamand-special. Op vrijdag 30 april was de volledige bijlage De Standaard der Letteren gewijd aan Flirt Flamand, in een oplage van 101.144 exemplaren. Enkele interviews werden ook gepubliceerd op destandaard.be.

Via **Iedereen Leest** en **Boekhandels Vlaanderen** bereikten we boekhandels en bibliotheken. Zij kregen een Flirt Flamand-gids met daarin alle gegevens van de boeken van deelnemende (Franstalige en Nederlandstalige) auteurs, en de mogelijkheid om gratis posters, bladwijzers en digitale afgeleiden te verkrijgen. Online waren

vooral de bibliotheken actief ter promotie van het literair programma en het virtueel theater #THOMIZE.

- Aan Franstalige kant werden 115 A3-affiches en 8.500 bladwijzers besteld. Die werden verdeeld via Dilibel en La Bibliothèque Centrale naar **60 boekhandels en 55 bibliotheken**.
- Aan Nederlandstalige kant ging het om 120 A3-affiches en 9.600 bladwijzers. Die stuurden we rechtstreeks op naar **9 boekhandels en 64 bibliotheken**.

Persbereik: Franstalig én Nederlandstalig

Traditioneel was er de afgelopen jaren veel aandacht voor Flirt Flamand in de **Franstalige Belgische pers**. Dat was dit keer niet anders, met grote aankondigingen in onder meer La Libre Belgique (02-04-2021, 'Flirt Flamand, petit tour littéraire au-delà de la frontière linguistique') en Le Soir (03-04-2021, 'Foire du Livre : Lize et Thomas, du flirt au mariage'), een groot radio-interview op La Une, en enkele nieuwsstukken op online nieuwspagina's en in Le Vif en Trends/Tendances.

Daarnaast berichtte voor het eerst ook de **Nederlandstalige pers** uitgebreid over Flirt Flamand. Er was uiteraard de uitgebreide aandacht in De Standaard. Dit zijn nog enkele andere voorbeelden:

- **Knack**, 01-04-2021: Taalgrenzen zijn geen punt voor literair festival Flirt Flamand
- **Gazet Van Antwerpen**, 30-04-2021: Vlaamse versus Waalse schrijvers
- **Bruzz**, 05-05-2021: Huwelijk van Lize Spit en Thomas Gunzig brengt Vlaamse en Franstalige literatuur samen
- **VRT** journaal, 05-05-2021: Bijzondere huwelijks-reportage: Auteurs Lize Spit en Thomas Gunzig geven elkaar symbolisch jawoord
- **Radio Klara**, 06-05-2021: Flirten met Waalse boeken – Caroline Mulder tipt drie favorieten
- **De Morgen**, 06-05-2021: Een fictioneel huwelijk voor de literatuur
- **Feeling Wonen**, 14-05-2021: Van literair flirten tot cult bingen, 4 tips voor het weekend

Groei online community Flirt Flamand

Bij het begin van dit project zagen we het als een grote uitdaging om een online publiek te vinden, bereiken en aan ons te binden. Op een beurs heb je immers toevallige voorbijgangers, online werkt het helemaal anders. Onze inspanningen werden zeker ruimschoots beloond. Tijdens Flirt Flamand 2021 steeg het aantal websitebezoekers van flirtflamand.be tot 7.174 unieke bezoekers. Het aantal volgers van de Flirt Flamand-Facebookpagina steeg met 130%, en onze reeks op YouTube bereikte 2.400 unieke kijkers.

DE CIJFERS VAN FLIRT FLAMAND 2021

Website

- Het **aantal gebruikers** van flirtflamand.be **steeg sterk** ten opzichte van vorig jaar. De grootste piek vond plaats tussen 01-04-21 en 16-05-21: dan tellen we **7.174 unieke bezoekers**.
- De gemiddelde sessieduur was **2,7 minuten**.
- **35%** van de bezoekers was **direct** verkeer: deze bezoekers tikten de website flirtflamand.be zelf in.
- Verder zien we het **succes van onze acties op social media**: 29% komt via social media binnen op de website, waarvan 85% via Facebook.
- Bezoekers die **via een link op een andere website** de weg naar flirtflamand.be vonden, kwamen vooral van de website van de Foire du Livre (16%) en langzullenwelezen.be, waarmee we een partnerschap aangingen.
- Mensen die op deze manier de website binnenkwamen, bleven bijna **een minuut langer** hangen dan wie via andere kanalen de weg vond.
- **16% van de bezoekers van flirtflamand.be kwam uit Brussel**. Vervolgens waren het vooral lezers uit Antwerpen (11%) en Gent (9%).

Facebook

- van 625 volgers op 10.02.2021 tot 1.468 volgers op 21.05.2021 = stijging van **130%**
- bereik gesponsorde posts en evenementen literair programma (6.5–16.5): **59.144 mensen**
- bereik gesponsorde posts algemeen over Flirt Flamand (16.4–5.5): **4.196 mensen**
- bereik posts algemeen over Flirt Flamand (1.4–6.5): **48.302 mensen**

YouTube

- Onze videoreeks behaalde 2.400 unieke kijkers. **27,5%** kwam op YouTube terecht via flirtflamand.be, 26% via Facebook en 18,6% via de website van de Foire du Livre.
- In totaal werd de reeks **14.000 keer vertoond**, met een **gemiddelde weergaveduur van 4,36 minuten**.
- **84% van de kijkers kwam uit België**, 1,8% uit Frankrijk.
- **67,5%** van de bezoekers kwam van een **externe pagina**:
 - 27,5% van flirtflamand.be
 - 26% via Facebook
 - 18,6% via de website van de Foire du Livre
- Als de bezoeker binnenkwam via een **zoekopdracht**, dan deed die dat voor **19% met 'flirt flamand'**. Op nummer twee staat 'dieudonné' met 6,8%.

ALTIJD WELKOM

Soms gaan wij ver van elkaar staan en zien we elkaar helemaal. Soms leunen wij tegen elkaar zoals toeristen op foto's tegen de toren van Pisa. Vanuit een bepaalde hoek vallen wij onherroepelijk samen _

Uit: Maud Vanhauwaert, *Wij zijn evenwijdig...*
Amsterdam/Antwerpen 2014, Querido

Samen met sterke partners denkt Literatuur Vlaanderen voortdurend na over wat het boekenvak nodig heeft en hoe daaraan gewerkt kan worden. In dit hoofdstuk lees je meer over belangrijke partners van Literatuur Vlaanderen en over de netwerken waarvan ze deel uitmaakt. Zo kom je bijvoorbeeld meer te weten over de Boon, een nieuwe literatuurprijs waarvan Literatuur Vlaanderen het secretariaat beheert.

Netwerken

BOEKENOVERLEG

Literatuur Vlaanderen coördineert het BoekenOverleg: dé gesprekspartner van de politieke wereld voor thema's die met boeken en literatuur te maken hebben. Dit platform behartigt de gezamenlijke belangen van de boeken- en letterensector, met respect voor de diversiteit en de autonomie van alle spelers die in het BoekenOverleg vertegenwoordigd zijn. In 2021 vergaderde het platform tien keer met Jos Geysels als voorzitter.

THEMA'S

Onder meer deze thema's kwamen aan bod tijdens het BoekenOverleg van 2021:

- opvolging van het relanceplan dat in 2020 gelanceerd werd;
 - generieke boekencampagne voorbereiden die in 2022 van start gaat;
 - lancering van de Vlaamse literatuurprijs de Boon;
 - het Leesoffensief;
- boekenbeurzen in Vlaanderen;
 - voorlopig advies voor een nieuwe boekenbeurs;
 - faciliteren van gesprekken met verschillende organisatoren van de nieuwe initiatieven;
- onderzoeksagenda
 - rapport Ongelijk maar eerlijk en vervolgonderzoek;
 - verkrijgen van correcte cijfers over de boekenmarkt via onderzoeksbureau GfK;
- evaluatie van de gereguleerde boekenprijs;
- terugkoppeling met de politieke fracties en het kabinet van de minister van Cultuur;
- driemaandelijks overleg met de VRT over activiteiten die met letteren te maken hebben en het mogelijk maken van structurele uitwisseling tussen het Overleg Literaire Organisaties (OLO) en LangZullenWeLezen;
- meldpunt grensoverschrijdend gedrag in de literaire sector (initiatief van de Genderkamer);
- innovatiemechanisme van de Vlaamse overheid mee communiceren en evalueren;
- samenstellen van boekenpakketten voor de Vlaamse regering tijdens het zomerreces.

DE BOON: TWEE NIEUWE VLAAMSE LITERATUURPRIJZEN

In 2021 zag een nieuwe Vlaamse literatuurprijs het licht: de Boon. De prijs bestaat in twee categorieën: **de Boon voor fictie en non-fictie** en **de Boon voor kinder- en jeugdliteratuur**. De Boon, gefinancierd door de Vlaamse overheid, wil literatuur zichtbaarder en vanzelfsprekend maken, auteurs en illustratoren de erkenning geven die ze verdienen, en verleiden tot het lezen, lenen en kopen van boeken.

Literatuur Vlaanderen beheert het secretariaat van de Boon, een initiatief van de vzw Vlaamse Literatuurprijs. Die bestaat uit verschillende partners uit het boekenvak:

- Vlaamse Auteursvereniging (VAV), vertegenwoordigd door Carlo Van Baelen
- Groep Algemene Uitgevers (GAU), vertegenwoordigd door Vé Bobelyn
- Boekhandels Vlaanderen, vertegenwoordigd door Sietkse Van den Wyngaert
- Iedereen Leest, vertegenwoordigd door Sylvie Dhaene
- Overleg Literaire Organisatoren (OLO), vertegenwoordigd door Willem Bongers-Dek
- BoekenOverleg, vertegenwoordigd door Jos Geysels (voorzitter)
- Literatuur Vlaanderen, vertegenwoordigd door Paul Hermans (secretariaat, geen stemrecht)

Een jaar lang lazen twee vakjury's, met Martine Tanghe en Brigitte Raskin als voorzitters, in totaal 677 boeken. Ze selecteerden voor elke categorie 15 boeken die kans maakten om de Boon 2022 te winnen. Midden januari 2022 werd de shortlist (5 boeken per categorie) bekendgemaakt. Op 24 maart 2022 bekroonde de Boon voor de eerste keer een boek in elke categorie in CC De Grote Post in Oostende. De winnaars krijgen elk € 50.000.

OVERLEG LITERAIRE ORGANISATOREN

Het Overleg Literaire Organisatoren (OLO) verenigt de ruim 180 literaire organisaties en organisatoren in heel Vlaanderen: van grote instellingen tot individuele curatoren. Het OLO behartigt de belangen van deze spelers en brengt hen samen tijdens inspiratiedagen.

In 2021 kwam het OLO drie keer digitaal samen. Onder andere de volgende punten stonden op de agenda:

- uitwisseling rond corona en digitale podia;
- vervolgtraject 'Ongelijk maar eerlijk';
- opstellen van een nieuwe procedure voor het voorzittersoverleg van OLO;
- voorstel van het nieuwe reglement voor literaire organisaties;
- overleg met VRT (o.a. LangZullenWeLezen);
- terugkoppeling onderwerpen uit het BoekenOverleg (o.a. meldpunt grensoverschrijdend gedrag en onderzoeksagenda).

Meer weten over literaire organisaties in Vlaanderen?

Lees dan zeker ook 'Literaire organisaties: katalysatoren van het beleid', eerder in dit jaarverslag.

FOLIO

€ 13.000

Het tijdschriftenplatform Folio kreeg in 2021 opnieuw € 13.000 van Literatuur Vlaanderen. Van de Vlaamse Gemeenschap ontvangt Folio € 37.000, wat de totale subsidie op € 50.000 per jaar brengt. Literatuur Vlaanderen en het departement Cultuur, Jeugd en Media verlengden de beheersovereenkomst met Folio tot en met 2021, met als belangrijkste opdrachten:

- intern en extern netwerken en uitwisseling stimuleren;
- gemeenschappelijke communicatie en promotie voeren;
- fysieke en online distributie van de tijdschriften behartigen;
- zakelijke en administratieve diensten samenbrengen;
- een geïntegreerde website voor tijdschriften uitbouwen.

ENLIT

Literatuur Vlaanderen is lid van het European Network for Literary Translation (ENLIT), dat ze mee hielp oprichten in 2016. Het netwerk bestaat uit 25 organisaties uit 20 landen en regio's. Samen streven zij ernaar om de verschillende literaire stemmen binnen en buiten de grenzen van Europa toegankelijk te maken voor een internationaal publiek.

De meeste leden van het ENLIT-netwerk investeren in ondersteuningsprogramma's voor vertalingen om hun literatuur internationaal meer zichtbaarheid te geven. Leden die geen ondersteuningsprogramma's voor vertalingen hebben, werken samen met andere subsidieprogramma's en hulpmiddelen om de verspreiding van vertaalde literatuur te bevorderen.

In 2021 vonden drie vergaderingen plaats. Twee digitale overlegmomenten vonden plaats in april en juni met kennisuitwisseling over de pandemie als centrale thema: welke maatregelen werden door de overheid genomen, wat werkt goed, wat werkt minder? Een tweede, fysieke algemene vergadering werd op de Frankfurter Buchmesse in oktober gehouden. Daar werden nieuwe richtlijnen rond lidmaatschap, bestuur en werking van dit informele netwerk aangenomen. Ook de samenwerkingsmogelijkheden met Creative Europe kwam aan bod, waaronder de nieuwe werkwijze voor de European Literature Prize. Voortaan staan ENLIT-leden in voor de nominaties van deze prijs.

POËZIETAFEL

De poëzietafel is een overlegorgaan waarin partners uit Nederland en Vlaanderen elkaar ontmoeten om agenda-punten te bespreken die raken aan de toestand van de poëzie en de organisatie van de Poëzieweek in het bijzonder. De vergaderingen in 2021 hadden voornamelijk betrekking op het verderzetten van de Poëzieweek in 2022. De organisatorische fakkel werd volledig overgenomen van CPNB door Poëziecentrum in Vlaanderen en Awater in Nederland. Literatuur Vlaanderen neemt deel aan de vergaderingen van de Poëzietafel en blijft betrokken bij de Poëzieweek met de actie 'Boek een dichter' van team auteurslezingen.

Samenwerking

NEDERLANDS LETTERENFONDS

Het Nederlands Letterenfonds is een van de belangrijkste strategische en inhoudelijke partners van Literatuur Vlaanderen. Ze werken graag en veel samen, en stemmen hun werking en beleid waar mogelijk op elkaar af. Vooral voor de presentatie van Nederlandstalige literatuur in het buitenland is de samenwerking intensief. Het succesvolle gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse in 2016 was daarbij een voorlopig hoogtepunt.

Op de Frankfurter Buchmesse van 2021 tekenden Literatuur Vlaanderen en het Nederlands Letterenfonds een contract met de Leipziger Buchmesse. De Nederlandstalige literatuur zal gastland zijn op de beurs in 2024. Een veelbelovend project waar we samen onze schouders onder zetten. Dankzij € 400.000 extra middelen die de Vlaamse Regering hiervoor voorziet, kan Literatuur Vlaanderen op een degelijke manier met Nederland samenwerken voor dit soort grootschalige projecten. Ook werkten we in 2021 weer nauwer samen voor gezamenlijke presentaties van auteurs op festivals in Duitsland, Frankrijk en het

Verenigd Koninkrijk. Zachtjesaan, maar alleen omdat de coronacrisis er een stokje voor stak.

De teams van Literatuur Vlaanderen en het Nederlands Letterenfonds stemmen daarnaast zowat dagelijks met elkaar af. Dit is een greep uit de onderwerpen die dan aan bod komen:

- alle subsidiereglementen voor steun aan auteurs, vertalers, illustratoren, uitgevers en organisaties. We willen immers dat alle schakels in de Nederlandstalige boekenketen weten waar ze terecht kunnen;
- de inhoudelijke werking van beide organisaties, die vrij gelijkaardig georganiseerd is. Wel zijn er kleine verschillen. Zo gaat de ondersteuning van strip- en theaterauteurs bijvoorbeeld verder bij Literatuur Vlaanderen dan bij het Nederlands Letterenfonds;
- de kwaliteit van literaire vertalingen, zowel in als uit het Nederlands. Er wordt op regelmatige basis afgestemd en kennis uitgewisseld over beoordelingsprocedures van vertalers uit het Nederlands, vertaaltarieven, verblijven in het Vertalershuis enzovoort;

- de databank van vertalingen van Nederlandstalige literatuur en een databank met geaccrediteerde vertalers uit het Nederlands, die we met elkaar delen;
- gezamenlijke initiatieven om literair grensverkeer te stimuleren.

TAALUNIE

In 2018 sloten de Taalunie, het Nederlands Letterenfonds, Literatuur Vlaanderen en het Fonds Podiumkunsten een samenwerkingsovereenkomst voor literaire prijzen en literair grensverkeer. De samenwerking komt er voor de uitvoering en realisatie van enkele beleidsdoelstellingen van de Taalunie op het gebied van de Nederlandstalige cultuur in het taalgebied.

TONEELSCHRIJFPRIJS

Ook de theatersector werd in 2020 en 2021 ernstig verstoord door de coronapandemie. Door de bijhorende maatregelen konden veel voorstellingen niet in première gaan en werden voorstellingenreeksen verstoord. Het aantal mogelijke inzendingen voor de Toneelschrijfprijs was daarom veel lager dan anders. De partners van de Toneelschrijfprijs – de Taalunie, het Nederlands Letterenfonds, Literatuur Vlaanderen en het Fonds Podiumkunsten – besloten daarom de uitreiking van de prijs met een jaar uit te stellen.

Voor de volgende editie van de Toneelschrijfprijs in 2022 komen zowel teksten die in 2020 als in 2021 in première zijn gegaan in aanmerking. De organisatie van de prijs ligt in 2022 in handen van het Nederlands Letterenfonds en het Fonds Podiumkunsten.

© rv

PRIJS DER NEDERLANDSE LETTEREN

Op 20 maart 2021 maakte Vlaams minister-president en minister van Cultuur Jan Jambon bekend dat Astrid H. Roemer de Prijs der Nederlandse Letteren 2021 in het

najaar zou ontvangen. Hij deed dat namens het Comité van Ministers van de Taalunie. Astrid H. Roemer werd zo de eerste auteur uit Suriname die bekroond werd met de prestigieuze prijs.

De organisatie van de prijs en bijhorende uitreiking was dit jaar voor het eerst in handen van Literatuur Vlaanderen. We werkten daarvoor samen met de Taalunie, het Nederlands Letterenfonds en de literaire podiumorganisatie Behoud de Begeerte.

De uitreiking van de Prijs der Nederlandse Letteren stond gepland voor 12 oktober 2021 tijdens een feestelijke ceremonie op het Koninklijk Paleis in Brussel, waar Koning Filip de prijs aan Astrid H. Roemer zou overhandigen. Midden augustus besliste het Comité van Ministers van de Taalunie, in samenspraak met Literatuur Vlaanderen en het Nederlands Letterenfonds, echter om de uitreiking niet te laten doorgaan. Astrid H. Roemer kreeg de onderscheiding wel, maar de officiële huldinging werd geschrapt, na een controversieel bericht van Roemer over de dader van de beruchte Decembermoorden in haar geboorteland Suriname.

INTERNATIONALISERING VAN HET NEDERLANDS EN DE NEDERLANDSTALIGE CULTUUR

De Taalunie wil de internationalisering van het Nederlands en de Nederlandstalige cultuur stimuleren. Ze organiseerde daartoe een rondetafel met heel wat partijen:

- kennis- en netwerkorganisaties in Vlaanderen en Nederland (deBuren, de Brakke Grond, het Nederlands Letterenfonds, Literatuur Vlaanderen, Kunstenpunt, Dutch Culture, Ons Erfdeel/de lage landen);
- scholen en universiteiten buiten het Nederlandse taalgebied (vertegenwoordigers van docentenverenigingen Nederlands als Vreemde Taal en internationale neerlandistiek, een groep studenten, docenten en kunstenaars);
- de diplomatieke posten van Nederland en Vlaanderen.

De deelnemers legden een participatief en co-creatief overlegtraject af, met alvast een concreet resultaat. De Taalunie zal twee pilootprojecten opstarten om ook de lokale spelers in beeld te brengen tijdens mogelijke samenwerkingen: een op de dag van de internationale neerlandistiek in Nijmegen in 2022 en eentje tijdens het gastlandschap van Nederland en Vlaanderen tijdens de Leipziger Buchmesse in 2024.

CANON CULTUURCEL

In het schooljaar 2020-2021 reserveerde CANON Cultuurcel voor de vierde keer op rij € 30.000 om leesbevorderende auteurslezingen voor een schoolgaand publiek mogelijk te maken. Door de coronacrisis konden er opnieuw veel minder lezingen doorgaan dan andere jaren. Daarom verlengde CANON Cultuurcel de overeenkomst met Literatuur Vlaanderen met vijf maanden, tot november 2021.

Deze samenwerking is een mooi voorbeeld van een geïntegreerd letterenbeleid in de praktijk. Uit de analyse die Literatuur Vlaanderen maakt van alle lezingen die worden ondersteund via auteurslezingen.be blijkt al enkele jaren dat de meeste subsidieaanvragen worden ingediend voor lezingen voor een schoolgaand publiek. En dat worden er (los van corona) elk jaar meer. Dankzij de samenwerking met CANON Cultuurcel kan Literatuur Vlaanderen inspelen op deze positieve tendens.

Literatuur Vlaanderen zette de extra middelen onder meer in voor auteurslezingen in opdracht, zoals lezingen tijdens de vormingsmomenten van CANON Cultuurcel en wedstrijden voor scholen waarbij de winnende klas een gratis auteurslezing kon winnen. Deelnemende auteurs en illustratoren ontvingen hiervoor in totaal € 5.898,22.

De resterende middelen zijn ingezet voor de ondersteuning van de lezingen die scholen zelf organiseren via auteurslezingen.be. Tussen 8 december 2020 en 30 november 2021 (de periode van de overeenkomst) werden er 1.930 subsidies voor auteurslezingen aangevraagd, waarvan 545 aanvragen van scholen. Uiteindelijk vonden er 506 schoollezingen daadwerkelijk plaats, voor een totaal subsidiebedrag van € 50.600. 39 lezingen werden gecompenseerd door Literatuur Vlaanderen na een definitieve annulering. De betrokken auteurs ontvingen via deze regeling € 100 per geannuleerde lezing.

ELK VERHAAL TELT

Lezen en zijn

Hij stortte in 't stof voorover, 't bot brak middendoor,
de arm gerukt van 't lichaam viel hij rugwaarts neer,
het hoofd hing nog aan huid, het bloedwarm blad der speer
zijn daglicht dovend drong diep hem onder het oor.

Zijn hoofd in twee gespleten, ogen vol met bloed,
viel hij languit ter aarde, nacht op hem. Een steen
spleet hem de slapen, de ogen botsten voor zijn voet.
Het paard hoefklauwend schreeuwde 't uit, zijn geest
vlood heen.

De helm, nog nooit gehavend, smeed eensklaps de god
van 't hoofd hem, paardehaar en veren in het slijk,
de speer stak in de lies, de ziel ontvluchtte 't lijk.

Van hiel tot enkel borend, bond de riem aan 't rad
zijn voet, spreidde mooi donker haar modderbespat.
Lezen is heerlijk, leven zelf een vreselijk lot.

Uit: Christine D'haen, *Miroirs. Gedichten vanaf 1946*.
Amsterdam 2002, Querido.

Lees hier alles over de projecten die Literatuur Vlaanderen organiseert en ondersteunt om iedereen de kans te geven verhalen te vertellen en te kunnen genieten van het lezen van een boek. Kom onder meer te weten hoe Literatuur Vlaanderen en Iedereen Leest in 2021 mee het verhaal schreven van een grootschalig Leesoffensief.

Werkgroep diversiteit en inclusie

In 2021 zette onze interne werkgroep voor het tweede jaar op rij het thema diversiteit en inclusie bij het team van Literatuur Vlaanderen op de agenda. Enkele concrete actiepunten:

- We werkten aan de ontwikkeling van het charter voor een meer inclusieve boekensector in Vlaanderen – Elk verhaal telt – tot een lerend netwerk. We bleven de cijfers over onze subsidies voor auteurs en de relatie met gender monitoren en vergelijken met eerdere jaren. Daarover lees je meer in het hoofdstuk over de werkbeurzen.
- We namen onze aanwervingsprocedure en de (impliciete) drempels die ze bevatte kritisch onder de loep, met de hulp van een externe consulent. We pasten haar tips toe bij de vacatures die we in 2021 openstelden.
- We gingen verder met het toelichten van begrippen en termen die verband houden met diversiteit op een aantal interne overlegmomenten.
- We hielden het contact warm met de Genderkamer, een onderdeel van de Vlaamse Ombudsdienst dat zich richt op het tegengaan van discriminatie op basis van geslacht, genderidentiteit en genderexpressie. We namen vanuit het BoekenOverleg het initiatief om in 2022 een webinar te organiseren rond dit thema en troffen daarvoor alvast enkele voorbereidingen.

Lerend netwerk

€ 52.207,40

Literatuur Vlaanderen maakte in 2021 de plannen voor een lerend netwerk rond inclusie concreet en legde een strategie voor aan het BoekenOverleg. In de loop van 2020 ontstond immers, in samenwerking met het BoekenOverleg, het plan voor zo'n lerend netwerk. Meer dan 200 organisaties en individuen ondertekenden het charter voor inclusie. Met het lerend netwerk willen het BoekenOverleg en Literatuur Vlaanderen nog een stap verder gaan: we zullen professionals bij elkaar brengen die bezig zijn met het thema inclusie in de letterensector. Op die manier willen we een duurzame en constructieve dialoog op gang brengen en kennisdeling en verbinding stimuleren.

In 2021 gingen we op zoek naar partners om het netwerk samen op te zetten. Twee bureaus zullen ons ondersteunen. Het communicatiebureau Allyens zorgt voor een frisse nieuwe look en de achterliggende communicatiestrategie voor de kanalen van Elk Verhaal Telt. Via middelen uit het onderzoeksbudget van Literatuur

Vlaanderen in de schoot van het BoekenOverleg staat het marketing- en onderzoeksbureau Reputations in voor een voorbereidend kwalitatief marktonderzoek waarbij een reeks focusgroepen in 2022 zullen worden georganiseerd. Daarin willen we de verschillende spelers in de boekensector raadplegen over hun ervaringen, noden, drempels en succesverhalen in verband met inclusie.

We vinden het bovendien belangrijk dat we niet over diversiteit en 'minderheidsgroepen' spreken, zonder die ook aan tafel te hebben. Daarom willen we de doelgroepen van het project betrekken in deze gesprekken en hun ervaring meenemen in het traject. Het doel is om uit dit onderzoeksproces actiepunten te distilleren waarmee we vervolgens ons engagement kunnen omzetten in concrete acties en vooruitgang.

ELK VERHAAL TELT

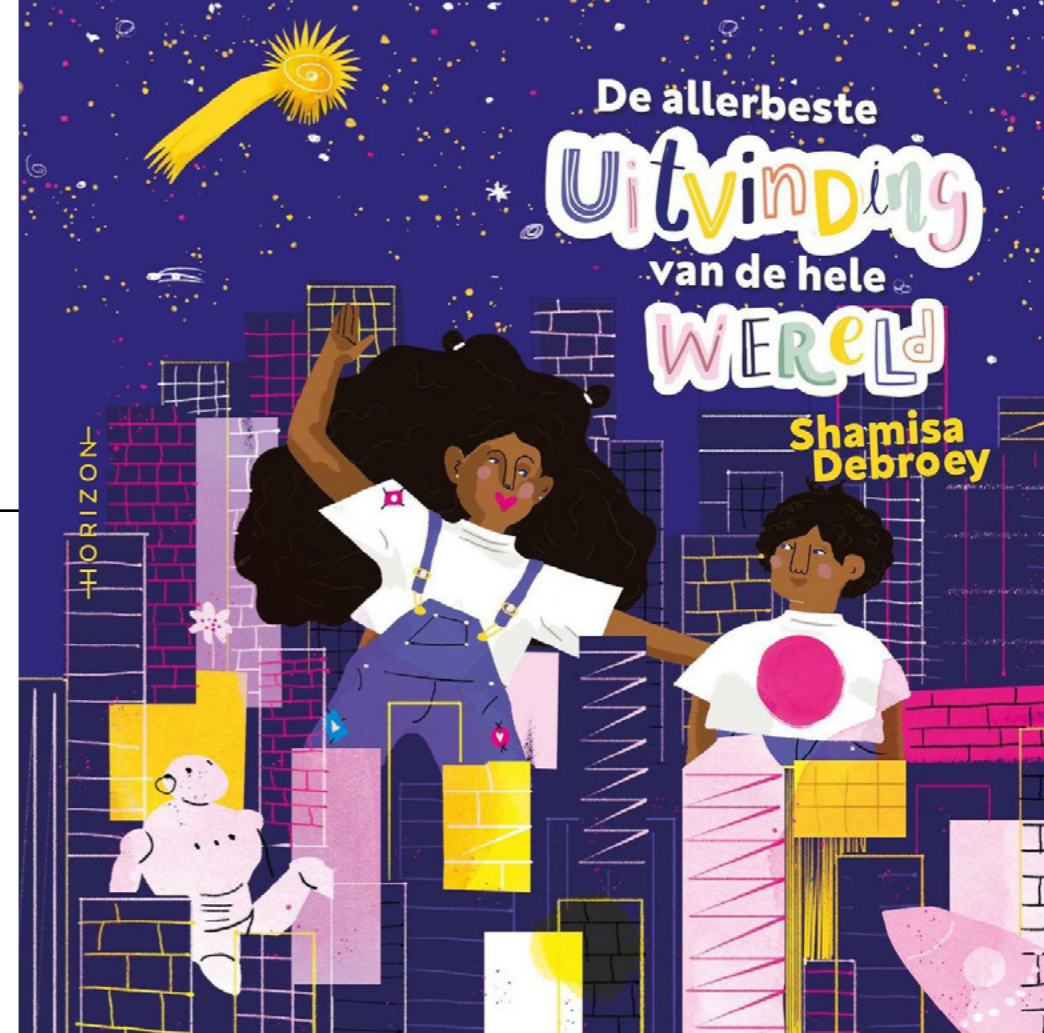
Every Story Matters

€ 62.962,95

Literatuur Vlaanderen trekt een Europees project dat de creatie, beschikbaarheid en promotie van inclusieve kinderboeken in Europa wil stimuleren en ondersteunen. Every Story Matters – making books more inclusive – wordt mee gefinancierd door het Creative Europe programma van de Europese Unie. Vijf internationale partners staan samen met Literatuur Vlaanderen aan de wieg van deze unieke samenwerking:

- Acesso Cultura (Portugal)
- Bluedar (Duitsland)
- JAKRS Slovenian Book Agency (Slovenië)
- Mediart International (Kroatië)
- ROSE stories (Nederland)

Twee stagiairs kwamen ons team in 2021 versterken: Agustina Palenque (Universiteit van Tilburg) en Vinícius de Carvalho Vieira (Thomas More Hogeschool). Daarnaast begeleidden we Kerry Vy-Bien, studente Grafimatechnologie aan de AP Hogeschool, bij de uitwerking van haar bachelorproef rond diversiteit in kinderboeken.

DE ALLERBESTE UITVINDING VAN DE HELE WERELD

In 2020 startte een belangrijk onderdeel van het project: het talentontwikkelingsprogramma. Zes jonge auteurs en illustratoren gingen aan de slag met de ontwikkeling van een inclusief kinderboek:

- **Mirna Brođanac**, auteur uit Kroatië;
- **Najiba Abdellaoui**, auteur uit Nederland;
- **Shamisa Debroey**, illustrator uit België;
- **Inês Viegas Oliveira**, illustrator en auteur uit Portugal;
- **Manaf Alattar**, illustrator uit Duitsland;
- **Staša Guček**, illustrator uit Slovenië.

Na een reeks online masterclasses in 2020 werkten de deelnemers in 2021 hun verhalen verder af onder begeleiding van een mentor en het Nederlandse ROSE Stories.

Een van de projecten vond meteen zijn weg naar een publicatie: *De allerbeste uitvinding van de wereld* van Shamisa Debroey verscheen in september 2021 bij Uitgeverij Horizon, een onderdeel van Overamstel Uitgevers. De boekpresentatie vond plaats in het MAS. We stuurden daarnaast een cameraman en interviewer bij alle auteurs en illustratoren langs en maakten een kortfilm waarin we het project en de deelnemers voorstellen. ROSE Stories laat ook een reeks boektrailers en Engelse vertalingen maken om de verhalen bij verschillende uitgevers te promoten.

LITERAIR FESTIVAL

In Kroatië stond het Zagreb Book Festival helemaal in het teken van diversiteit en meerstemmigheid. Every Story Matters was er aanwezig met een aantal verschillende evenementen:

- Een interview met Jul Maroh, de auteur van de graphic novel *Blue is the warmest colour* die de gelijknamige en wereldbekende film inspireerde. Jul was samen met 3 andere Kroatische auteurs ambassadeur van het festival.
- Een dubbelinterview met Mirna Brođanac, de Kroatische auteur uit ons talentontwikkelingsprogramma, en haar mentor Olja Savičević Ivančević. De twee gingen in gesprek over hun ervaring met diversiteit en het traject dat ze aflegden in het kader van Every Story Matters.
- Een panelgesprek over het belang van literatuur als spiegels voor en vensters op de wereld. Na afloop werd de video met alle auteurs en illustratoren uit ons talentontwikkelingsprogramma voor het eerst getoond. Het panelgesprek en de video werden ook uitgezonden op de nationale Kroatische televisie HRT en haalde zelfs de nieuwsuitzending.
- Mediart International zette ook twee workshops op met jongeren, in samenwerking met bibliotheken en scholen uit de buurt.

© Every Story Matters

INCLUSIE IN DE PRAKTIJK

In 2021 gingen we verder met het organiseren van workshops in **Portugese bibliotheken** onder begeleiding van leesbevorderaar Andreia Brites. Doel: bibliothecarissen en leerkrachten vertrouwd maken met (het belang van) inclusieve kinderboeken. In totaal organiseerden we in twee jaar tijd 15 workshops.

Ter vervanging van geplande activiteiten op de Bologna Children's Book Fair organiseerden we **twee online keynotes** in juni. We gaven een algemene workshop rond het belang van diversiteit en inclusie en gaven ook een introductie tot de toegankelijkheid van (digitale) publicaties en hoe nieuwe technologie ons kan helpen om dat in de praktijk te brengen.

Daarnaast is ook ons online **b2b-alternatief** nog steeds actief. Uitgevers kunnen een pitch insturen van de inclusieve kinderboeken in hun catalogus, die we publiceren ter inspiratie.

We hadden de gelegenheid ons project op verschillende momenten te presenteren: tijdens de internationale IBBY-conferentie in Moskou, in een panel georganiseerd door Creative Europe en de Foire du Livre de Bruxelles, tijdens de publishers tour van Literatuur Vlaanderen voor uitgevers van kinderen jeugdliteratuur in november, op de Didactische Conferentie Nederlands georganiseerd door het Netwerk Didactiek Nederlands en de Universiteit Antwerpen en in een digitaal rondetafelgesprek georganiseerd door Iedereen Leest.

© illustraties van Manaf Alattar,
Shamisa Debroey, Staša Guček &
Inês Viegas Oliveira

EVERY EFFORT MATTERS

Tijdens de Frankfurter Buchmesse organiseerden we een netwerkevenement voor uitgevers van kinder- en jeugdliteratuur. We stelden het project en onze activiteiten voor en organiseerden een reeks speeddates waarbij aankopers en verkopers van vertaalrechten met elkaar konden netwerken en inclusieve titels uitwisselen. We gaven hen daarnaast ook de primeur op ons gloednieuw platform Every Effort Matters, dat we presenteerden met een campagnefilmpje.

Begin 2021 gingen we tijdens zes online brainstormsessies in gesprek met verschillende spelers uit de Europese boekensector. We vroegen hen welke kansen en obstakels ze zagen om te bouwen aan een letterensector met meer diversiteit, én hoe een initiatief als Every Story Matters daarin een rol zou kunnen spelen. Op basis van hun input en na overleg met (Europese) sectororganisaties zoals de Federation of European Publishers, EBLIDA, Alliance Editeurs en de

International Publishers Association, lanceerden we een platform voor meer diversiteit in de Europese boeken-sector: Every Effort Matters.

Op dit platform verzamelen we profielen van organisaties en individuen die zich willen inschrijven in de beweging naar een meer inclusieve letterensector. Omdat we het belangrijk vinden dat we ook concrete ervaringen kunnen delen en onze leden kunnen inspireren met voorbeelden uit de praktijk, publiceren we op Every Effort Matters ook artikels en interviews. Je vindt er samenvattingen van interessant wetenschappelijk onderzoek, interviews met praktijkexperts, boekenlijstjes, informatie over inspirerende projecten en algemene informatie over diversiteit en inclusie in de letterensector. Voor de uitwerking van de campagne die bij Every Effort Matters hoort, konden we een beroep doen op talent van dichtbij: de illustraties van Manaf Alattar, Shamisa Debroey, Staša Guček en Inês Viegas Oliveira, de illustratoren uit het talentontwikkelingsprogramma werden samengebracht tot een trailer en ander materiaal.

Iedereen Leest

€ 1.567.650

(€ 937.650 werkingssubsidie + € 210.000 aanvulling werkingssubsidie vanaf 2021 + € 270.000 Boekstart + € 150.000 Lezen op School)

In een geïntegreerd letterenbeleid neemt leesbevordering een cruciale positie in. Om dat leesbevorderingsbeleid te stroomlijnen en een optimale samenwerking te garanderen sloten Iedereen Leest en Literatuur Vlaanderen een beheersovereenkomst af, die liep van 2016 tot 2021. Om voluit te kunnen inzetten op een nauwe samenwerking overlegt het team van Literatuur Vlaanderen geregeld met het team van Iedereen Leest, en heeft ook de adviescommissie letteren en samenleving jaarlijks een gesprek met de organisatie.

NIEUWE PLANNEN

Iedereen Leest schreef in 2021 haar meerjarenplan voor de periode 2022-2026. ‘Meer leesplezier, meer lezers!’ blijft daarin het uitgangspunt, maar Iedereen Leest wil nog verder gaan en iedereen die met lezen begaan is nog beter ondersteunen. Dat uit zich in vijf speerpunten:

Groeien als lezer

Iedereen Leest werkt in de breedte (mensen aan het lezen krijgen), in de diepte (van leesmotivatie naar leesverdieping) en in de lengte (levenslang lezen).

Lezen, meer dan een boek

Lezers raken niet alleen geïnspireerd via het papieren boek, maar ook via audioboeken, podcasts, vlogs, apps, BookTube, online leescommunities enz. Toegankelijke en inspirerende leesomgevingen blijven daarbij erg belangrijk om lezen bij meer mensen in het vizier te krijgen.

Lezen is goed voor je

Lezen zorgt voor ontspanning en stressreductie, het stimuleert ons concentratievermogen maar ook onze inlevings- en verbeeldingskracht. Iedereen Leest wil bibliotheken versterken in de rol die ze hierin kunnen spelen om het gemeenschapswelzijn te bevorderen.

Lezers maak je samen

Met gebundelde krachten kunnen we samen met leesbevorderaars het verschil maken. Iedereen Leest wil lokale leesbevorderingsnetwerken stimuleren en streeft de nodige afstemming na op bovenlokaal en Vlaams niveau tussen verschillende sectoren.

Samen competent

Als referentieorganisatie wil Iedereen Leest leesbevorderaars informeren en inspireren. Samen met professionals en vrijwilligers bouwt ze praktijkinzichten op. Kennis uit onderzoek is dan weer het fundament om succesvolle interventies te integreren in programma's en leertrajecten.

NOG NAUWER SAMENWERKEN

Heel wat organisaties vragen bij Literatuur Vlaanderen subsidie aan voor leesbevorderingsprojecten. Sinds 2020 spreken we daarbij de expertise van Iedereen Leest, de referentieorganisatie voor lezen en leesbevordering in Vlaanderen, aan. Een aantal weken voor de indiendatum van de leesbevorderingsprojecten van Literatuur Vlaanderen krijgen geïnteresseerde organisatoren de kans om met medewerkers van Literatuur Vlaanderen en Iedereen Leest in gesprek te gaan. In 2021 voerden we 15 gesprekken met potentiële aanvragers. Uiteindelijk dienden 5 van hen een aanvraag in. De gesprekken leveren waardevolle input op.

Als de adviescommissie letteren en samenleving een positief advies geeft over een aanvraag, dan kan Iedereen Leest contact opnemen met de organisator en samen bekijken of bijkomend advies, begeleiding of inhoudelijke ondersteuning wenselijk is. Ook na afloop

van een project wisselen Iedereen Leest en Literatuur Vlaanderen informatie uit, bijvoorbeeld om succesvolle projecten zichtbaar te maken. Zo willen we kennis delen in de brede sector en anderen inspireren.

DIT DEED IEDEREEN LEEST IN 2021

50 jaar Jeugdboekenmaand

Met als thema ‘Lezen is een feest!’ werd de 50ste editie van Jeugdboekenmaand uitgerold in Vlaanderen en Brussel. Ondanks het feit dat de pandemie in de maand maart in alle hevigheid weer uitbarstte, werd het toch een maand vol leesplezier. De startshow werd via live-streaming vanuit podiumkunstenhuis hetpaleis door duizenden kinderen en jongeren vanuit hun klas of thuis mee gevolgd. Heel de maand lang werden digitale auteursontmoetingen en voorleessessies via het YouTubekanaal van Jeugdboekenmaand georganiseerd.

Iedereen Leest maakte samen met Radio 1 naar aanleiding van het feestjaar een podcast-reeks over kinder- en jeugdliteratuur. Op haar website publiceerde ze de interview-reeks Een dag in het leven van met diverse spelers uit de keten van het boekenvak, van auteur tot lezer. 50 jaar Jeugdboekenmaand werd zo aangegrepen als momentum om iedereen die lezen mogelijk maakt te bedanken en de lezers inzicht te bieden in hun passie en werk.

Kinder- en jeugdjury wordt Leesjury

In 2021 voltooide Iedereen Leest het vernieuwings-traject van de Kinder-en Jeugdjury. Met een nieuwe website, een nieuwe naam en een totale make-over werd de Leesjury gelanceerd en uitgebreid met een groep voor lezers ouder dan 16. De reacties op de vernieuwing waren zeer positief en doen het beste vermoeden voor een nog verdere groei in het leesjaar 21-22.

Op basis van het aantal uitgebrachte stemmen van kinderen en jongeren op het einde van het leesjaar 20-21 zag Iedereen Leest dat de grootste leesclub voor kinderen en jongeren meer en meer voet aan de grond krijgt in scholen.

Digitale evenementen

Net zoals in 2020 zette Iedereen Leest in 2021 sterk in op digitale aanwezigheid. Zo kwam er een webinarreeks rond de Boekenzoeker. Medewerkers van de organisatie presenteren daarin een greep uit het recente boekenaanbod voor verschillende leeftijdsgroepen. Ook startte Iedereen Leest met een meerdaagse opleiding jeugdliteratuur voor bibmedewerkers, die naast live lesdagen ook een online leermoment kent.

Boekstart

Nieuwe gemeenten en steden sloten zich aan bij het Boekstart-programma. Eind 2021 stond de teller op 256. Het piloottraject inspirerende voorleesomgeving in de kinderopvang werd succesvol afgerond. Bibliotheken en kinderopvang volgden hier samen een leertraject, dat vanaf 2022 in het vormingsaanbod wordt opgenomen. Naar aanleiding van de Voorleesweek organiseerde Iedereen Leest de vorming Aan de slag met Boekstart-voorleesmomentjes voor jeugdmedewerkers in de bib.

Voorleesweek

Ook de Voorleesweek ontsnapte niet aan de pandemie en viel samen met de vierde golf. Het campagnethema ‘Eén kwartier, elk kind, elke dag’ focuste op het belang van elke dag voorlezen. In samenwerking met Eén, LangZullenWeLezen, Luisterpuntbibliotheek, deAuteurs en productiehuis De chinezen werd De voorleesclub in het leven geroepen. Met het productiehuis Sylvester werd prettig samengewerkt voor ‘Sinterklaas en koning Kabberdas’. En zo kwam lees- en boekenplezier ook als verhaallijn op het grote scherm.

In 2023 verhuizen Iedereen Leest en Literatuur Vlaanderen naar een gezamenlijk pand in de Lange Leemstraat in Antwerpen, waar volop verbouwingen aan de gang zijn. Het wordt een hoogtepunt in de samenwerking tussen beide organisaties, die de jongste jaren alleen maar nauwer en warmer is geworden. We ontmoeten directeurs Sylvie Dhaene en Paul Hermans op de werf. Ze vullen elkaar aan – in Pauls woorden – ‘als yin en yang’.

“Iedereen Leest haakt met plezier aan op de beleidslijnen die Literatuur Vlaanderen uitzet. Jullie meerjarenplan maakt ons blij en inspireert ons.

**Paul Hermans (Literatuur Vlaanderen)
en Sylvie Dhaene (Iedereen Leest)**

 DIRECTEURS IN DE KIJKER

Sylvie: ‘Paul, weet jij dat de tramhalte aan ons nieuwe huis ‘Hemel’ heet? Hoe schoon is dat?’

Paul: ‘Kijk, wij sporen samen naar de hemel! Dat klinkt fantastisch.’

Over de hemel gesproken, jullie lijken als directeurs die vaak samenwerken ook een *match made in heaven*.

Paul: ‘Persoonlijk komen Sylvie en ik echt goed overeen. We vinden elkaars mening belangrijk en we vullen elkaar goed aan en dat heeft veel te maken met onze karakters. Ik ben impulsiever en wil direct in actie treden, terwijl Sylvie eerst op de vlakte blijft en de dingen meer overdenkt.’

Sylvie: ‘Ik werk ook graag samen met Paul. Ik zie hem als mijn strategische denkpartner. Hij is rechte doorzee, heeft een brede blik, is niet gedreven door administratieve regels maar denkt graag buiten de padjes. We voelen veel dingen op dezelfde manier aan. Ik hecht ook veel belang aan het vertrouwen dat er tussen ons is en het gevoel dat ik alles kan zeggen tegen Paul.’

Paul: ‘Dat is voor mij ook cruciaal. Soms moeten we samen een vuist maken ten aanzien van derden en dat gaat als vanzelf omdat er van in het begin rechtuit kan worden gepraat. Er is inderdaad een groot vertrouwen. Voor mij is het bovendien heerlijk dat ik kan tappen uit Sylvies rijke bagage op het vlak van leesbevordering. Dat brengt rust.’

“ Literatuur Vlaanderen is onze veilige haven waarbinnen wij in vrijheid kunnen werken en met vertrouwen in elkaars doelstellingen en ambities.

– SYLVIE

Waar ligt voor jullie de meerwaarde in jullie samenwerking?

Sylvie: ‘Samen streven we naar een groter doel. Iedereen Leest haakt met plezier aan op de beleidslijnen die Literatuur Vlaanderen uitzet. Jullie meerjarenplan inspireert ons en maakt ons blij. Op onze beurt kunnen wij dat dan gaan aan- en invullen.’

Paul: ‘Er zijn veel terreinen waarop we elkaar sterker maken, maar we kunnen ook nog altijd veel van elkaar leren. Het zal een voordeel zijn als we ook fysiek op dezelfde werkvloer zitten, want in onze dagelijkse realiteit zijn we toch nog altijd ver van elkaar verwijderd. Ik denk bijvoorbeeld niet dat ik iedereen die bij Iedereen Leest werkt, kan opnoemen.’

Sylvie: ‘Literatuur Vlaanderen is onze veilige haven waarbinnen wij in vrijheid kunnen werken en met vertrouwen in elkaars doelstellingen en ambities. We delen dezelfde agenda en visie op leesbevordering. Dat maakt ons als het ware een twee-eenheid, samen sterk.’

Wat vinden jullie straf aan elkaars organisatie?

Paul: ‘Iedereen Leest slaagt erin om heel veel helpende volwassenen te enthousiasmeren, of het nu over leerkrachten, bibliotheekmedewerkers of kinderverzorgers gaat. Bij hun laatste congres in februari 2020 was ik erg onder de indruk van de interessante sessies en het zeer talrijke, enthousiaste en diverse publiek. Er wordt wel eens gezegd dat we alleen die mensen overtuigen die al overtuigd zijn, maar ik stel als relatieve nieuwkomer toch een alsmaar uitdijende goesting vast bij een groot aantal spelers. Zo zijn bijvoorbeeld bijna alle gemeentes in Vlaanderen en Brussel aangesloten bij Boekstart. De impact die Iedereen Leest heeft, vind ik indrukwekkend.’

Sylvie: ‘Ik hou van de open visie en de beweeglijkheid van Literatuur Vlaanderen. Ze slagen erin het idee bij te stellen dat literatuur per definitie elitair is en dat kwaliteitsvolle boeken voor een nichepubliek bestemd zijn. Ze breken literatuur open door het zo breed mogelijk te benaderen en nieuwe vormen zoals slam poetry een plaats te geven. De geest primeert boven de letter.’

Paul: ‘Ja, daar ben ik het mee eens. Dat wil niet zeggen ‘vrijheid, blijheid’, maar wel dat we voorbij het strikt reglementaire kijken om ervoor te zorgen dat we met z’n allen het verste kunnen springen.’

Sylvie: ‘Literatuur Vlaanderen zou een heel administratieve organisatie kunnen zijn, maar jullie bouwen een menselijk verhaal rond alle commissies en reglementen. Een pijnpunt dat vandaag niet veranderd kan worden, blijft op de radar staan zodat het in de toekomst misschien aangepast kan worden.’

“ Er wordt wel eens gezegd dat we alleen die mensen overtuigen die al overtuigd zijn, maar ik stel als relatieve nieuwkomer toch een alsmaar uitdijende goesting vast bij een groot aantal spelers.

– PAUL

Jullie maken deel uit van de kerngroep van het Leesoffensief, waar verschillende beleidsdomeinen bij betrokken zijn. Waarin ligt het belang van deze adviesnota?

Paul: ‘Er was al veel langer sprake van het belang van beleidsdomeinoverschrijdend actievoeren rond leesbevordering. In de zomer van 2021 is het Leesoffensief er eindelijk gekomen en de hele Vlaamse Regering is erbij betrokken: cultuur, onderwijs, welzijn en als het kan ook innovatie en inburgering. Er was een grote eensgezindheid over deze adviesnota, waarin we duidelijkheid scheppen over wat prioritair en wat bijkomstig is.’

“ Literatuur in de brede zin van het woord, van strips tot poëzie, stimuleert je creativiteit en de ontwikkeling van je verbeelding én woordenschat.

– SYLVIE

Sylvie: ‘Van onze kant was er al langer de roep om domeinoverschrijdend te werken. We doen dit sowieso in onze dagelijks praktijk. De zoveelste daling in de PIRLS- en PISA-resultaten is een eyeopener geweest. De leesvaardigheid en leesmotivatie van Vlaamse kinderen en jongeren blijven dalen. Dit deed alarmbellen afgaan en de urgentie vertaalde zich in een gemeenschappelijke aanpak op beleidsniveau. Het Leesoffensief is daar het concrete resultaat van.’

Betekent dit ook dat er dankzij het Leesoffensief meer middelen worden vrijgemaakt voor leesbevordering?

Paul: ‘De Vlaamse Regering heeft alvast de nodige middelen beschikbaar gesteld om een aantal relevante acties op te starten. Vanuit cultuur is er € 350.000 vrijgemaakt om de komende 2,5 jaar in te zetten op twee concrete acties. Vanuit onderwijs is er € 1,2 miljoen beschikbaar voor nog eens twee grote acties waarin Iedereen Leest en Literatuur Vlaanderen een centrale rol vervullen. Dat zijn alvast belangrijke engagementen die hopelijk het begin zijn van een verdere uitrol van het hele Leesoffensief, dat uit 50 acties bestaat.’

Sylvie: ‘Het Leesoffensief heeft tot doel om alle maatschappelijke spelers, van scholen en bibliotheken tot elk individu, ervan bewust te maken dat lezen terug een belangrijke plaats moet innemen. Lezers maken lezers, en zien lezen doet lezen. De rol van de helpende volwassene, ouder en leerkracht, is hierin cruciaal.’

“ De rode draad in onze projecten zijn methodieken die wel degelijk leesplezier in het vizier hebben, maar evenzeer bijdragen aan de taal- en leesvaardigheid.

– PAUL

Paul: ‘Tuurlijk! En daarom is bijvoorbeeld ook de leraaropleiding een heel belangrijke broedplaats waar nog veel verbetering mogelijk is als het gaat over aandacht en enthousiasme voor lezen en leesbeleid.’

Hoe vertaal je dit lijvige beleidsadvies naar concrete acties?

Paul: ‘We vatten het op als een negenjarenplan, misschien zelfs nog langer. We definiëren zes actie-terreinen en we hebben strategische doelstellingen vooropgesteld, die vertaald zijn in operationele doelstellingen en concrete acties. Voor deze acties zijn de betrokken partijen, timing, budget en KPI's vooropgesteld.’

Sylvie: ‘Iedereen Leest en Literatuur Vlaanderen vormen samen één van de protagonisten voor de uitvoering van het Leesoffensief. Daarnaast zijn we ook partner bij andere acties, die getrokken worden door andere organisaties.’

Wat is een concreet voorbeeld van zo'n actie?

Paul: 'In het beroeps- en technisch onderwijs gaan we auteursresidenties opzetten. We vertrekken vanuit een inspiratiegids met een aantal beproefde methodieken die bijdragen tot het technisch en begrijpend lezen. Daarboven legt de auteur een artistieke laag die tot de verbeelding spreekt. Of het einddoel nu een verhalenbundel, een spoken word performance of een literair kookboek wordt, het is telkens een traject waarbij de leesvaardigheid én de leesmotivatie centraal staan en waar lezen en creatief schrijven hand in hand gaan.'

Sylvie: 'Het Leesoffensief biedt een kader om te kijken welke didactiek de leesvaardigheid en de leesmotivatie kan verhogen. Vanuit cultuur gaan we dat doen met auteursresidenties en interactief voorlezen als methodiek voor jonge kinderen. Beide projecten gaan over het delen van verhalen, interactie en samenwerking met partners. En dankzij de auteursresidenties en -lezingen wordt de auteur erkend als iemand die kinderen en jongeren kan stimuleren om tot lezen en schrijven te komen.'

De kern van de adviesnota is dat leesvaardigheid (technisch en begrijpend lezen) en leesmotivatie geïntegreerd aangepakt worden. Waarom vormen deze begrippen een heilige drievuldigheid?

Sylvie: 'Het is belangrijk dat je goed kunt lezen, maar het gaat over meer dan letterlijk 'leren lezen'. Literatuur in de brede zin van het woord, van strips tot poëzie, stimuleert je creativiteit en de ontwikkeling van je verbeelding

én woordenschat. Leesplezier is een hefboom om beter te kunnen lezen.'

Paul: 'We hebben het bij cultuur vanzelfsprekend over de affectieve kant van lezen. Leesplezier is een essentieel gegeven, maar je kunt het technisch en begrijpend lezen niet negeren. De rode draad in onze projecten zijn methodieken die wel degelijk leesplezier in het vizier hebben maar evenzeer bijdragen aan de taal- en leesvaardigheid.'

Sylvie: 'De ene vindt dat er te veel aandacht gaat naar technisch lezen in het onderwijs en te weinig naar leesmotivatie en leesplezier. De andere zegt dat leesplezier te veel primeert en dat dit impliceert dat er te weinig kwaliteitsvolle literatuur wordt aangeboden. Die discussie brengt weinig zoden aan de dijk. Onze slogan is 'meer leesplezier, meer lezers'. We blijven ervan overtuigd dat wie graag leest, meer en beter zal lezen. Dat neemt niet weg dat goed leren lezen – technisch en begrijpend – ontzettend belangrijk is. Waar het over gaat is dat het samengaat.'

Paul: 'Als yin en yang!'

Is de democratisering van het lezen geen te ambitieuze doelstelling? In hoeverre is 'iedereen leest' een utopie?

Sylvie: 'Uiteraard moet niet iedereen een verwoede lezer worden, zoals niet iedereen voetballer moet zijn. Onze missie is wel om iedereen de kans te geven om het plezier van lezen te ontdekken. Word je daarna geen lezer? Dan is dat helemaal oké. Maar het zijn torenhoge drempels als een kind thuis niet in contact komt met

boeken of als er geen leescultuur is. Daarom is de school zo belangrijk. Het onderwijs moet een hefboom kunnen zijn voor wie de kans niet krijgt om kennis te maken met lezen. Wij willen kinderen het idee ontnemen dat lezen niets voor hen zou zijn.’

Paul: ‘Natuurlijk zullen er leerlingen zijn die niet geïnteresseerd zijn. Maar het mooie is dat er vanuit cultuur en onderwijs iets concreets wordt opgezet. We maken steeds de terugkoppeling naar het grotere geheel en zetten in op monitoring en onderzoek. We willen leren van het verhaal, net om die duurzaamheid die we allemaal voor ogen hebben een kans te geven.’

Wanneer is het Leesoffensief voor jullie geslaagd?

Paul: ‘Mijn grote doel en geluk zal liggen in het feit dat we na 2,5 jaar kunnen aantonen dat we met onze projecten een verschil hebben gemaakt. Waar ik nu spontaan aan denk is de versterking van het schoolteam, de directie en de leerkracht Nederlands of PAV – project algemene vakken – en bij uitbreiding elke leerkracht, van welk vak ook. We willen bij hen het enthousiasme aanwakkeren en tegelijkertijd bruikbare methodieken aanbieden, zodat zij vol goesting met de juiste kennis aan de slag kunnen.’

Sylvie: ‘Ik hoop dat de communicatiecampagne rond het Leesoffensief een grotere luidspreker kan zijn voor de belangrijke boodschappen die wij al lang brengen. Met Boekstart sporen we aan om zo vroeg mogelijk te beginnen met lezen. Toch denken mensen nog vaak dat het pas begint vanaf kleuterleeftijd of als een kind een

“ Uiteraard moet niet iedereen een verwoede lezer worden, zoals niet iedereen voetballer moet zijn. Onze missie is om iedereen de kans te geven om het plezier van lezen te ontdekken.

– SYLVIE

beetje kan praten. In al die jaren heb ik geleerd dat niets evident is. Als het Leesoffensief een hefboom kan zijn om de dingen die wij vandaag al doen een groter bereik te geven, ga ik gelukkig slapen.’

Paul: ‘Het Leesoffensief is geen magisch boek, maar een allesomvattend advies dat bakens kan verzetten in de goede richting. Ierland heeft het tij kunnen keren in de PIRLS- en PISA- resultaten dankzij een grote gecoördineerde actie. Het is niet onmogelijk dat de resultaten hier ook terug stijgen. De termijn waarop dat kan gebeuren, is afhankelijk van de mate waarin de nota vertaald wordt in concrete actie. Vandaag zijn we gestart met vijf relevante acties, maar de budgetten om alle 50 acties van het Leesoffensief te realiseren zijn nog niet toegezegd.’

Op welke momenten hebben jullie echt het gevoel dat jullie job ertoe doet en dat je impact hebt?

Sylvie: ‘Leesbevordering zal altijd belangrijk en nodig blijven, maar ik durf wel eens te twijfelen over onze impact. We zouden zo veel meer moeten kunnen doen, maar vaak botsen we op structurele problemen in de sectoren waar wij werkzaam zijn. Op de werkvloer van onderwijs, kinderopvang en bibliotheken worden veel andere gevechten geleverd. Zij kampen met te weinig middelen en mensen, en met een te groot verloop. Mochten deze randfactoren, die wij niet kunnen controleren, beter in orde zijn, zouden we een nog grotere impact kunnen hebben. Het zou geweldig zijn mocht het Leesoffensief erin slagen om niet enkel de PIRLS- en PISA-cijfers te doen keren maar ook een bredere maatschappelijke impact hebben.’

Paul: ‘Ik herken wat je zegt, Sylvie. Ik denk ook wel eens ‘is het dat maar?’. Moeten en kunnen we niet nog meer? Tegelijkertijd kan ik genieten van de kleine menselijke elementen die je het gevoel geven dat je zinvol bezig bent en hebt bijgedragen. Dat kan iets intern zijn tussen collega’s, een reactie van een auteur, een opgeloste beroepsprocedure, een geslaagd project of de realisatie van een meerinvestering die het verschil maakt.’

Sylvie: ‘Dat heb ik ook. Ik stop mooie reacties in de stoefdoos van Iedereen Leest: een mapje in onze mailbox met ontvangen mails over wat we voor mensen betekenen. Het is een fijn gevoel mensen blij te maken en hun dankbaarheid te voelen. Dat geeft ons de nodige energieboosts om door te zetten en te blijven geloven dat we een verschil kunnen maken!’

“Ierland heeft het tij kunnen keren in de PIRLS- en PISA-resultaten dankzij een grote gecoördineerde actie. Het is niet onmogelijk dat de resultaten hier ook terug stijgen.

– PAUL

Het Leesoffensief

De Vlaamse ministers van Onderwijs en Cultuur lanceerden eind 2021 samen Een Leesoffensief voor Vlaanderen. De aanleiding voor deze grootschalige actie-agenda zijn de teleurstellende resultaten die Vlaanderen de voorbije jaren boekt bij internationaal vergelijkend onderzoek op het vlak van leesvaardigheid en leesmotivatie. De adviesnota telt meer dan 50 acties. Enkele daarvan starten in 2022-2023.

Vlaamse kinderen en jongeren scoren de afgelopen jaren steeds slechter op het vlak van begrijpend lezen. In de internationale PIRLS-vergelijking met 45 landen bevindt Vlaanderen zich vandaag op de 32ste plaats. Bovenop deze dalende leesvaardigheid wordt er ook een significant gebrek aan leesmotivatie en -plezier opgetekend bij de Vlaamse kinderen en jongeren. Binnen PISA scoort Vlaanderen het laagst van alle deelnemende landen. Dit is een zeer zorgwekkende evolutie. Het is dus zaak om deze neerwaartse spiraal en de negatieve houding ten aanzien van lezen te doorbreken. Dat vergt een geïntegreerde aanpak waarbij een langetermijnperspectief primeert.

SAMEN LEESBELEID MAKEN

Met ‘Een Leesoffensief voor Vlaanderen’ wordt de urgentie en de ernst van het probleem alvast erkend. De maatschappelijke uitdaging is gigantisch groot. De gevolgen van niet goed kunnen lezen zijn nefast voor wie moet functioneren in een 21ste-eeuwse kennismaatschappij. Bovendien werkt een samenleving die een leescultuur niet waardeert of bevordert ongelijkheid in de hand. De initiatiefnemende ministers hebben gehoor gegeven aan de oproep die het Boekenoverleg een eerste keer in 2017 en later in 2019 met het Actieplan Leesbevordering 2.0 (2019-2024) neerpende: ‘Investeer in een domeinoverschrijdende aanpak’. Deze oproep werd door Iedereen Leest in een opiniestuk gericht aan minster van Onderwijs Ben Weyts en minister van Cultuur Jan Jambon vertaald als ‘Maak samen leesbeleid!’. Door op structurele en langdurige basis samen te werken kan de nodige afstemming bereikt worden die de leesopvoeding en het leesonderwijs ten goede komt.

© Michiel Devijver - Iedereen Leest

“ De gevolgen van niet goed kunnen lezen zijn nefast voor wie moet functioneren in een 21ste-eeuwse kennismaatschappij. Bovendien werkt een samenleving die een leescultuur niet waardeert of bevordert ongelijkheid in de hand.

ZES ACTIETERREINEN

De uitdagingen zijn niet gering en om het tij te keren is er ambitie en visie nodig. Dit betekent: de lat hoog leggen, pijnpunten niet uit de weg gaan en durven kiezen voor het uittekenen van een gedeeld kwaliteitskader in een meerjarenplan. Samen met Iedereen Leest was Literatuur Vlaanderen als kerngroeplid betrokken bij de opmaak van de adviesnota. Vanuit onze culturele missie rond literatuur- en leesbevordering zetten wij – samen met andere spelers uit het onderwijs, cultuur en welzijnsdomein onze expertise in bij het invullen van de zes actieterreinen in de nota van de Vlaamse Regering uit 2020:

- ontluikende geletterdheid;
- onderwijs;
- bibliotheken;
- levenslang lezen;
- wetenschappelijk onderzoek;
- communicatiecampagne.

ADVIESNOTA VOOR DE KOMENDE TIEN JAAR

De finale adviesnota werd een lijvig en stevig onderbouwd document met acht strategische doelstellingen. De nota lezen vraagt een grote inspanning, maar het is de enige manier om de spanwijdte, de krachtlijnen, doelgroepen én noodzakelijke randvoorwaarden te begrijpen

die nodig zijn om tot reële verandering en impact te komen. Het perspectief van de nota is tien jaar. De set van 30 operationele doelstellingen en 50 acties hebben tot doel inspiratie, samenhang en een duurzame richting te geven aan beleidsmakers en toekomstige uitvoerders het Leesoffensief.

EERSTE ACTIES

Eind november 2021 maakten ministers Weyts en Jambon de lancering van het Leesoffensief bekend. In het persbericht werd beklemtoond dat het Leesoffensief zoveel mogelijk mensen wil mobiliseren om de boodschap uit te dragen en zich in aanvangsfase richt op wie nog niet of moeilijk leest of wie minder kansen krijgt om tot lezen te komen. De middelen voor de uitvoering van het actieplan in de komende tien jaar zijn nog niet vastgelegd, maar met een budget van € 2 miljoen kunnen in 2022 en 2023 een aantal acties van start gaan.

Er wordt werk gemaakt van een ondersteunende communicatiecampagne en de oprichting van een Leesfonds. Literatuur Vlaanderen en Iedereen Leest zullen – naast hun reguliere opdracht en werking rond leesbevordering – ook bijkomende acties uitvoeren die rechtstreeks de doelstellingen van het Leesoffensief in het onderwijsveld dienen. Beide acties komen ook tegemoet aan een verzuchting die we lezen in het rapport van de

© Michiel Devijver - Iedereen Leest

“ Literatuur Vlaanderen zet alvast auteursresidenties op in het technisch en beroepsonderwijs. Iedereen Leest ontwikkelt een piloottraject binnen het Boekstart-programma, gericht op de eerste kleuterklas, en een tweejarig traject rond interactief voorlezen.

Commissie Onderwijs: ‘Dankzij taal gaat een nieuwe wereld open. Kinderen behoren niet alleen aangezet te worden tot het louter technisch kennen van de instructietaal. Ze moeten ook ingewijd worden in de wonderere wereld van het geschreven- en gelezen – woord.’

Literatuur Vlaanderen zet alvast auteursresidenties op in het technisch en beroepsonderwijs. Iedereen Leest ontwikkelt een piloottraject binnen het Boekstart-programma, gericht op de eerste kleuterklas, en een tweejarig traject rond interactief voorlezen als bouwsteen voor een krachtig lees- en taalbeleid op school, met focus op de kleuterklas en eerste graad van het lager onderwijs.

EXTRA MIDDELEN

In december 2021 werden er extra middelen toegekend aan Literatuur Vlaanderen voor het verder ontwikkelen van het Leesoffensief:

- € 350.000 vanuit het departement Cultuur voor de jaren 2020 en 2023. Deze middelen worden ingezet op drie terreinen: de uitbreiding van Boekstart voor kleuters en kinderen in het eerste leerjaar door Iedereen Leest, een educatief aanbod voor BSO- en TSO-scholen door KANTL en het meer afstemmen van het aanbod van auteurslezingen voor deze laatste doelgroep door Literatuur Vlaanderen.
- € 1.200.000 vanuit het departement Onderwijs. Deze middelen werden toegezegd voor de periode van december 2021 tot en met augustus 2024 en zullen als volgt worden ingezet:
 - € 600.000 voor Iedereen Leest voor het piloottraject voorleesinstructie voor kleuter- en basisonderwijs;
 - € 600.000 voor Literatuur Vlaanderen voor het organiseren van auteursresidenties in BSO en TSO.

Voorleestoer

€ 26.000

Op 3 mei 2021 vond de achtste editie van de Voorleestoer plaats. Tijdens de Voorleestoer worden jongeren van het tweede secundair van alle richtingen en alle onderwijsnetten in Sint-Niklaas een dagdeel getrakteerd op twee auteurslezingen. Sinds de eerste edities is het aantal deelnemende jongeren al gestegen van 1.300 naar bijna 1.800. De lezingen worden gegeven door maar liefst 61 auteurs, illustratoren en stripauteurs die gepubliceerd hebben voor deze doelgroep in verschillende genres. Samen geven ze 224 lezingen.

In 2020 kon de Voorleestoer onverwacht niet doorgaan vanwege de coronapandemie. De subsidie van Literatuur Vlaanderen werd toen ingezet om alsnog een vergoeding te voorzien voor de auteurs die eigenlijk zouden deelnemen. In 2021 kon de toer wél doorgaan, maar dan in aangepaste vorm. Het werd een scholentoer. De leerlingen hebben de auteurs en illustratoren, anders dan andere jaren, niet ontmoet op verschillende

bijzondere locaties in Sint-Niklaas maar gewoon in hun eigen school. Literatuur Vlaanderen kende voor deze editie € 10.000 toe om de auteurs te helpen vergoeden.

Voor de editie van De Voorleestoer 2022 heeft Literatuur Vlaanderen in plaats van de € 10.000 van de voorbije jaren, € 16.000 begroot om de auteurs te helpen vergoeden. Door deze stijging van het subsidiebedrag kan de auteursvergoeding worden opgetrokken van € 300 per deelnemende auteur per dag naar € 400 per deelnemende auteur per dag.

Virtueel podium Bibliotheek Permeke

€ 1.600

Toen duidelijk werd dat de Jeugdboekenmaand 2021 voornamelijk online zou plaatsvinden, gooiden heel wat organisatoren hun programmatie last minute om naar een digitaal alternatief. Bibliotheek Permeke Antwerpen vond een alternatief voor de lezingen die normaal gezien fysiek in Permeke en andere Antwerpse bibliotheken zouden plaatsvinden: een ‘virtueel podium’ in twee luiken.

Opnames: lezingen van auteurs die al gepland waren werden opgenomen. Elke deelnemende auteur kreeg 15 à 20 minuten spreektijd in een vast online format. De filmpjes bleven enkele maanden beschikbaar zodat ook de Antwerpse scholen ermee aan de slag konden voor het interactieve luik.

Interactief luik: klassen die via deze bibliotheken deelnamen aan de Jeugdboekenmaand kozen zelf of ze de auteur uitnodigen in de klas (als essentiële derde) of dat ze opteren voor een Zoomsessie met de auteur, om

zo verder in te gaan op de eerder opgenomen auteurslezing. Deze interactiemomenten konden doorgaan op de tijdstippen die al geprikt werden voor de fysieke lezingen.

Literatuur Vlaanderen heeft voor dit project € 1.600 toegekend (€ 100 per deelnemende auteur/illustrator).

De KANTL: leesbevordering van en door literair erfgoed

€ 40.000

Literatuur Vlaanderen werkt samen met de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letterkunde (KANTL) voor de literaire canon. Rond die canon werd een reeks activiteiten ontplooid, maar al snel werd duidelijk dat er nood was aan meer samenhang. Tegelijk bleef de promotie van literair erfgoed ook wat onderbelicht in de werking van Literatuur Vlaanderen en Iedereen Leest. Daarom zocht de KANTL nadrukkelijk de samenwerking met beide organisaties op.

De jaarlijkse samenwerking werd in 2021 verankerd in een samenwerkingsovereenkomst voor de komende beleidsperiode (2021-2025). Centraal daarin staan de leesbevorderende activiteiten rond de canon met acties op het vlak van onderwijs, diversiteit en inclusie, multimedialiteit en tot slot een publiekswerking. Ook de werking rond de auteursgenootschappen krijgt een plaats.

Net omdat de leesbevorderende activiteiten zo centraal staan, buigt ook de adviescommissie letteren en samenleving zich over de plannen van de KANTL om constructieve feedback te geven. Tijdens een jaarlijks gesprek zitten vertegenwoordigers van Literatuur Vlaanderen, Iedereen Leest, de adviescommissie en de KANTL samen om uit te wisselen en af te stemmen.

COMMUNICATIE

tot u

hef uw hoofd uit dit donkere uur
dra zal ons pad vrij en onze tred weer licht zijn
onderwijl doen we oorden aan waar uit monden
gespaarde broden ons sterken

nu zullen we elkaar
woorden geven en ze niet hebben
levende lenige woorden waar we
verluchte verlichte gedachten waar je
krom van gaat zitten om nog rechter
nog barokker dichtend te openen de harten
de kamers en grenzen waarin we mijmeren tot
de sterveling zichzelf ontbindt en nader tot u
komende zich een gewassen stem aanmeet

hef uw hoofd
van tel zijn kronen noch volgers
we zijn al aarde waarnaar we afreizen
dit nieuwe leven zullen we ook weten te
domesticeren we zijn immers lankmoedige
boeren die voor na voor elkaar oogsten

Mustafa Kör,
eerste gedicht als Dichter des Vaderlands

Interne communicatie

2021 was opnieuw een jaar waarin het team van Literatuur Vlaanderen vooral van thuis uit werkte. Ook overleg met bestuur en commissies verliep zo goed als volledig digitaal. Die manier van werken werd in 2021 al meer een gewoonte dan het jaar voordien, maar velen van ons hadden ook last van digitale moeheid.

De extraatjes (online lunch, quizmoment, enzovoort) die we in 2020 bedachten, vielen in grote mate weg in 2021. Waar het kon en mocht, probeerden we fysiek bij elkaar te komen, tijdens en na het werk. Zo gingen we op teamuitstap naar Oostende. Daar snoeven we cultuur op, maar hielden ook een zandkastelenwedstrijd, met stripauteur Herr Seele als jury.

Digitale nieuwjaarsdate

Feesten in coronatijden, een anachronisme?
De 150 aanwezigen op de eerste virtuele nieuwjaarsreceptie van Literatuur Vlaanderen bewezen van niet. Op vrijdag 19 februari 2021 beloofden we iedereen twee boeiende gesprekken van 20 minuten. Het enthousiasme en de fijne reacties achteraf waren hartverwarmend. Deze formule zorgde duidelijk voor de warme babbels die we ook in 2021 moesten missen, en voor ontmoetingen die anders nooit zouden plaatsvinden.

“ En het voordeel is dat mensen van buiten België ook aanwezig kunnen zijn.

Ronald Brouwer

“ Graag een tweede editie. Dank om dit op te zetten!

Lotte Dodion

“ Nooit gedacht dat ik het voorrecht zou hebben om met mijn jeugdidool Luuk Gruwez te spreken.

Cathy Berx

“ Eén van de beste nieuwjaarsrecepties ooit.

Rudi Meulemans

Online communicatie

DIGITAAL AANVRAAGLOKET

Met haar digitale aanvraagloket wil Literatuur Vlaanderen de papierberg verkleinen en het aanvraagproces gebruiksvriendelijker maken voor de aanvragers, commissieleden en eigen medewerkers. Naast dossiers voor internationale subsidies zullen ook aanvragen voor regelingen in Vlaanderen stap voor stap online moeten worden ingediend. Dat gebeurt via twee kanalen:

- My Flanders Literature voor alle internationale subsidieregelingen;
- Mijn Literatuur Vlaanderen voor regelingen in Vlaanderen.

Voor de regelingen in Vlaanderen geldt het digitaal aanvragen voorlopig alleen voor literaire manifestaties. Voor de overige regelingen vragen we wel om zoveel mogelijk dossiers in pdf-formaat te mailen. Maar we kozen ervoor om in 2021 het Nederlandstalige loket niet verder uit te breiden, hoewel dat oorspronkelijk wel het plan was. Uit de evaluatie van de digitalisering van aanvragen voor literaire manifestaties bleek immers dat

er nog te veel werkpunten zijn om de dienstverlening echt optimaal te maken. We zetten dus een stapje terug om het overzicht opnieuw te maken en verschillende opties te bekijken. De evaluatie van de digitalisering van de internationale werking is wel positief, en liep dus gewoon door in 2021.

MY FLANDERS
LITERATURE

MIJN LITERATUUR
VLAANDEREN

PERSBERICHTEN

- 09.02.2021** Flirt Flamand laat lezers taalgrenzen overwinnen
- 09.02.2021** Avec Flirt Flamand, les lecteurs triomphent de la frontière linguistique
- 17.03.2021** Twee nieuwe Vlaamse literatuurprijzen: de Boon voor fictie en non-fictie en de Boon voor kinder- en jeugdliteratuur
- 22.03.2021** Astrid H. Roemer krijgt Prijs der Nederlandse Letteren 2021
- 04.05.2021** Lize Spit en Thomas Gunzig getrouwd: startschot literair programma Flirt Flamand
- 07.06.2021** Oostende gaststad de Boon literatuurprijzen
- 23.07.2021** Jan Jambon geeft Vlaamse ministers vakantielectuur
- 17.12.2021** De longlist voor de Boon is bekend!

WEBSITES

Literatuur Vlaanderen beheert drie websites:

www.literatuurvlaanderen.be

www.flandersliterature.be

www.auteurslezingen.be

DIGITALE NIEUWSBRIEVEN

11 nieuwsbrieven over
Literatuur Vlaanderen

4 nieuwsbrieven over
auteurslezingen

SOCIALE MEDIA

FACEBOOK

Aantal volgers
op 01/01/2021

Aantal volgers
op 01/01/2022

3975

4476

↑ +12,6%

5172

5345

↑ +3,3%

1014

1388

↑ +36,9%

INSTAGRAM

Aantal volgers
op 28/01/2021

Aantal volgers
op 01/01/2022

 Literatuur Vlaanderen
@literatuurvlaanderen

2055

2454

↑ +19,4%

 Flanders Literature
@flandersliterature

1140

1327

↑ +16,4%

LINKEDIN

Aantal volgers
op 01/01/2021

Aantal volgers
op 01/01/2022

340

818

↑ +140,6%

Publicaties

GENIETEN VAN BOEKEN. AUTEURSONTMOETINGEN VOOR DE ALLERKLEINSTEN

Om auteurslezingen positief onder de aandacht te blijven brengen, publiceerden we in de zomer van 2021 een brochure over lezingen voor eerste lezers. Want als het om lezen en voorlezen gaat is de boodschap: ‘Begin zo vroeg mogelijk.’ Hoe vroeger je met voorlezen en boekgewenning begint, hoe groter de impact op het kind. Auteurslezingen zijn, ook voor jonge kinderen, een ideale manier om leesplezier aan te wakkeren en door te geven. Het enthousiasme van een auteur werkt daarbij aanstekelijk en kinderen maken zo op een speelse manier kennis met de wereld van het boek.

HET GEZEEFDE GEDICHT

Literatuur Vlaanderen steunde ook in 2021 Het gezeefde gedicht, een website die wordt onderhouden door Charles Ducal en Roel Richelieu van Londersele. Zij zeven niet alleen de parels uit de ingestuurde gedichten en publiceren die in ‘De zeef’. Ze geven ook alle inzenders feedback over waarom ze sommige verzen minder goed vinden of hoe inzenders hun gedichten kunnen verbeteren. Op die manier ontwikkelen ze het talent van auteurs die later eventueel publicatiekansen krijgen bij poëzie-uitgevers of bij hun eigen uitgeverij De Zeef. Daarnaast hebben ze ook een rubriek over hetzelfde onderwerp in Poëziekrant.

TRIMARAN

Trimaran is een duurzaam uitwisselingsproject tussen dichters uit Duitsland, Nederland en Vlaanderen die duo’s vormen en een samenwerkingsproces aangaan. Het is een initiatief van Kulturstiftung Nordrhein-Westfalen, het Nederlands Letterenfonds en Literatuur Vlaanderen. De resultaten van de samenwerking tussen creatieve duo’s worden gepubliceerd in een magazine, Trimaran, dat ook aandacht besteedt aan trends in elkaars poëzie.

In 2021 nam Maud Vanhauwaert deel aan dit project en vormde ze een duo met José F.A. Oliver. Het resultaat van hun samenwerking kun je lezen in Trimaran #3. Die uitgave zal verschijnen ter gelegenheid van de Leipziger Buchmesse 2022.

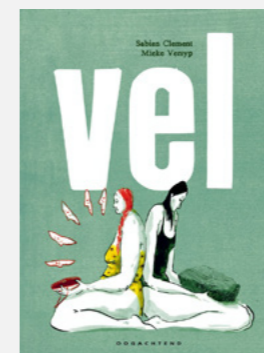
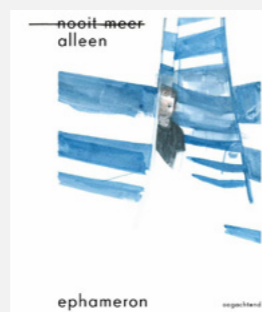
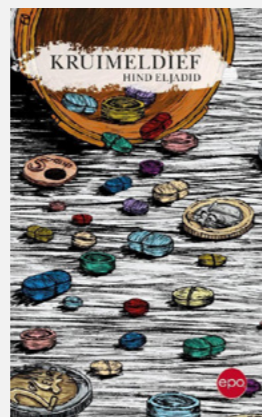
POETRY INTERNATIONAL ARCHIVES

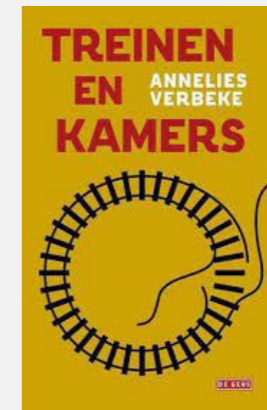
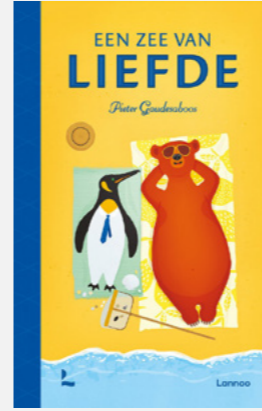
Poetry International Archives is een website van Poetry International waarop dichters uit Vlaanderen met Engelse vertalingen aan een internationaal publiek werden voorgesteld. Poetry International ondergaat een grondige herstructurering en een van de doorgevoerde besparingen is dat de website niet meer geüpdatet wordt. De vertalingen van gedichten van Kurt De Boodt die nog besteld waren, vonden onderdak op flandersliterature.be. Er wordt bekeken in welke mate Literatuur Vlaanderen nog een rol kan spelen in de verdere ontwikkeling van Poetry International. De jaarlijkse ontmoeting van de redacteuren ging ook in 2021 niet door wegens de pandemie.

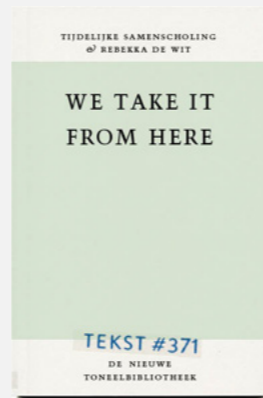
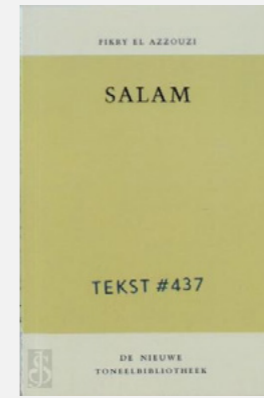
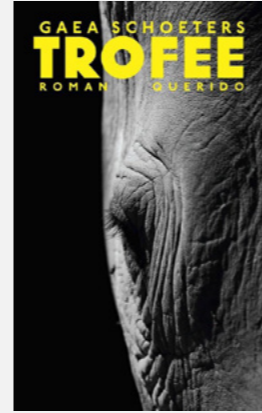
LYRIKLINE

Literatuur Vlaanderen is al jarenlang partner van Lyrikline.org, een website van het Duitse Haus für Poesie. In eerste instantie werden op dit platform dichters uit Vlaanderen voorgesteld aan een Duitstalig publiek. De organisatoren hebben de website inmiddels opengesteld voor vertalingen in alle talen, waardoor ook een algemeen internationaal publiek bereikt wordt. Specifiek aan deze website is het beschikbaar maken van audiofiles waarop de dichter in de moedertaal gedichten voorleest. De jaarlijkse vergadering van redacteuren van dit platform ging in 2021 niet door wegens de coronacrisis.

NIEUWE BOEKENFICHES OP FLANDERSLITERATURE.BE

CIJFFERS

Unster

Bezat je nu maar een balans,
bij voorkeur zo'n fijne Romeinse,
om koudweg je ziel te gaan wegen van top
tot teen, totaal, je doden bijeen
in die op- en neergaande dans

van zo'n balans, de twistende sterfdag
van vader, en later, het doofstomme ziekbed
van moeder, de as van broer Paul
die je schoenen bestuift en de last
van je krimpande kennissenkring, de barst

in het hart van je vriendschap met Frans,
bezat je nu maar zo'n balans -
je blijft op je zestigste blind als de helder
ziende, voortdurend verspringende naald
van geen enkel, geen telbaar getal.

Uit: Leonard Nolens, *Balans*.
Amsterdam/Antwerpen 2017, Querido

Algemeen

In maart 2021 stapte Literatuur Vlaanderen over van het oude boekhoudpakket ProAcc naar Exact Online. We hebben op het niveau van de resultatenrekening ook de kosten en -opbrengstencodes aangepast aan de inhoudelijke werking, zoals vastgelegd in ons meerjarenplan 2021-2025.

Dit alles betekent dat de presentatiewijze van balans en resultatenrekening bij de jaarafsluiting van 2021 licht anders is dan in de voorbije jaren. In de balans kunnen we duidelijk verwijzen naar het boekjaar 2020, voor de resultatenrekening doen we dat eenmalig enkel op de hoofdniveaus van de verschillende rekeningen. Vanaf volgend boekjaar kunnen we weer alle details op niveau van projecten en subsidies met elkaar vergelijken.

De renovatie van Hotel Dumont, het pand waar Literatuur Vlaanderen samen met Iedereen Leest naar verhuist in de loop van 2023, bevat een nieuwbouwdeel. Dat zullen we in de toekomst verhuren aan Iedereen Leest. De btw-rulingaanvraag die we hiervoor indienden, werd goedgekeurd. Literatuur Vlaanderen werd in 2021 dus deels btw-plichtig. In de praktijk betekent het dat Literatuur Vlaanderen de btw die verschuldigd is op de nieuwbouw (zowel bouw- als architectenkosten) kan recupereren en vanaf nu elk kwartaal een btw-aangifte moet doen.

Balans 2021

ACTIVA

Bij de immateriële vaste activa is er een afname van € 83.320 voor software. Een deel van de investeringen die de voorbije jaren gedaan werden, liep af in 2020, bijvoorbeeld de nieuwe websites en de ontwikkeling van een huisstijl voor Literatuur Vlaanderen. Naast de lopende investeringen werden er in 2021 geen nieuwe belangrijke investeringen gedaan.

Bij de materiële vaste activa is er een grote toename. Dat komt door de investeringen en aangevatte bouwwerken voor de renovatie van Hotel Dumont en de bouw van een nieuw tuinpaviljoen voor in totaal € 632.228. Die kosten worden afgeschreven wanneer we in het gebouw intrekken.

Bij de vorderingen op ten hoogste één jaar zijn de vorderingen bij klanten met € 822.562 hoger geworden. Dit is een gevolg van de subsidie van € 1.200.000 die in december 2021 werd toegekend door het departement Onderwijs. Literatuur Vlaanderen ontving 40% van het bedrag. De resterende 60% of € 720.000 zal in latere

fases worden uitbetaald. In de categorie ‘te ontvangen subsidies’ is het bedrag lager geworden. Dat komt door een aantal bewegingen: een extra toezegging van de stad Antwerpen voor het bouwproject (€ 187.000), een toezegging van de Vlaamse overheid voor de deelname aan de Leipziger Buchmesse in 2024 (€ 200.000) en de verrekening van de betalingen voor het bouwproject door de stad Antwerpen in het najaar van 2021 (€ 532.148). Het fictieve saldo van de bankrekening ligt fors hoger dan vorig jaar, een gevolg van extra subsidie-ontvangsten. De belangrijkste zijn:

- een voorschot van € 480.000 van het departement Onderwijs voor het Leesoffensief;
- € 350.000 van het departement Cultuur voor het Leesoffensief;
- een voorschot van € 200.000 voor de organisatie van het gastlandschap op de Leipziger Buchmesse;
- € 680.000 voor de organisatie van vier edities van de Boon.

PASSIVA

Op 31 december 2021 bedraagt het eigen vermogen € 4.153.719,00. Dat is een stijging van € 886.774,52. Die is toe te schrijven aan een extra toezegging van de investeringssubsidie van de stad Antwerpen voor de verbouwingen aan Hotel Dumont (€ 187.000), toevoegingen aan de bestemde reserve en een positief jaarresultaat.

Bij de jaarafsluiting werden deze toevoegingen aan de reserves goedgekeurd:

- toevoeging van € 20.000 voor het lerend netwerk;
- toevoeging van € 30.000 voor interne processoftware;
- toevoeging van € 170.000 voor de verbouwing en de verhuizing;
- toevoeging van € 13.500 voor onderzoek;
- toevoeging van € 120.000 voor de ondersteuning van vertalers;
- toevoeging van € 45.000 voor talentontwikkeling;
- toevoeging van € 48.000 voor auteurslezingen;
- toevoeging van € 30.000 voor letteren en samenleving;
- toevoeging van € 46.000 voor literaire tijdschriften;
- toevoeging van € 21.478,73 voor literair grensverkeer.

Daarnaast waren er ook deze opnames:

- opname van € 31.700 voor internationale promotie;
- opname van € 10.000 voor de organisatie van de Prijs der Nederlandse Letteren (voorschot van de Taalunie dat in 2020 al was betaald);

- opname van € 20.000 voor het lerend netwerk;
- opname van € 3.482,18 voor een tijdelijke medewerker via een studentencontract voor assistentie bij de facturatie in de piekperiode tijdens de jeugdboekenmaand en een tijdelijke extra communicatiemedewerker;
- opname van € 12.000 voor de afschrijving van het digitaal aanvraagplatform voor subsidieaanvragen.

Het overgedragen resultaat van het boekjaar 2021 is met € 270.984,30 positief.

De schulden op ten hoogste één jaar zijn met € 319.249 afgenomen. Er is een sterke toename van de schulden aan leveranciers en een forse afname van de te betalen werkingstoelage in de leverancierslijst. Dit heeft te maken met een wijziging in de jaarafsluiting van 2020. Literatuur Vlaanderen ontving toen een eenmalige bijdrage voor de zogenoemde overflow van subsidies uit het verleden, naar aanleiding van aanpassingen aan de aanrekeningsregels voor subsidies, toegekend door Literatuur Vlaanderen. De openstaande subsidies worden vanaf 2021 volledig ten laste genomen van het jaar waarin ze worden toegekend, onafhankelijk van het moment van betaling. Het niet uitbetaalde deel van de toegekende subsidie staat niet langer bij 'te betalen werkingstoelage in de leverancierslijst', maar bij schulden aan leveranciers.

Daarnaast kreeg Literatuur Vlaanderen geen toestemming om de niet-gebruikte middelen van het noodfonds (€ 639.282,37) in 2021 verder aan te wenden voor compensaties. Het openstaande bedrag op de balans werd verrekend met de dotatie die Literatuur Vlaanderen in 2021 ontving.

De over te dragen werkingstoelagen (€ 2.601.714,35) gaan over werkingsmiddelen die in 2021 al werden toegekend, maar die pas de komende jaren aangewend worden:

- € 660.000 voor de Boon (€ 20.000 werd in 2021 al gebruikt voor de opstart van deze nieuwe literaire prijs);
- € 394.980 voor de Leipziger Buchmesse (€ 5.0520 werd in 2021 al gebruikt voor de eerste voorbereidingen van het Nederlands-Vlaamse gastlandschap);
- € 350.000 voor het Leesoffensief Cultuur;
- € 1.196.734,35 voor het Leesoffensief Onderwijs (de eerste stappen voor de auteursresidenties werden in december 2021 gezet voor een bedrag van € 3.265,65).

Het balanstotaal van Literatuur Vlaanderen bedraagt op 31 december 2021 € 8.188.546,41. Dat is een stijging van € 3.117.512,15 als gevolg van de hierboven geschetste positieve en negatieve bewegingen.

	ACTIVA	31/12/2021	31/12/2020
11	VASTE ACTIVA	950.786,93	409.014,04
II.	IMMATERIELE VASTE ACTIVA	48.845,11	132.165,41
	214 software	261.967,66	498.928,91
	2149 geboekte afschrijving software	-213.122,55	-366.763,50
III.	MATERIELE VASTE ACTIVA	887.745,13	262.651,94
B.	INSTALLATIES MACHINES EN UITRUSTING	2.639,39	3.343,19
	230 machines en uitrusting	3.519,14	3.519,14
	2309 geboekte afschrijving machines en uitrusting	-879,75	-175,95
C.	MEUBILAIR EN ROLLEND MATERIEEL	36.251,65	39.659,33
	243 hardware	112.125,20	231.081,55
	2439 geboekte afschrijving hardware	-81.626,46	-199.209,20
	244 kantoormeubilair	17.166,75	131.878,40
	2449 geboekte afschrijving meubilair	-11.413,84	-124.091,42
E.	OVERIGE VASTE MATERIELE ACTIVA	18.943,14	21.966,90
	2610 inrichting geh. gebouwen	60.476,38	60.476,38
	2619 geboekte afschrijving inrichting gebouwen	-41.533,24	-38.509,48
F.	VASTE ACTIVA IN AANBOUW EN VOORUITBETAL.	829.910,95	197.682,52
	27010000 vaste activa in aanbouw	197.682,52	197.682,52
	27011080 vaste activa in aanbouw paviljoen	415.873,08	0,00
	27011090 vaste activa in aanbouw Hotel Dumont	216.355,35	0,00
IV.	FINANCIELE VASTE ACTIVA	14.196,69	14.196,69
C.	ANDERE FINANCIELE VASTE ACTIVA	14.196,69	14.196,69
	2. VORDERINGEN EN BORGTOCHTEN IN CONTANTEN	14.196,69	14.196,69
	2880 huurwaarborg	11.815,05	11.815,05
	28800 huurwaarborg Vertalershuis	2.183,33	2.183,33
	2881 provisie sociaal secretariaat	198,31	198,31
	VLOTTENDE ACTIVA	7.237.759,48	4.662.020,22
VII.	VORDERINGEN OP TEN HOOGSTE EEN JAAR	3.713.720,65	3.060.735,69
A.	HANDELSVORDERINGEN	973.297,95	150.735,69
	400000 klanten	973.297,95	150.735,69
B.	OVERIGE VORDERINGEN	2.740.422,70	2.910.000,00
	411200 btw te herzien	-24.646,43	0
	413910 te ontvangen productiesubsidies	2.765.351,63	2.910.000,00
	416 diverse vorderingen Securex	-282,50	0,00
IX.	LIQUIDE MIDDELEN	3.489.505,69	1.438.432,30
	550011 INGREG FICT SALDO	3.486.059,45	1.434.778,16
	55020 ING Debetrekening	3.385,76	3.385,76
	5701 kantoorkassa	44,48	284,48
	5705 voorraad frankeermachine	0,00	298,78
	575 maaltijdcheques	16,00	16,00
	5800551 wachtrekening niet toegewezen bet 550010C	0	-330,88
X.	OVERLOPENDE REKENINGEN ACTIEF	34.533,14	162.852,23
	490 over te dragen kosten	34.533,14	163.662,74
	49100000 verkregen opbrengsten	0,00	395,00
	499999 wachtrekening afsluiting	0,00	-2.138,61
	49999999 wachtrekening ink. facturen/afrekening securex	0,00	933,10
	TOTAAL ACTIVA	8.188.546,41	5.071.034,26

	PASSIVA	31/12/2021	31/12/2020
21	EIGEN VERMOGEN	4.153.719,00	3.266.944,48
IV.	RESERVES	785.234,70	318.437,95
D.	BESCHIKBARE RESERVES	785.234,70	318.437,95
	1331 bestemde reserve middelen internationale promotie	0,00	31.700,00
	1332 bestemde reserve Prijs der Nederlandse Letteren	10.978,93	20.978,93
	1333 bestemde reserve lerend netwerk	20.000,00	20.000,00
	1334 bestemde reserve interne processoftware	80.000,00	50.000,00
	1335 bestemde reserve verhuizing	316.859,01	146.859,01
	1336 bestemde reserve kunst in opdracht	30.000,00	30.000,00
	1337 bestemde reserve project onderst personeel	3.417,83	6.900,01
	1338 bestemde reserve e-aanvraagportaal	0,00	12.000,00
	133009 bestemde reserve onderzoek	13.500,00	0,00
	133010 bestemde reserve ondersteuning vertalers	120.000,00	0,00
	133011 bestemde reserve talentontwikkeling	45.000,00	0,00
	133012 bestemde reserve auteurslezingen	48.000,00	0,00
	133013 bestemde reserve letteren en samenleving	30.000,00	0,00
	133014 bestemde reserve tijdschriften	46.000,00	0,00
	133015 bestemde reserve literair grensverkeer	21.478,93	0,00
V.	OVERGEDRAGEN RESULTAAT	270.984,30	38.506,53
	140100 resultaat van het boekjaar	270.984,30	38.506,53
VI.	KAPITAALSUBSIDIES	3.097.500,00	2.910.000,00
	151000 investeringssubsidie Letterenhuis	3.097.500,00	2.910.000,00
	SCHULDEN	4.034.826,91	1.804.089,78
IX.	SCHULDEN OP TEN HOOGSTE EEN JAAR	1.419.184,60	1.738.433,79
C.	HANDELSCHULDEN	1.151.646,48	17.915,12
	1. LEVERANCIERS	1.151.646,48	17.915,12
	440000 leveranciers	1.147.773,50	15.864,62
	444000 te ontvangen facturen	3.872,98	2.050,50
E.	SCHULDEN BELASTINGEN, BEZOLDIGINGEN EN SOC. LASTEN	255.908,12	223.968,11
	1. BELASTINGEN	66.346,54	59.765,75
	451000 te betalen btw	-613,12	0
	453 ingehouden voorheffingen	44.983,60	39.796,55
	4530002 ingehouden voorheffing commissies en bestuur	21.957,31	19.233,59
	4530006 voorheffing auteursrechten	18,75	735,61
	2. BEZOLDIGING EN SOCIALE LASTEN	189.561,58	164.202,36
	454000 RSZ te betalen	0,00	-172,13
	45401 RSZ persoonlijke bijdragen	2.128,41	37.241,24
	45402 RSZ patronale bijdragen	39.281,11	-13.472,00
	455 te betalen bezoldigingen	575,25	1.702,12
	455001 te betalen vakantiegeld	146.959,77	130.999,89
	459 andere sociale schulden/medische kosten	617,04	0,00
F.	OVERIGE SCHULDEN	11.630,00	1.496.550,56
	481 te betalen werkingsdotaties	11.630,00	11.630,00
	48110 te betalen werktoel in leverancierslijst	0,00	845.638,19
	48910000 niet gebruikt saldo coronanoodfonds	0,00	639.282,37
X.	OVERLOPENDE REKENINGEN PASSIEF	2.615.642,31	65.655,99
	493 over te dragen opbrengsten	13.927,96	65.655,99
	493100 over te dragen werkingstoelagen	2.601.714,35	0,00
	TOTAAL PASSIVA	8.188.545,91	5.071.034,26

Resultatenrekening

OPBRENGSTEN

De basisdotatie van de Vlaamse overheid voor de werking van Literatuur Vlaanderen in de nieuwe beleidsperiode 2021-2025 bedraagt € 8.751.000.

Na een kleine desindexering en verrekening van de middelen van het noodfonds bedroeg de reële dotatie in 2021 € 8.748.581,15.

Behalve de basisdotatie ontving Literatuur Vlaanderen in 2021 nog deze middelen van de Vlaamse overheid en andere overheden:

- € 150.000 voor de actie ‘Lezen op school’, in samenwerking met Iedereen Leest;
- € 50.000 van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor de organisatie van Flirt Flamand op de Foire du Livre de Bruxelles;
- € 30.000 van CANON Cultuurcel voor de samenwerking rond auteurslezingen in scholen;
- € 5.000 van de stad Antwerpen voor het Vertalershuis.

Een deel van de middelen voor projecten die lopen in 2022 en verder, werd in 2021 al aangewend voor voorbereidingen:

- € 5.020 voor het Nederlands-Vlaamse gastlandschap op de Leipziger Buchmesse;
- € 3.265,65 voor de voorbereidingen van auteursresidenties in het kader van het Leesoffensief;
- € 20.000 voor de voorbereiding van de eerste uitreiking van de Boon in maart 2022.

Net zoals de voorbije jaren vormden de auteurslezingen ook in 2020 een bron van inkomsten. Daarbij gaat het niet om extra inkomsten voor de dagelijkse werking van Literatuur Vlaanderen, maar wel om opbrengsten die voortkomen uit de unieke loketfunctie die Literatuur Vlaanderen opneemt in de ondersteuning van auteurslezingen. Sinds 2014 ontvangen auteurs behalve de subsidie van hun auteurslezing ook de bijdrage van de organisator en de transportkosten in één betaling, rechtstreeks via Literatuur Vlaanderen. In 2021 konden we bij organisatoren van auteurslezingen € 386.655 innen, en dat ondanks de coronacrisis.

Via de Taalunie ontvingen we in 2021 een bijdrage van € 70.000 voor de organisatie van de subsidie-regeling voor literair grensverkeer tussen Vlaanderen en Nederland en € 6.845,75 voor de organisatie van de Prijs der Nederlandse Letteren. Dit bedrag was lager dan voorzien, omdat de prijsuitreiking uiteindelijk niet kon doorgaan. Uit de beurs met Europese middelen voor Every Story Matters namen we in 2021 € 46.728,03 op. De overige opbrengsten hebben te maken met subsidies die niet (volledig) werden betaald of met het recupereren van kosten bij partners.

KOSTEN

De totale uitgaven voor subsidies en projecten waren in 2021 € 121.604 lager dan in 2020. Hier voelen we de invloed van de coronacrisis nog duidelijk. Er waren minder subsidies voor auteurslezingen, voor projecten rond leesbevordering en voor vertalingen uit het Nederlands. Ook de projecten voor buitenlandpromotie en onze publishers tours konden niet in dezelfde frequentie plaatsvinden als in andere jaren.

De algemene werkingskosten stegen in 2021 met € 108.987. Dit kwam door extra kosten voor het bouwproject (die niet gesubsidieerd worden door de stad en het departement Jeugd, Cultuur en Media), extra inzet van middelen op communicatie en consultancy kosten

“ Onze beheersovereenkomst bepaalt een streefcijfer van maximaal 30% van de dotatie voor algemene werkingskosten. De totale overhead van Literatuur Vlaanderen bedraagt in 2021 22,38% van de dotatie. De personeelskosten bedragen 15,40% van de dotatie.

voor de overstap naar Exact Online. De afschrijvingen namen toe met € 10.283 en de personeelskosten met € 152.236. In de loop van 2021 steeg het personeelsbestand van Literatuur Vlaanderen met 2,4 VTE om de bijkomende taken in het kader van de nieuwe beheersovereenkomst te kunnen waarmaken. Voor het Leesoffensief werd met de middelen van het departement Onderwijs een medewerker aangeworven op projectbasis.

RESULTAAT

Het operationele jaarresultaat van de werking van Literatuur Vlaanderen voor 2021 komt uit op € 719.896,87. Voor de jaarafsluiting werd ook de onttrekking aan bestemde reserves voor een totaal van € 77.182,18 in rekening gebracht. We voegden daarnaast ook € 543.978,93 toe aan de reserves. Gecombineerd met de financiële kosten en opbrengsten (€ 49,72), een eenmalige minderwaarde bij de realisatie van materieel vast actief (€ 20.572,13) en het overgedragen positieve resultaat van 2020 (€ 38.506,53), levert dat als resultaat van het boekjaar 2021 een positief eindresultaat van € 270.984,30 op.

KOSTEN		31/12/2021	31/12/2020
BEDRIJFSKOSTEN		8.814.557,90	8.664.654,76
DIENSTEN EN DIVERSE GOEDEREN		513.512,96	404.525,87
61005000	kantoomaterialen	2.389,44	
61006000	erelonen, honoraria	2.420,00	
61006010	juridisch advies	1.024,34	
61007000	audit boekhouding	7.898,51	
61008000	documentatie	2.605,99	
61010000	verzekeringen	2.710,82	
61101000	huishuur	54.074,05	
61102000	erfpacht	3,33	
61103000	kosten energie en water	10.805,05	
61104000	onderhoud- en herstellingen	11.456,36	
61105000	projectkosten (ver)bouwproject	43.766,12	
61110000	reiskosten	3.787,05	
61130000	verblijfskosten	69,17	
61140000	catering personeel en commissies	2.718,45	
61201000	telefonie	12.122,31	
61202000	internetverbindingen	2.060,05	
61203000	post- en koerierdiensten	12.508,99	
61300001	kosten assesment, aanwerving en begeleiding	4.105,01	
61301000	onderhoud computers	14.834,86	
61302000	softwarelicenties	21.174,43	
61303000	kosten kopieermachine	1.055,98	
61304000	onderhoud en licenties databank en e-loket	48.292,55	
61305000	huur hardware	8.174,76	
61306000	consultancy ICT	16.657,18	
61307000	kleine aankopen ICT	8.438,67	
6132	beheerskosten sociaal secretariaat	19.985,11	
61320001	preventie en bescherming op het werk	2.467,43	
61402000	andere evenementen	517,44	
61403000	relatie- en representatiekosten	7.485,72	
61404000	zakenlunch met externen	248,85	
615	terugbetaling kosten werkgever	34.877,10	
61501000	presentiegelden	85.254,19	
61502000	presentiegelden onkosten	16.092,37	
61601010	jaarverslag	4.930,75	
61601020	promotie	2.581,60	
61601030	overige publicaties	2.296,95	
61602010	werkingskosten literatuurvlaanderen.be	2.349,79	
61602020	werkingskosten flandersliterature.be	2.118,18	
61602030	werkingskosten auteurslezingen.be	3.023,64	
61602040	werkingskosten andere websites	2.136,00	

61602050	mailings	1.018,49	
61603010	vertalingen	3.845,54	
61603020	teksten en redactie	1.332,12	
61603030	foto's en filmpjes	1.606,12	
61603040	advertenties	108,87	
61603050	overige content	64,73	
61603060	freelance opdrachten communicatie	24.018,50	
	BEZOLDIGINGEN, SOCIALE LASTEN EN PENSIOENEN	1.347.151,15	1.194.915,56
62003422	overboeking personeelskosten Leesoffensief	3.265,63	
62004555	overboeking personeelskosten Every Story Matters	38.030,99	
62020	bezoldiging bedienden	789.783,93	
62021	vakantiegeld bedienden prestaties lopend jaar	68.206,10	
62022	eindejaarspremie bedienden	69.391,52	
6212	werkgeversbijdragen RSZ	246.372,82	
623100	maaltijdcheques (kosten Edenred)	2.090,88	
6232	maaltijdcheques	28.988,24	
62320000	andere personeelskosten (niet via Securex)	1.231,60	
62320004	terugbetaling openbaar vervoer	12.921,16	
6232001	groepsverzekering	60.797,72	
6232002	verzekering arbeidsongeschiktheid	1.214,55	
6232003	opleiding personeel	6.707,90	
6238	bijdrage woonwerkverkeer	2.188,23	
625040	provisie vakantiegeld	146.959,77	
625050	terugname vakantiegeld	-130.999,89	
	AFSCHRIJVINGEN OP OPRICHT., VASTE ACTIVA	97.164,87	86.881,12
630	afschrijvingen	97.164,87	
	OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN	6.978.332,21	6.283.639,74
64003110	werkbeurzen auteurs	1.324.685,99	
64003121	projecten talentontwikkeling	66.500,00	
64003130	auteurslezingen (subsidie)	192.300,00	
64003131	auteurslezingen (bijdrage organisator)	362.625,97	
64003132	auteurslezingen (vervoerskosten)	24.351,82	
64003133	auteurslezingen (andere kosten)	1.063,20	
64003134	auteurslezingen (projectsubsidies)	34.382,22	
64003140	Vlaamse Auteursvereniging	60.000,00	
64003150	projectsubsidie vertalingen theatertekst	10.060,00	
64003160	travel grants	19.035,76	
64003210	projectbeurzen vertalers	102.000,00	
64003211	stimuleringsubsidies vertalers	4.000,00	
64003220	opleiding vertalers	23.413,22	
64003230	subsidie fragmentvertaling uit het Nederlands	25.350,00	
64003250	vergoeding vertalers Vertalershuis	17.100,00	
64003251	huur en vaste kosten Vertalershuis	17.370,04	
64003252	overhead, ICT, documentatie Vertalershuis	9.436,06	
64003310	productiesubsidies / uitgeverssteun	55.174,62	

64003320	doelgroepgerichte literaire publicaties	17.100,00	
64003330	tijdschriftensubsidie	203.250,00	
64003331	tijdschriften projecten	13.000,00	
64003340	translation grants	266.683,02	
64003410	literaire manifestaties	126.750,00	
64003411	literaire organisaties	1.732.900,00	
64003420	projecten leesbevordering	94.026,00	
64003421	Iedereen Leest	1.567.650,00	
64003422	auteursresidenties scholen	37,00	
64003430	literair grensverkeer	54.500,00	
64003440	samenwerkingsakkoord KANTL	40.000,00	
64003500	mandaatbeslissingen	2.236,80	
64004110	BoekenOverleg	3.912,00	
64004120	lerend netwerk	21.715,40	
64004130	ENLIT	3.250,00	
64004140	conferenties	1.238,00	
64004150	onderzoek	36.192,00	
64004210	Vlaamse literatuurprijzen	30.000,00	
64004230	Prijs der Nederlandse Letteren	8.290,36	
64004240	andere literaire prijzen	20.000,00	
64004320	Bologna	760,77	
64004330	Frankfurt	17.308,10	
64004350	internationale prospectie	3.862,18	
64004410	internationale promotie Duitsland	20.142,10	
64004430	internationale promotie Verenigd Koninkrijk	10.858,49	
64004450	poëziepromotie	6.531,29	
64004460	theaterpromotie	7.252,58	
64004510	Foire du Livre de Bruxelles	119.090,53	
64004520	publishers tours (gewoon)	14.574,60	
64004521	publishers tours (digitaal)	3.711,37	
64004530	Leipziger Buchmesse	5.020,00	
64004550	Every Story Matters communicatie	20.924,61	
64004551	Every Story Matters reiskosten	976,94	
64004552	Every Story Matters partnerbijdragen	3.030,41	
64004610	externe beoordelaars vertalingen in het Nederlands	7.460,00	
64004620	externe beoordelaars vertalingen uit het Nederlands	10.310,40	
64004630	beoordelingen pool ex-commissieleden	2.720,00	
64004640	fragmentvertalingen flandersliterature.be	10.289,11	
64004650	aankoop documentatie buitenland	239,49	
64004660	andere werkingskosten buitenland	86,47	
TOTAAL BEDRIJFSKOSTEN		8.814.557,90	8.664.654,76

	OPBRENGSTEN	31/12/2020	31/12/2019
	BEDRIJFSOPBRENGSTEN	9.534.454,77	9.093.343,69
	OVERIGE BEDRIJFSOPBRENGSTEN	522.587,97	486.126,06
74003131	opbrengsten auteurslezingen (bijdrage organisator)	360.529,01	
74003132	opbrengsten auteurslezingen (vervoerskosten)	25.187,29	
74003133	opbrengsten auteurslezingen (andere kosten)	938,20	
74003220	opbrengsten opleiding vertalers	1.288,52	
74003430	opbrengsten literair grensverkeer	70.000,00	
74004110	opbrengsten BoekenOverleg	5.400,00	
74004230	opbrengsten Prijs der Nederlandse Letteren	6.845,75	
74004340	opbrengsten Londen	476,61	
74004350	opbrengsten internationale prospectie	133,26	
74004460	opbrengsten theaterpromotie	84,85	
74004510	opbrengsten Foire du Livre de Bruxelles	200,00	
74004520	opbrengsten publishers tours (gewoon)	356,32	
74004521	opbrengsten publishers tours (digitaal)	215,75	
74004555	opbrengsten Every Story Matters Europese beurs	46.728,03	
74004640	opbrengsten fragmentvertalingen flandersliterature.be	2.089,68	
7402	andere operationele opbrengsten	2.114,70	
	BEDRIJFSOPBRENGSTEN	9.011.866,80	8.607.217,63
7300000	dotatie	8.748.581,15	
73300010	andere werkingstoelage Vlaamse overheid	150.000,00	
73300015	andere werkingstoelage BHG	50.000,00	
73300022	andere werkingstoelagen Leipziger Buchmesse	5.020,00	
73300024	andere werkingstoelagen Leesoffensief 21-24	3.265,65	
73300026	andere werkingstoelagen de Boon	20.000,00	
73300028	andere werkingstoelagen Vlaamse overheid onderwijs	30.000,00	
73300040	toelage vzw Musea & Erfgoed Antwerpen	5.000,00	
	TOTAAL BEDRIJFSOPBRENGSTEN	9.534.454,77	9.093.343,69
	TOTAAL BEDRIJFSKOSTEN EN -OPBRENGSTEN	719.896,87	428.688,93
	TOTAAL FINANCIËLE KOSTEN EN OPBRENGSTEN	49,72	208,40
	FINANCIËLE OPBRENGSTEN	9,72	10,73
754000	betalingsverschillen	-9,72	10,73
	FINANCIËLE KOSTEN	40,00	197,67
656000	bankkosten	40,00	197,67
	NIET RECURENTE BEDRIJFSKOSTEN	20.572,13	5.410,38
	UITZONDERLIJKE KOSTEN		25.589,62
	ANDERE UITZONDERLIJKE KOSTEN		25.589,62
664000	andere niet-recurrente bedrijfskosten		25.589,62
	MINDERWAARDE BIJ DE REALISATIE VAN MATERIEEL VAST ACTIEF	20.572,13	0,00
	MINDERWAARDE BIJ DE REALISATIE VAN MATERIEEL VAST ACTIEF	20.572,13	0,00
66300100	minderwaarde bij de realisatie van materieel vast actief	20.572,13	
	UITZONDERLIJKE OPBRENGSTEN		31.000,00
	ANDERE UITZONDERLIJKE OPBRENGSTEN		31.000,00
76400000	andere uitzonderlijke opbrengsten		31.000,00

RESULTAATVERWERKING		31/12/2021	31/12/2020
WETTELIJKE RESERVE: TOEVOEGING		543.978,93	272.678,93
692	toevoeging aan de bestemde reserves	543.978,93	272.678,93
ONTTREKKING: KAPITAAL EN UITGIFTE		-77.182,18	-17.970,20
7911	onttrekking aan bestemd fonds	-77.182,18	-17.970,20
RESULTAATVERWERKING OPBRENGSTEN		38.506,53	-140.679,11
790000	overgedragen winst vorige boekjaren	38.506,53	-140.697,11
OVER TE DRAGEN RESULTAAT VAN HET BOEKJAAR		270.984,30	38.506,53
693000	over te dragen resultaat van het boekjaar	270.984,30	38.506,53
RESULTAAT		270.984,30	38.506,53

AFSCHRIJVINGEN 2021

31/12/2021	97.164,87	AW	RW	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
HARDWARE	22.556,23												
Drive IT (laptops)	3.660,00	16.470,00		3.660,00									
AXI (AXI CM server)	2.330,29	8.389,06		2.330,29									
AXI (migratie server)	3.124,68	9.373,87	781,10	3.124,68	781,10								
KKSYS (copier)	2.484,12	7.452,39	1.449,09	2.484,12	1.449,09								
Drive IT (laptop)	643,56	1.930,56	375,35	643,56	375,35								
Drive IT (laptops)	583,92	1.751,77	291,96	583,92	291,96								
Drive IT (server)	3.817,56	11.452,59	3.181,24	3.817,56	3.181,24								
Ipad	407,64	1.223,00	713,44	407,64	407,64	305,80							
Drive IT (laptop)	681,00	2.043,06	1.248,56	681,00	681,00	567,56							
Drive IT (laptop)	62,99	2.427,02	2.364,03	62,99	809,01	809,01	746,02						
wifi 6 APS	441,22	3.067,62	2.626,40	441,22	1.022,54	1.022,54	581,32						
14 dockings	212,99	2.516,78	2.303,79	212,99	838,93	838,93	625,94						
13 laptops	4.106,26	19.270,04	15.163,78	4.106,26	6.423,35	6.423,35	2.317,09						
SOFTWARE	69.164,60												
Wieni flandersliterature.be	57,14	2.057,00		57,14									
Dog & Pony huisstijl	291,67	1.500,00		291,67									
AXI (digitaal aanvraagloket)	6.510,69	19.532,06		6.510,69									
Dog & Pony huisstijl	3.633,33	10.900,00		3.633,33									
Wieni flandersliterature.be	3.315,84	9.947,41	138,16	3.315,84	138,16								
AXI (digitaal aanvraagloket)	7.987,37	23.962,11		7.987,37									
Dog & Pony huisstijl	2.543,28	7.630,00	423,89	2.543,28	423,89								
Wieni literatuurvlaanderen.be	3.315,84	9.947,41	828,95	3.315,84	828,95								
Wieni literatuurvlaanderen.be	3.315,84	9.947,41	1.657,90	3.315,84	1.657,90								
Wieni literatuurvlaanderen.be	3.315,84	9.947,41	2.486,85	3.315,84	2.486,85								
Wieni module subsidietoekenningen	5.402,64	16.207,95	4.051,99	5.402,64	4.051,99								
AXI (digitaal aanvraagloket)	9.372,24	28.116,77	8.591,24	9.372,24	8.591,24								
AXI (digitaal aanvraagloket)	2.824,92	8.474,84	2.589,53	2.824,92	2.589,53								
Dog & Pony huisstijl	1.089,96	3.270,00	726,67	1.089,96	726,67								
AXI (digitaal aanvraagloket)	885,12	2.655,35	1.548,95	885,12	885,12	663,84							
AXI (digitaal aanvraagloket)	413,88	1.241,46	689,70	413,88	413,82	275,88							
AXI (koppeling Exact Online)	1.233,84	3.701,51	2.056,39	1.233,84	1.233,84	822,56	663,84						
AXI (koppeling Exact Online)	3.086,64	9.260,01	4.887,23	3.086,64	3.086,67	1.800,56	275,88						
AXI (koppeling Exact Online)	2.978,64	8.935,97	4.467,99	2.978,64	2.978,66	1.489,33	822,56						
AXI (digitaal aanvraagloket)	5.084,76	15.254,35	8.898,37	5.084,76	5.084,78	3.813,59	1.800,56						
AXI (koppeling Exact Online)	2.505,12	7.515,19	4.801,37	2.505,12	2.505,06	2.296,31	1.489,33						
AXI (digitaal aanvraagloket)	1.271,20	15.254,35		1.271,20	5.084,78	5.084,78	3.813,59						

			AW	RW	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	
MEUBILAIR		1.561,80												
Bulo	180,00		1.800,48	210,09	180,00	180,00	30,09							
Bulo	390,84		3.908,78	635,20	390,84	390,88	244,32							
Bulo	107,40		1.074,48	179,11	107,40	107,45	71,66							
Bulo	437,16		4.371,73	1.147,59	437,16	437,16	437,16	273,27						
Bulo	368,76		3.688,08	1.567,48	368,76	368,81	368,81	368,81	368,81	92,25				
Ergozit (bureaustoelen)	232,32		2.323,20	2.013,44	232,32	232,32	232,32	232,32	232,32	232,32	232,32	232,32	232,32	154,88
MVA GEBOUW		3.023,82												
Decorazione	1.043,76		20.874,52	6.566,74	1.043,76	1.043,76	1.043,76	1.043,76	1.043,76	1.043,76	1.043,76	304,18		
Studio Dedoncker	138,60		2.773,09	866,65	138,60	138,60	138,60	138,60	138,60	138,60	138,60	35,05		
Tony Mertens	1.819,80		36.396,80	11.374,04	1.819,80	1.819,80	1.819,80	1.819,80	1.819,80	1.819,80	1.819,80	455,24		
Zeno	21,60		431,97	135,73	21,60	21,60	21,60	21,60	21,60	21,60	21,60	6,13		
MACHINES & UITRUSTING		703,80												
E-bike	703,80		3.519,14	2.639,38	703,80	703,80	703,80	703,80	527,98					
					97.164,87	59.388,50	26.241,15	8.872,32	4.152,87	3.348,33	3.256,08	1.032,92	232,32	154,88

Besluit van de raad van bestuur

VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN DE RAAD VAN BESTUUR OP 2 MAART 2022

De raad van bestuur van Literatuur Vlaanderen neemt kennis van de jaarcijfers van 2021 en de toelichting bij de cijfers. Het bestuur keurt de balans en de resultatenrekening goed met een positief jaarresultaat over 2021 van € 232.478,27 en een gecumuleerd resultaat van € 270.984,30.

Deze opnames uit reserves worden goedgekeurd:

- opname van € 31.700 voor internationale promotie;
- opname van € 10.000 voor de organisatie van de Prijs der Nederlandse Letteren;
- opname van € 20.000 voor het lerend netwerk;
- opname van € 3.482,18 voor project ondersteuning personeel;
- opname van € 12.000 voor het e-aanvraagportaal.

Deze toevoegingen aan de reserves worden goedgekeurd:

- toevoeging van € 20.000 voor het lerend netwerk;
- toevoeging van € 30.000 voor interne processoftware;

- toevoeging van € 170.000 voor de verbouwing en de verhuizing;
- toevoeging van € 13.500 voor onderzoek;
- toevoeging van € 120.000 voor de ondersteuning van vertalers;
- toevoeging van € 45.000 voor talentontwikkeling;
- toevoeging van € 48.000 voor auteurslezingen;
- toevoeging van € 30.000 voor letteren en samenleving;
- toevoeging van € 46.000 voor literaire tijdschriften;
- toevoeging van € 21.478,73 voor literair grensverkeer.

VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN DE RAAD VAN BESTUUR OP 30 MAART 2022

In de vergadering van 2 maart 2022 keurde de raad van bestuur van Literatuur Vlaanderen de balans en resultatenrekening 2021 goed. Het balanstotaal bedraagt op 31 december 2021 € 8.190.000. De resultatenrekening sluit af met een positief bedrag van € 699.000.

Het bestuur neemt verder nota van het officiële verslag van 28 maart 2022 van commissaris Filip Remmery

(Vandelanotte Bedrijfsrevisoren cvba) over de jaarrapportering over het boekjaar afgesloten op 31 december 2021. Deze verklaring over de jaarrapportering werd afgeleverd ‘zonder voorbehoud’ en bevat de volgende conclusie:

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de ‘jaarrekening’ conform de VCO en het BVCO van de Vlaamse rechtspersoon, die de balans op 31 december 2021 omvat, alsook de resultaatrekening van het boekjaar afgesloten op die datum en de toelichting, met een balanstotaal van € 8.190.000 en waarvan de resultatenrekening afsluit met een positief saldo van het boekjaar van € 699.000.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van het vermogen en de financiële toestand van de Vlaamse rechtspersoon per 31 december 2021, alsook van haar resultaten over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met de VCO en het BVCO.

Het volledige verslag van de revisor kun je lezen op onze website.

VERSLAG REGERINGS- COMMISSARIS

‘Literatuur Vlaanderen voert een transparant en efficiënt beleid.’

INLEIDING

De beheersovereenkomst (2021-2025) tussen Literatuur Vlaanderen en de Vlaamse Regering stipuleert dat er elk jaar een jaarverslag van het werkingsjaar moet opgemaakt worden door Literatuur Vlaanderen. Als vertegenwoordiger van de Regering kreeg ik mandaat om toe te zien op de werking van Literatuur Vlaanderen en het naleven van het decreet. Het is vanuit dat mandaat dat ik hier rapporteer.

ALGEMENE WERKING VAN LITERATUUR VLAANDEREN

Zowel intern als naar buiten toe werkt Literatuur Vlaanderen hard en consequent. De noden bij makers en verspreiders van literatuur nemen nog steeds toe. De auteurs die van hun pen kunnen leven, zijn uitzonderingen. Literatuur Vlaanderen doet er alles aan om zoveel mogelijk auteurs, organisatoren en andere steunvragers op een faire manier te ondersteunen. Daarenboven draagt zij onze literatuur uit naar het

buitenland, Brussel en Wallonië. Het hoeft geen betoog dat ook voor Literatuur Vlaanderen 2021 een atypisch jaar was. Veel van de reguliere werking is voor auteurs en literaire organisaties gedwarsboemd of in elk geval beïnvloed geweest.

INTERNE WERKING

Literatuur Vlaanderen voert een transparant en efficiënt beleid. De volledige personeelsploeg zoekt bewust naar vernieuwing en het invullen van hiaten. Het team is sterk geëngageerd en stelt zich proactief op. Ook in 2021 is hoofdzakelijk van thuis uit gewerkt. De werking van Literatuur Vlaanderen is zo goed als mogelijk verder gezet.

De Vlaamse Regering heeft gehoor gegeven aan de vraag naar meer budget. De personeelsploeg voelt zich gerespecteerd en gewaardeerd. Nog belangrijker is dat de auteurs en organisatoren heel erg waarderen dat in economisch moeilijke tijden meer middelen naar hun sector gaan. Zo kan Literatuur Vlaanderen beter

inspelen op de steeds toenemende noden. Literatuur Vlaanderen sluit niet meer af met een tekort. Dit komt uiteraard ook ten dele omdat de bijzondere situatie een aantal activiteiten afremde of zelf helemaal lam legde. Maar er zijn bestemde reserves aangelegd en Literatuur Vlaanderen hoopt in 2022 op volle toeren te kunnen draaien.

Literatuur Vlaanderen blijft steeds kritisch alle subsidiereglementen beoordelen. Zo werd de organisatie zich er onder meer na een studie van bewust dat het toekennen van beurzen en subsidies niet vanzelfsprekend verspreid wordt over een heel diverse groep van aanvragers. Er is blijvende aandacht voor het nog altijd wat haperend genderevenwicht en de diversiteit in het toekennen van beurzen. Dit wordt systematisch opgevolgd en ook in dit jaarverslag wordt daarover gerapporteerd. Men merkt wat genderevenwicht betreft verbetering, maar er is nog werk. In verband met die diversiteit is men heel alert en dit is een werkpunt voor de komende jaren.

EXTERNE WERKING

Literatuur Vlaanderen is de centrale speler voor wat betreft de verdere integratie van het literaire (midden) veld. Iedereen Leest is een vertrouwde partner en de samenwerking is hecht. De komende verhuizing zal de samenwerking verder consolideren. Er zijn contacten met heel veel organisaties. De digitalisering waarop zij inzetten, wordt door het veld geapprecieerd. Literatuur Vlaanderen is er door haar veelvuldige aanwezigheid op tal van fora in geslaagd steeds meer naamsbekendheid en geloofwaardigheid op te bouwen. Literatuur Vlaanderen wordt door veel organisaties en individuen gepercipieerd als steunpunt, al is dit niet het geval. Dat zegt iets over de gedragenheid en autoriteit van de organisatie in de sector. Literatuur Vlaanderen neemt graag die trekkersrol op, maar wil zeker niet alles naar zich toetrekken. Zij speelt vaak de rol van doorgeefluik. Bijvoorbeeld voor de organisatie van de eerste uitreiking van de Boon, een nieuwe Vlaamse literatuurprijs voor kinder- en jeugdliteratuur en fictie en non-fictie, nam Literatuur Vlaanderen het secretariaat op zich. De organisatie helpt de vzw Vlaamse Literatuurprijs, of het bestuur van de Boon, om de juiste standaard te zetten. Ook hier fungeert Literatuur Vlaanderen als tussenpartij en gaat ze op zoek naar de juiste expertise. Zo zorgt de organisatie voor meer slagkracht en kwaliteit in het literaire veld.

SPECIFIEKE RAPPORTERING OVER 2021

In 2021 vonden 201 auteurs de weg naar Literatuur Vlaanderen om compensatie te vragen voor de misgelopen inkomsten voor geannuleerde auteurslezingen. Dankzij de kans om een online auteurslezing te geven werden in 2021 desondanks de pandemie opnieuw méér auteurslezingen gegeven dan in 2020. De lijst met auteurs is aangegroeid, wat uiteraard goed is voor de diversiteit van het aanbod en voor de betreffende auteurs. De bezwaarschriften i.v.m. de geweigerde dossiers zijn heel beperkt in aantal en worden heel ernstig opgevat. Een goede evolutie is dat meer auteurs via Literatuur Vlaanderen tijd gekocht hebben om te schrijven en dat daarenboven meer auteurs voor de eerste keer een aanvraag indienden. Dankzij de middelenaanpassing kunnen uitgeverij weer een productiesubsidie aanvragen. Van het nieuw ingevoerde hoopgevende reglement voor talentontwikkelingsbeurzen zal in 2022 moeten blijken wat het succes is.

WERKING RAAD VAN BESTUUR EN ALGEMENE VERGADERING

De raad van bestuur kwam geregeld digitaal samen in 2021. Er werd vergaderd op 20 januari, 10 maart, 19 mei, 23 juni, 8 september, 13 oktober, 17 november en 21 december. Elke vergadering wordt door het dagelijks bestuur in samenspraak met de leidinggevenden van Literatuur Vlaanderen uitstekend voorbereid. Er is steeds tijdig een agenda en voor meeste agendapunten wordt een goed gestructureerde tekst meegestuurd met de uitnodiging. Het dagelijks bestuur is al aan het derde jaar bezig en speelt zijn rol meer dan degelijk. Paul Hermans is na iets meer dan twee jaar en ondanks de moeilijke tijden helemaal thuis in zijn functie van directeur. Hij en zijn team genieten geloofwaardigheid. In diverse raden van bestuur komen personeelsleden aanbod die een uiteenzetting geven rond hun expertise. Daarop kunnen de leden van de raad van bestuur reageren. Zo krijgt Literatuur Vlaanderen feedback en input van de raad van bestuur. De bestuursleden krijgen door deze deskundige uiteenzettingen op hun beurt meer inzicht in de uitdagingen.

Als regeringscommissaris nam ik deel aan alle vergaderingen van de raad van bestuur. Er was ook af en toe extra overleg met de directie of het dagelijks bestuur van Literatuur Vlaanderen.

UITDAGINGEN VOOR DE TOEKOMST

Vlaanderen honoreerde de goed onderbouwde vraag van Literatuur Vlaanderen naar meer middelen. In moeilijke tijden kiezen voor cultuur en in het bijzonder voor de letteren, is een statement. Die positieve keuze doet de sector deugd. Corona heeft wel roet in het eten gegooid. Enkele subsidieregelingen van Literatuur Vlaanderen werd minder bevraagd omdat er een rem zat op activiteiten. Literatuur Vlaanderen heeft in overleg met de revisor een aantal middelen gereserveerd en die zijn bestemd om in de volgende jaren te besteden op specifieke terreinen.

De spanning van het ongelijke budget ten opzichte van het Nederlands Letterenfonds is minder groot geworden. Dit dankzij de structurele verhoging van de middelen voor 2021 en volgende werkingsjaren. Vlaanderen beschikt nu over een redelijk budget om in een goed evenwicht met het Nederlands Letterenfonds samen te werken en zo samen sterkere resultaten neer te zetten. Op deze manier wordt de internationale uitstraling van de Vlaamse en de Nederlandse literatuur versterkt. Ook deze samenwerking stond in 2021 op een lager pitje, maar Literatuur Vlaanderen is voor de toekomst een waardige partner van het Nederlands Letterenfonds.

Voor de nieuwe structurele ondersteuning van literaire organisaties vanaf 2023 stelt zich dit jaar een grote uitdaging. Er is meer budget nodig om dit middenveld ten volle een rol als beleidsactor in de praktijk te laten spelen, zodat de auteur opnieuw zichtbaar kan zijn voor de lezer, het publiek.

Het verhuisdossier zit in uitvoering, wat betekent dat de verbouwing aan de toekomstige site gestart is. Er is zo goed als mogelijk rekening gehouden met de stijgende prijzen maar enige reserve door de zeer onzekere tijden is hier op zijn plaats. De nieuwe site zal ongetwijfeld voor een nieuwe dynamiek zorgen. Niet enkel omdat Iedereen Leest en Literatuur Vlaanderen dan samen zullen huizen, maar ook omwille van de zichtbaarheid naar het brede publiek toe.

De meest omvattende uitdaging, mensen en zeker ook jongeren beter en meer laten lezen, is er een waar Literatuur Vlaanderen in haar eentje niet tegen opgewassen is. Maar ze is een van de partijen die haar schouders mee kan en wil zetten onder een coherent beleid. Literatuur Vlaanderen werkt consequent aan een divers en kwalitatief aanbod en aan de verspreiding ervan.

Christine Depuydt
Regeringscommissaris
Literatuur Vlaanderen

COLOFON

Literatuur Vlaanderen
Generaal Van Merlenstraat 30
2600 Berchem
+32 3 270 31 61
info@literatuurvlaanderen.be
www.literatuurvlaanderen.be

Verantwoordelijke uitgever en hoofdredacteur:
Paul Hermans, Generaal Van Merlenstraat 30, 2600 Berchem

Aan dit jaarverslag werkten mee:

Els Aerts, Adinda Aryanto, Petra Beeckx, Magalie Biesmans, Esther de Gries,
Koen De Smedt, Rein Desmet, Nanne de Viet, Lien Devos, Arman Erdil, Isabelle Fassin,
Yannick Geens, Anja Goyens, Paul Hermans, Lien Heselmans, Noa Heyndrickx,
Sandra Luyckx, Stefanie Luppens, Patrick Peeters, Lore Piers, Diego Rodriguez,
Marieke Roels, Lara Rogiers, Joris Smeets, Karen Thys, Mies Van Dun, Elise Vanoosthuysse

Alle foto's © Bob Van Mol, behalve waar anders vermeld.

Vormgeving: Shtick

Overname van berichten is alleen toegelaten met bronvermelding.

Literatuur Vlaanderen kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele fouten
en/of schade die voortvloeit, direct of indirect, uit het gebruik van deze informatie.

Wettelijk depot D/2022/9430/1